

1.	Inleiding	1
1.1	Situering	1
1.2	Inhoudelijk.....	2
1.3	Leerstijl	2
1.4	Studiemateriaal	3
1.5	Examens.....	3
1.6	Nodige voorkennis.....	3
1.7	Diverse.....	3
2.	Boekhoudtechniek ‘accrual accounting’	4
2.1	Basis en werking vermogensboekhouding.....	4
2.1.1	Principe vermogensboekhouding.....	4
a.	Balans	4
b.	Resultatenrekening	5
c.	Besluit.....	5
2.1.2	Praktische werkwijze vermogensboekhouding.....	5
a.	Rekening.....	5
b.	Werking rekening	5
c.	Grootboek - journaal	6
d.	Proef- en saldibalans	6
e.	Inventaris.....	7
f.	Stappen boekhoudkundige verwerking	7
g.	Rekeningstelsel (MAR).....	8
2.1.3	Waarvoor en voor wie dient de boekhouding	9
a.	Ondernemingsmodel.....	9
b.	Gebruikers van de boekhoudinformatie	9
2.2	Elementen van de jaarrekening	10
2.2.1	Balansrubrieken.....	10
a.	Activa.....	10
b.	Passiva	11
2.2.2	Rubrieken van de resultatenrekening	16
a.	Bedrijfswinst of -verlies.....	16
b.	Winst of verlies uit gewone bedrijfsvoering	16
2.2.3	Toelichting	19
2.3	Boekhoudprincipes en waarderingsregels	19
2.3.1	Boekhoudprincipes.....	19
a.	Regels waarop vermogensboekhouding steunt.....	19

b.	Regels om financieel-economische gebeurtenissen vast te stellen.....	20
c.	Regels ter waardering van financieel-economische gebeurtenissen.....	21
d.	Regels ter rapportering	22
2.3.2	Waarderingsregels.....	22
a.	Boekhoudreglementering	22
b.	Waarderingsregels.....	23
c.	Belasting over de toegevoegde waardering (btw)	25
2.4	Boekhoudkundige verwerking.....	27
2.4.1	Oefening Maybach (p. 42)	27
2.4.2	Oefening Hotchkiss (p. 44)	28
2.4.3	Oefening Fleet (p. 45).....	28
2.4.4	Oefening Daf (p. 46)	29
2.4.5	Oefening EMW (p. 47)	30
2.4.6	Oefening Kadett (p. 48)	32
3.	Toepassing vermogensboekhouding in de non-profitsector: verenigingen en stichtingen.....	33
3.1	Wet 27 juni 1921 zoals gewijzigd door de wet van 2 mei 2002	33
3.2	Boekhoudkundige en auditbepalingen algemeen.....	34
3.2.1	Onderscheid kleine – (zeer) grote – vereniging en stichting.....	34
3.2.2	Geconsolideerde grootteorde	34
3.3	Boekhoudkundige bepalingen kleine V&S	35
3.3.1	Vereenvoudigde boekhouding	35
3.3.2	Dagboek van ontvangsten en uitgaven	35
3.3.3	Inventaris.....	35
3.3.4	Staat van ontvangsten en uitgaven	35
3.3.5	Toelichting	36
a.	Samenvatting waarderingsregels	36
b.	Aanpassing waarderingsregels	36
c.	Bijkomende inlichtingen.....	36
d.	Staat van het vermogen	36
e.	Enkele beleidsaspecten vereenvoudigde boekhouding.....	37
f.	Praktijkonderzoek.....	37
g.	Oefening	38
3.4	Boekhoudkundige bepalingen (zeer) grote V&S	40
3.4.1	Model jaarrekening	40
3.4.2	Sociale balans	41
3.5	Financiële rapportering	42

3.6	Sectorale boekhoudreglementering voor V&S: gelijkwaardigheid	43
3.6.1	Probleemstelling.....	43
3.6.2	Advies CBN.....	43
3.6.3	Studie sectorale regelingen	43
3.6.4	Administratieve Organisatie/Interne Controlesysteem V&S	44
3.7	Typische V&S-topics en -innovaties	45
3.7.1	Beginbalans	45
3.7.2	Waardering beginbalans.....	46
3.7.3	Eigendom goederen	46
a.	‘proprietary-agency’	46
b.	Leasing, gebruiksrechten en geadmistreerde goederen.....	47
c.	Samenvattende tabel	48
3.7.4	Eigen vermogen.....	48
3.7.5	Voorziening voor risico’s en kosten.....	49
3.7.6	Ledenbijdrage.....	50
3.7.7	Resultatenrekening en -verwerking	51
3.7.8	Ontvangen subsidies, schenkingen	51
a.	Inleiding	51
b.	Permanente ondersteuning of schaalvergroting	53
c.	Ondersteuning v/d V&S zonder schaalvergroting.....	54
d.	Operationele ondersteuning, werkingsubsidies voor meerdere jaren, geen schaalvergroting (‘fund raising’).....	55
e.	Kwijtschelding van schulden	55
f.	Interestsubsidies, subsidies aflossingen leningen.....	55
g.	Beloften tot schenkingen en sponsorship (pledges)	55
h.	Verstreckte subsidies en schenkingen door vzw	56
3.8	Boekhoudkundige verwerking van leningen	57
3.8.1	Lening met vaste kapitaalaflossing.....	57
3.8.2	Lening lump sum, éénmalige aflossing.....	59
3.8.3	Annuïtaire lening	59
3.9	Boekhoudkundige verwerking.....	61
3.9.1	Oefening Humber (p. 61).....	61
3.9.2	Oefening Coupé de ville (p. 50)	63
3.9.3	Oefening Topolino (p. 56).....	65
4.	Budgettaire en vermogensboekhouding	67
4.1	Budgettair boekhouden	67

4.2	Begrotingsprincipes.....	68
4.2.1	Annaliteit	68
4.2.2	Specialiteit	68
4.2.3	Universaliteit	68
4.2.4	Publiciteit.....	68
4.2.5	Evenwicht	68
4.3	Budgettaire cyclus	69
4.3.1	Opstellen begroting en registratie van kredieten	69
4.3.2	Voorgenomen VB	69
4.3.3	Aangegane VB.....	69
4.3.4	Betaling.....	69
4.4	Rapportering budgettaire boekhouding	70
4.5	Van budgettaire boekhouding naar vermogensboekhouding	72
4.6	Integratie budgettaire en vermogensboekhouding	74
4.6.1	Noodzaak tot integratie.....	74
4.6.2	Integratiemiddel: mega-grootboek	75
5.	Toepassing vermogens- en budgettaire boekhouding in Vlaamse lokale besturen.....	77
5.1	Inleiding	77
5.2	Uitgangspunten en krachtlijnen BBC.....	78
5.2.1	Van financiële cyclus naar beleidscyclus	78
5.2.2	Overeenstemming internationale standaarden.....	78
5.2.3	Één registratiesysteem, meerdere soorten rapporten	79
5.3	Boekhoudtechniek.....	80
5.3.1	Budgettaire boekhouding.....	80
5.3.2	Vermogensboekhouding	80
5.3.3	Inventaris.....	81
5.4	Waarderingsregels.....	82
5.4.1	Vaststelling	82
5.4.2	Transactiemoment	82
5.4.3	Waardering bij verwerving	83
5.4.4	Waardering in latere boekjaren	83
a.	Twee modellen.....	83
b.	Afschrijvingen	84
c.	Waardeverminderingen	84
d.	Herwaarderings.....	84
5.5	Beleidsrapporten.....	85

5.6	Jaarrekening	87
5.6.1	Algemene structuur.....	87
5.6.2	Beleidsnota.....	87
	a. Doelstellingenrealisatie.....	87
	b. Doelstellingenrekening.....	87
	c. Financiële toestand	88
5.6.3	Financiële nota	89
	a. Exploitatierekening.....	89
	b. Investeringsrekening	89
	c. Liquiditeitenrekening	89
	d. Verstrekte werkings- en investeringssubsidies	89
5.6.4	Samenvatting algemene rekeningen.....	90
	a. Balans	90
	b. Staat van opbrengsten en kosten.....	90
	c. Toelichting bij samenvatting algemene rekeningen	91
5.7	Vaststelling, goedkeuring en openbaarmaking jaarrekening.....	92
5.7.1	Vaststelling en goedkeuring	92
5.7.2	Openbaarmaking	92
6.	Andere accounting disciplines	93
6.1	Cost accounting = kostprijscalculatie	93
6.1.1	Gebruik van kostprijsinformatie.....	93
6.1.2	Kostenverdeelstaat.....	93
6.2	Management accounting = beheersboekhouden	94
6.3	Management control = beheerscontrole	94
6.4	Auditing	94
7.	Financiële analyse.....	95
7.1	Inleiding.....	95
7.2	Vorbereidende beschouwingen	96
7.3	Horizontale of tijdsanalyse	97
7.4	Verticale of structuuranalyse	99
7.5	Ratioanalyse	101
7.5.1	Inleiding	101
7.5.2	Liquiditeitsratio's.....	102
	a. Current ratio.....	102
	b. Rotatie debiteuren	102
	c. Aantal dagen debiteurenkrediet	103

d.	Toepassing liquiditeitsratio's ziekenhuis GMC.....	103
7.5.3	Solvabiliteitsratio's	104
a.	Schuldgraad	104
b.	Toepassing solvabiliteitsratio's ziekenhuis GMC.....	105
7.5.4	Rentabiliteitsratio's	105
a.	Rentabiliteit van verkopen	105
b.	Rentabiliteit van eigen vermogen	105
c.	Toepassing rentabiliteitsratio's ziekenhuis GMC	105
8.	Extra oefeningen Minerva	107
8.1	Lening	107
8.2	Afschrijving	109
8.3	Loonberekening.....	110

1. Inleiding

1.1 Situering

Inleidende cursus over de boekhouding (accounting) met basisbegrippen, principes en uitwerking

Het waarom, inhoud en werkwijze van financieel-economisch rapporteren (JR) en studenten hier leren mee werken

Toepassing naar not-for-profit en overheden

Inleiding tot gerelateerde accounting activiteiten (cost accounting, management accounting, auditing)

Bijdrage in bereiken doelstelling en OLR (opleidingsspecifieke resultaten) (algemeen):

1. Competentie in één of meer wetenschappelijke disciplines
2. Wetenschappelijke competentie
3. Intellectuele competentie
4. Competentie in samenwerken en communiceren
5. Maatschappelijke competentie

Bijdrage in bereiken v/d doelstelling en OLR (specifiek):

1. Vertrouwd zijn met basisbegrippen van vermogensboekhouding.
2. Accounting regulering en technieken toepassen.
3. Methoden hoe non-profit- en overheidsinstellingen financieel rapporteren over hun activiteiten verstaan en de gevolgen inschatten.
4. Financieel-economische taal in relatie met gelieerde accountingactiviteiten (vb: cost accounting) correct hanteren.
5. Financiële rapportering non-profit- en overheidsinstellingen begrijpen als voorbereiding op het gebruik ervan naar financieel management.

Plaats van dit vak in de opleiding:

- SCH + VBP: Vak 5 stp (F10348) 1ste sem 2018-19
- 2^e Bach: Vak 5 stp (F10348) 1ste sem 2018-19

Relatie met andere vakken (horizontale en verticale coherentie):

- Voorbereiding naar het sokkelvak (Ma) 'financieel management'
- Voorbereiding naar verdiepend en verbredend keuzevak (Ma) "Accounting en auditing in de publieke en non-profitsector

De 6 strategische onderwijsdoelstellingen ('de zes'): <http://zes.ugent.be/>

Zes strategische onderwijsdoelstellingen UGent

Relatie internationale elementen:

- Accounting is financiële “wereldtaal”
- Wel cultureel en landelijk geregeld

Maatschappelijke relevantie: financiële rapportering is openbaar en van belang naar sturing, management en beoordeling van maatschappelijke activiteiten

1.2 Inhoudelijk

Deel I Inleiding vermogensboekhouding (dubbele boekhouding)

- Basisbeginselen financieel-economische rapportering
- De elementen van de jaarrekening
- Boekhoudprincipes en waarderingsregels
- Boekhoudkundige verwerking

Deel II Accounting en rapportering vzw's (en stichtingen)

Deel III Accounting en rapportering overheidsorganisaties

- Principe van de budgettaire boekhouding
- Financiële rapportering

Deel IV Andere accounting disciplines (inleidend)

- Cost accounting, management accounting, management control en auditing

Deel V Gebruik financiële rapportering naar management financiële analyse, toezicht, accountability (inleidend)

1.3 Leerstijl

Lesgever: Johan Christiaens + ass. Karoline Helldorff

Contacturen: Hoorcolleges afgewisseld met geleide **oefeningen** en casestudies, praktische voorbeelden en interactief

Geen “doe-” maar wel “denkcursus” (*‘arbiter i.p.v. voetballer’*)

1.4 Studiemateriaal

Handboek "Accountancy in de publieke sector 3de Ed., J. Christiaens en C. Vanhee, Die Keure, 2017, € 50 studentenprijs

Bepaalde oefeningen, latere oplossingen, mededelingen, ed. raadplegen via **Minerva**

Best steeds (eenvoudige) calculator meebrengen

1.5 Examens

Periodegebonden evaluatie 100%

Meerkeuzevragen, reproductie- (vanbuiten), toepassings- (oef) en inzichtsvragen (vb: waarom is dit bij ... zo en bij ... anders)

1.6 Nodige voorkennis

Geen voorkennis vereist

Coaching: meerkeuzevragen interactief

Begeleiding mogelijk in vakgroep

1.7 Diverse

Mogelijkheden tot masterproef:

- Zie Minerva
- Zie ook website onderzoekscentrum **ARPS** = Accounting Research Public Sector UGent – EY
www.arps.be

Vragen: Vakgroep Accountancy, Bedrijfsfinanciering en Fiscaliteit, St Pietersplein 7 of ass. Karoline Helldorff

Voor masterstudenten → Aanbeveling: aansluiting LinkedIn Alumni BPM-MvO UGent
www.linkedin.com/groups/4051331

2. Boekhoudtechniek 'accrual accounting'

2.1 Basis en werking vermogensboekhouding

2.1.1 Principe vermogensboekhouding

a. Balans

OH, verenigingen, stichtingen beschikken over vermogen → financieel voor te stellen a.d.h.v. balans (mogelijk om van iedereen balans op te stellen)

Balans bekijkt het vermogen aan 2 kanten

- Activa: hoe is het vermogen aangewend (opslorping)
  - o Bezittingen en vorderingen
- Passiva: wat zijn de bronnen van het vermogen (oorsprong)
  - o Schulden (aan oprichters = aandeelhouders, bank/lev...)

BALANS PER 31/12/20N0

Activa		Passiva
<u>Vaste activa (> 1 jaar)</u>		<u>Eigen vermogen (>1 jaar)</u>
Terreinen en gebouwen	...	Kapitaal
Machines en uitrusting	...	Reserves
Rollend materieel	...	Overgedragen resultaten
<u>Viottende activa (<= 1 jaar)</u>		<u>Vreemd vermogen lange termijn (> 1j)</u>
Voorraden goederen	...	Leningen
Klantenvorderingen	...	<u>Vreemd vermogen korte termijn (<= 1 j)</u>
Liquide middelen	...	Kaskrediet
		Leveranciers
Totaal actief	T	Totaal passief
		T

Kleine instelling: vermogen van 500.000, grote instelling: vermogen van 1.000.000.000

Spreekwoorden in de NL taal: "ze hebben de balans opgemaakt"

Balansevenwicht: totaal A = totaal P want je kijkt naar hetzelfde vermogen (wel anders ingedeeld)

Balans per .... (opgesteld op 1 bepaald ogenblik) = **momentopname**

Totaal A – schulden = EV/netto A/schuld à AH   K doen EV dalen en tasten waarde AH aan

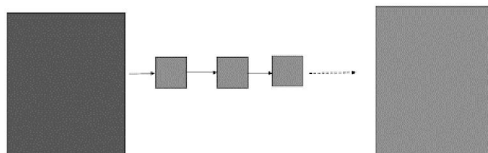
Tijdens BJ zal balans wijzigen door financiële economische verrichtingen van de onderneming

vb: vordering op debiteur is ondertussen betaald, nieuwe pc gekocht, WN uitbetalen ...

Aantal verrichtingen: krantenwinkel 800/jaar, andere onderneming 5.000/jaar, UGent 100.000/jaar

Tijdens BJ komt RR tot stand die wijzigingen van EV registreert $A = VV + (EV + O - K)$

→ Beginbalans   → Verrichtingen   → Eindbalans (einde BJ)

Financieel-economische verrichtingen hebben tot gevolg:

- Enkel de balans wijzigt
- Balans en RR wijzigen

Op de balans enkel financiële economische activiteiten (on-tevredenheid van WN/klant zie je niet in de boekhouding) (K, O, vorderingen, geld binnen/buiten)

EV $\nearrow$ dan heb je interesse in detail (verschil: 1.400 – 1.200 = winst), daarom RR

b. Resultatenrekening

O vs. K die winst bepalen die EV doet verhogen

Detail over het ganse BJ: alles dat vermogen heeft verhoogd/verlaagd

Geen momentopname, RR is voor een **periode** (vaak 1j)

Veel belang aan gehecht, in ondernemingswereld willen AH weten waarnaar hun geld gaat (uitleg W/V) (te veel schulden, zodat EV weg/negatief is $\rightarrow$ discontinuïteit, faling)

OH is geen bedrijf, streven geen winst na $\rightarrow$ moeten toch kunnen overleven, dus beetje winst nodig om continu te blijven verder werken (om maatschappij dienstverlening te kunnen blijven verlenen)

Bedrijfsopbrengsten – bedrijfskosten
= bedrijfswinstverlies

Financiële opbrengsten (rente) – financiële kosten (intrest)
= winst/verlies uit gewone bedrijfssoefening

Uitzonderlijke opbrengsten – uitzonderlijke kosten
= winst/verlies voor belastingen

Belastbaar resultaat
= winst/verlies BJ

Voorbeelden p 6-8

c. Besluit

Methode waarbij na elke verrichting aangepaste balans wordt opgemaakt $\rightarrow$ in de praktijk te omslachtig/niet efficiënt

Toont zeer goed intrinsieke kenmerken van boekhouding: fundamenteel evenwicht behouden en info geven over de impact van transacties

2.1.2 Praktische werkwijze vermogensboekhouding

a. Rekening

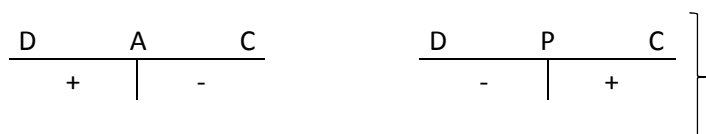
Niet na elke transactie is er informatie over de JR nodig! $\rightarrow$ daarom overstappen op boekhoudsysteem met (T)rekeningen

- JR opgesplitst in rekeningen (= tweezijdige staat) die elk bepaald onderdeel van balans of RR vertegenwoordigen
- Elk van die rekening registreren de wijzigingen voor een bepaalde post/item

4 soorten: A, P, O, K

b. Werking rekening

!!!!!!

D	K	C		D	O	C	}	Balans
+		-		-		+		
	60-66			70-76				

Waarom wordt O rek die ↗ gecrediteerd? ≈ EV, en EV wordt gecrediteerd ^{RR}

Waarom wordt K rek die ↗ gedebiteerd? K is het omgekeerde

Waarom bij A en P 'ontstaan' en niet bij O en K? balans wordt opgesteld per einde BJ, dus beginbalans voor volgende BJ maar RR is blanco bij het begin van elk BJ (daarom heeft RR geen ontstaan)

Elke rekening wordt op dezelfde wijze ingedeeld met debet- en een creditzijde: moeten steeds gelijk zijn (want balans moet ook steeds in evenwicht blijven) 100^{en} rekeningen per onderneming

Elke financieel-economische verrichting (vb: verkoop, inkoop, betaling ...) in de onderneming geeft aanleiding tot boeking op de rekeningen

c. Grootboek - journaal

Journaal: elke financieel-economische verrichting (vb: verkoop, inkoop, betaling ...) chronologisch geregistreerd in (wettelijk verplicht) dagboek

Grootboek: verzameling van alle boekhoudkundige (T) rekeningen → per journaalpost wordt het bestand met alle rekeningen bijgewerkt

JOURNAAL

Datum	Rek. Nr.	Omschrijving	Debet	Credit
2/5/20N0	55 400	Bankrekening aan Handelsdebiteuren <i>Bankuittreksel nr 54</i>	800,00	800,00
5/5/20N0	...	...		

Bewijs:
bankuittreksel 54, als
principe van de
volledigheid

d. Proef- en saldibalans

!!!!

Belangrijk gegeven: geeft overzicht van alle rekeningen, gesorteerd volgens balansrekeningen (bovenaan) en RR die onderaan staan

Proefbalans: alle totalen van alle rekeningen (zowel D als C, moeten ook gelijk zijn)

Saldibalans: verschil D/C, voorloper definitieve JR

Eindbalans en RR vloeien voort uit proef/saldibalans

Uit saldibalans kun je onmiddellijk W/V aflezen: p11: €4.000 W (O > K)

Rek nr.	Omschrijving	Proefbalans		Saldibalans	
		Debet	Credit	Debet	Credit
10	Kapitaal	-	50.000	-	50.000
13	Reserves	-	5.000	-	5.000
17	Lening >1 j.	2.000	10.000	-	8.000
22	Gebouwen	62.000	30.000	32.000	-
34	Vorraden	26.000	12.000	14.000	-
40	Vorderingen	70.000	40.000	30.000	-
44	Leveranciers	20.500	32.500	-	12.000
55	Bank	39.000	36.000	3.000	-
Saldi rek. 1-5		219.500	215.500	79.000	75.000
60	Aankopen	45.000	5.000	40.000	-
61	Diensten div. goederen	17.000	2.000	15.000	-
62	Bezoldigingen	28.000	3.000	25.000	-
65	Financiële kost	2.000	-	2.000	-
70	Omzet	4.500	90.000	-	85.500
75	Fin. opbrengst	100	600	-	500
Saldi rek. 6-7		96.600	100.600	82.000	86.000
Totaal		316.100	316.100	161.000	161.000

EX vraag: waarvoor dient saldibalans, wat kan je daarmee doen?

- Checken of rekenkundig alles in orde is (proef)
- Saldi heeft als voordeel dat de balans en RR al toont in ruwe versie
- Na sorteringen van je rekeningen kun je W/V (resultaat) eruit aflezen

e. Inventaris

Per einde BJ: inventaris opstellen = overzicht werkelijke bezittingen, vorderingen, schulden om boekhouding te regulariseren

Beginbalans → verrichtingen → eindbalans en RR

→ beantwoordt de boekhouding aan de werkelijkheid? Afschrijvingen nodig? Btw regelingen nodig?

Voorraad Δ nodig?

Rekeningen regulariseren en definitieve P&S balans opstellen

EX: Wat is dit en waarvoor dient dit? Kijken naar werkelijkheid om boekhoudkundig aan te passen

f. Stappen boekhoudkundige verwerking

Start boekjaar

1. Openen beginbalans

Tijdens boekjaar

2. Analyse financiële-economische verrichtingen
3. Journaliseren
4. Bijwerken rekeningen grootboek

Per einde boekjaar

5. Voorlopige P&S balans
6. Inventarisverrichtingen
7. Definitieve P&S balans
8. Opstellen jaarrekening

g. Rekeningstelsel (MAR)

Logische ordening alle rekeningen onderneming (voorgeschreven door WG)

!!! klassen: nummers vanbuiten kennen

0	Orderekeningen	Toelichting
1	EV, VV LT	Balansrekeningen
2	VA, vorderingen > 1j	
3	Vorraden en bestellingen in uitvoering	
4	Vorderingen en schulden < 1j	
5	Geldbeleggingen en liq mid	
6	Kosten	Resultaatrekeningen
7	Opbrengsten	

Wat betekent minimum? Elke instelling moet deze minimumrekeningen volgen, er mag niet aan veranderd worden → je mag wel verdere detaillering toevoegen (volgens noden instelling), te veel voor de OH om alles te regelen voor elke instelling → Europees gedreven WG, federaal of regionaal die boekhoudrecht bepalen/voorschrijven, zo stabiel/consistent mogelijk

Rekening 0, orderekeningen: balans = momentopname A en P, maar iets (vb: borgstellingen) dat geen A/P is kan toch impact hebben op instelling

A —————→ Bank, lening €10.000

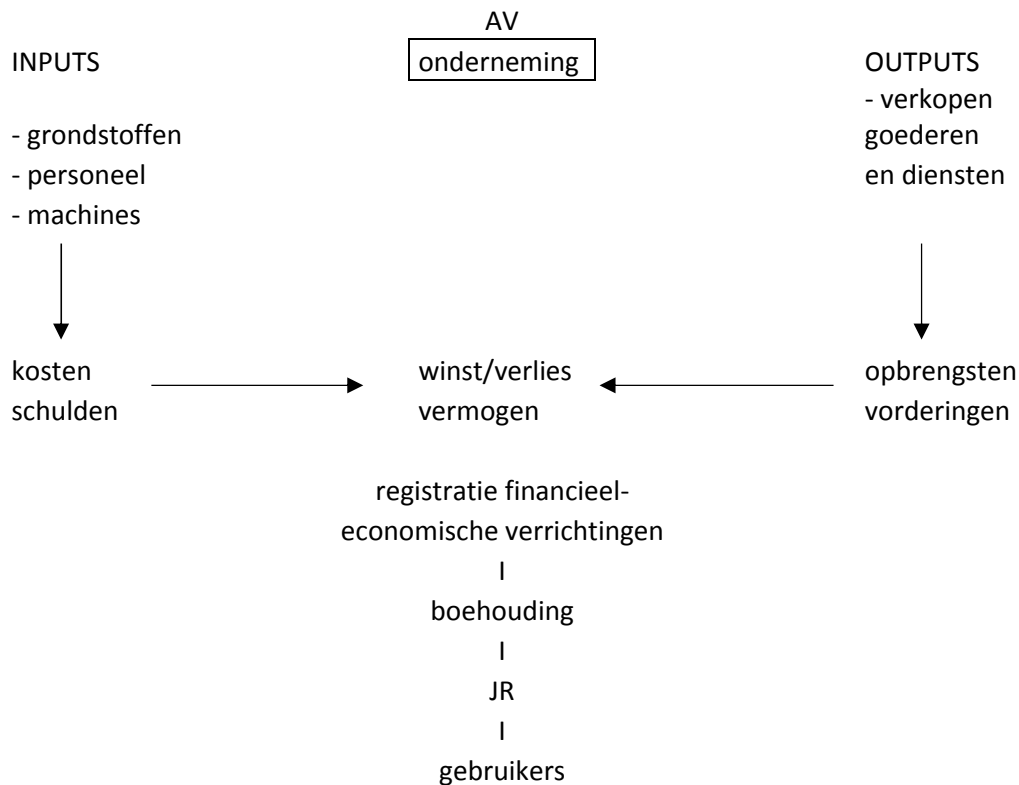
B —————→ waarborg
→ orderekening

- Instelling gaat lening aan bij bank, bank wil waarborg → A kan dit niet doen, heeft wel goede relaties met B, die zal waarborg voorzien → op balans van instelling B komen geen schulden, er staat niets op balans B → waarborg zal zichtbaar zijn via orderekeningen → AH moeten van potentiële schuld op de hoogte gebracht worden
- Wanneer A niet meer betaalt, zal er bij B wel een schuld staan op de balans
- Waarborgverplichtingen: potentiële schuld, waarborgrecht: potentiële vordering
- Voordeel B: A en B zijn hoogst waarschijnlijk verbonden met elkaar (vb: OCMW en gemeente)
- **Gebeurt vaak** (vb: huis kopen met lief, naar de bank voor een lening, ouders staan in voor borg)
- Claims: gemeente/VZW/ziekenhuis ... maakt zware fout → geen schuld, maar kan wel een schuld worden
- EX: wat is het en waarom is dit belangrijk? Verplichting die (nog) geen schuld is maar die het wel kan worden

Voorbeeld p 15 (zelf)

2.1.3 Waarvoor en voor wie dient de boekhouding

a. Ondernemingsmodel

Boekhouding registreert vermogen

Boekhouding, JR: geeft informatie voor de gebruikers

Boekhouding is voor de ondernemingen

Boekhouding van financieel-economische verrichtingen (AK, VK, betalingen, leningen ...)

Belangrijke fasen:

- Boekhoudinformatie maken
  - o Financieel-economische verrichtingen waarnemen
  - o Waarnemingen meten en registreren
- Boekhoudinformatie gebruiken
  - o Informatie verschaffen door rapportering a.d.h.v. JR
  - o Analyse JR

b. Gebruikers van de boekhoudinformatie

Doelstelling:

- Algemene info
- Verantwoording resultaten en financiële positie t.a.v. belanghebbenden
- Instelling besturen (management)
- Wettelijke voorschriften

Externe gebruikers: stakeholders, belanghebbenden

- 3^{en} die in relatie staan tot instelling → willen info over financiële positie en resultaten
- Vb: AH, concurrenten, kredietverleners, WN ...

Interne gebruikers: management, beleidsmakers

- Nemen beslissingen, leiden instelling, plannen en controleren → nood aan financiële en operationele informatie m.b.t. instelling
- Beheersboekhouding = management accounting: kijken ook naar kostprijs (past dat binnen beleid, ruil nodig?), snelheid waarmee er gefactureerd wordt, versturing aanslagbiljetten (betrouwbaar, hoe snel ...) → gebruikt boekhouding om verder te gaan met managementtechnieken

2.2 Elementen van de jaarrekening

VA	EV
	VV LT
Vlottende A	VV KT

Boekjaren: cijfers vergelijken

Codes: 1^e cijfer = MAR

2.2.1 *Balansrubrieken*

a. Activa

Vaste activa

- Langer dan 1j
- Elementen van ons vermogen waar geld in opgeslorpt zit, waarin we hebben moeten investeren
- Immateriële VA: software aankopen om systemen te kunnen runnen (niet tastbaar)
- Materiële VA: (tastbaar), gebouwen/terreinen (grond zonder gebouw), installaties/machines/uitrusting (vb: groendienst Gent: hakselmachines, zaagmachines, grasmaaiers), meubilair/roll m, leasing (later), overige (rest), A in aanbouw
- Financiële VA: effecten (financiële waardepapieren) zijn aandelen (in venn waarmee je duurzame/LT band hebt en wil hebben, aandelen enkel in vennootschappen) of vorderingen (in instellingen waarmee je duurzame/LT band hebt en wil hebben)
  - o Andere (aandelen: minder dan 10%)
  - o Onderneming deelnemingsverhouding (deelneming: aandelen tussen 10% en 50%)
  - o Verbonden onderneming (deelnemingen: aandelen meer dan 50%, waarom vanaf 50%? Omdat je dan hoofd AH bent, niem kan je tegenspreken)
  - o VZW heeft geen aandelen, je kan dan verbonden zijn via vorderingen (en borgtochten in contanten) (vb: UZ Gent wil apart dagcentrum oprichten (vzw) maar die heeft vermogen nodig, crowdfunding, UZ Gent geeft 10 miljoen ≠ aandelen want VZW is geen venn dus dit is een vordering (die men niet direct betaald wil zien, op duurzame wijze) → UZ Gent en VZW zijn verbonden door zelfde meerderheid/ beleidsorgaan = **consortium** (geen aandelen van elkaar, toch verbonden omdat we eenzelfde meerderheid van de RvB hebben)

Vlottende activa

- Voorraden en bestellingen: voorraden belangrijker voor ondernemingen dan VZW's/OH (OH/vzw minder betrokken bij productie van goederen maar wel betrokken voor diensten ↔ ondernemingen zijn vaak producenten/handelaars voor goederen)
- Vordering <1j: vordering is schuld van iem anders e.o., geld dat je tegoed hebt, niet per se iets dat al betaald moest zijn (= vervallen vordering)

- Geldbeleggingen: overschotten kasmiddelen die tijdelijk belegd worden (vb: periodiek betaald OH fondsen uit aan school, nog niet direct alles nodig dus tijdelijk in spaar/beleggingsformule steken, vb: benefietconcert brengt €600.000 op, geeft niet alles direct uit, deel ervan tijdelijk beleggen in termijnbelegging)
kasbon: na verloop van tijd terugbetaling + rente
- Liquide middelen: bank saldo/i, kasmiddelen (cash) → kas kan nooit negatief zijn, negatief banksaldo kan wel (= in het rood staan, tot bepaald bedrag)

b. Passiva

Eigen vermogen

- Herwaardering (later): herinschatting van waarde VA en aanpassing van stijging VA → daardoor stijgt P
- Reserves en overgedragen winsten: middelen die onderneming verdient heeft = winsten, verschil O en K (in RR) → venn kan winsten uitkeren aan AH = **dividend**, AV AH beslist om winst te reserveren (reserves = niet-uitgekeerde winst) → doe je uitkering dan blijft je vermogen gelijk (reden reserves: voorgaande jaren winst maken en reserves opgebouwd → dit jaar is winst minder, AH hebben graag stabiel dividend: weinig winst dividend aanvullen met reserves, veel winst dividend zelfde houden om reserves aan te vullen → dividenden worden vaak afgerond (geen komma) → naar beneden, rest wordt gezien als overgedragen resultaat)
- Overgedragen winst: restpost waarover AV onderneming nog geen uitspraak voor gedaan heeft (dragen dus over, en stellen beslissing uit naar volgend jaar)
Overgedragen verliezen kun je nooit reserveren (reserve is altijd positief) → werkelijkheid: boeken als overgedragen verlies
- Kapitaalsubsidies en voorzieningen voor risico's en kosten (later)

Onderscheid LT en KT: vanuit financieel gezond managementperspectief, evenwichtige situatie nodig tussen schulden en hun duurtijd (vb: huis betalen met kaskrediet (KT) → moeilijk, logischer dat je LT lening afsluit) → conventie wereldwijd, KT: 1j

Vreemd vermogen lange termijn

- Financiële schuld: leningen, kredietcontracten (leasingschuld, later), KI: banksector, zij hebben u geld verschaft
- Handelsschulden: komt weinig voor, onderneming die u iets verkoopt zal z'n geld zo rap mogelijk willen

Vreemd vermogen korte termijn

- Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen: lening van €10.000 op 10j, dus 1/10 is KT, 9/10 is LT
- Financiële schuld: krediet van 6m/3m, kaskrediet (= in het rood staan)
- Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten: personeel te werkstellen = RSZ schulden: WG moeten deel inhouden van loon WN en WG bijdrage betalen aan RSZ (pensioenen, ziekteverz, werkloosheidsvergoeding)
fiscus: bedrijfsvoorheffing afhouden van loon WN

Zowel A en P zijn er posten: bezittingen, vorderingen, schuld → moeten gewaardeerd worden in € (geen gevoel), aantal posten: vb saldo bank (700+ = €700) = **monetaire post** vs. **niet-monetaire post** (vb: voorraden, mat VA (gebouwen, uitrusting) die ook gewaardeerd worden: gebouw gekocht voor 1

miljoen, geen eigenaar van 1 miljoen maar eigenaar van die rechten) → vertaalprobleem, hoe zit het nu?

EX: vorderingen op debiteuren/personen = monetaire post, wat je vordert is ... euro's, nu €45 en blijft €45 → financiële korting zorgt ervoor dat de waarde kan veranderen maar blijft monetair

Niet-monetaire posten: je kunt er nu een waarde aan geven, maar je bent eigenaar van rechten en geen € → gevolg: waarderingsvraagstuk, waarderingsregels die gedeelte wettelijk zijn voorgeschreven

JAARREKENING

BALANS NA WINSTVERDELING

ACTIVA

OPRICHTINGSKOSTEN .....

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
	6.1	20	.....	.....
VASTE ACTIVA		21/28	.....	.....
Immateriële vaste activa	6.2	21	.....	.....
Materiële vaste activa	6.3	22/27	.....	.....
Terreinen en gebouwen.....		22	.....	.....
Installaties, machines en uitrusting		23	.....	.....
Meubilair en rollend materieel		24	.....	.....
Leasing en soortgelijke rechten		25	.....	.....
Overige materiële vaste activa.....		26	.....	.....
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		27	.....	.....
	6.4/			
Financiële vaste activa	6.5.1	28	.....	.....
Verbonden ondernemingen.....	6.15	280/1	.....	.....
Deelnemingen.....		280	.....	.....
Vorderingen		281	.....	.....
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	6.15	282/3	.....	.....
Deelnemingen.....		282	.....	.....
Vorderingen		283	.....	.....
Andere financiële vaste activa		284/8	.....	.....
Aandelen.....		284	.....	.....
Vorderingen en borgtochten in contanten		285/8	.....	.....

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen op meer dan één jaar .....

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
		29/58	.....	.....
Handelsvorderingen.....		29	.....	.....
Overige vorderingen		290	.....	.....
Voorraden en bestellingen in uitvoering		291	.....	.....
Voorraden.....		3	.....	.....
Grond- en hulpstoffen		30/36	.....	.....
Goederen in bewerking		30/31	.....	.....
Gereed product.....		32	.....	.....
Handelsgoederen.....		33	.....	.....
Onroerende goederen bestemd voor verkoop.....		34	.....	.....
Vooruitbetalingen.....		35	.....	.....
Bestellingen in uitvoering		36	.....	.....
		37	.....	.....
Vorderingen op ten hoogste één jaar		40/41	.....	.....
Handelsvorderingen.....		40	.....	.....
Overige vorderingen		41	.....	.....
Geldbeleggingen	6.5.1/			
Eigen aandelen.....	6.6	50/53	.....	.....
Overige beleggingen		50	.....	.....
		51/53	.....	.....

Liquide middelen		54/58	.....	.....
Overlopende rekeningen.....	6.6	490/1	.....	.....
TOTAAL VAN DE ACTIVA		20/58		

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN		10/15	.....	.....
Kapitaal	6.7.1	10	.....	.....
Geplaatst kapitaal		100	.....	.....
Niet-opgevraagd kapitaal.....		101	.....	.....
Uitgiftepremies		11	.....	.....
Herwaarderingsmeerwaarden		12	.....	.....
Reserves		13	.....	.....
Wettelijke reserve.....		130	.....	.....
Onbeschikbare reserves.....		131	.....	.....
Voor eigen aandelen.....		1310	.....	.....
Andere		1311	.....	.....
Belastingvrije reserves		132	.....	.....
Beschikbare reserves		133	.....	.....
Overgedragen winst (verlies)		14	.....	.....
Kapitaalsubsidies		15	.....	.....
Voorschot aan de vennoten op de verdeling van het netto-actief		19	.....	.....
VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN		16	.....	.....
Voorzieningen voor risico's en kosten		160/5	.....	.....
Pensioenen en soortgelijke verplichtingen		160	.....	.....
Fiscale lasten.....		161	.....	.....
Grote herstellings- en onderhoudswerken		162	.....	.....
Milieuverplichtingen		163	.....	.....
Overige risico's en kosten	6.8	164/5	.....	.....
Uitgestelde belastingen		168	.....	.....

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
SCHULDEN		17/49	.....	.....
Schulden op meer dan één jaar	6.9	17	.....	.....
Financiële schulden.....		170/4	.....	.....
Achtergestelde leningen		170	.....	.....
Niet-achtergestelde obligatieleningen.....		171	.....	.....
Leasingschulden en soortgelijke schulden.....		172	.....	.....
Kredietinstellingen.....		173	.....	.....
Overige leningen.....		174	.....	.....
Handelsschulden.....		175	.....	.....
Leveranciers.....		1750	.....	.....
Te betalen wissels.....		1751	.....	.....
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		176	.....	.....
Overige schulden		178/9	.....	.....

Schulden op ten hoogste één jaar	6.9	42/48	.....	.....
Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen		42	.....	.....
Financiële schulden.....		43	.....	.....
Kredietinstellingen.....		430/8	.....	.....
Overige leningen.....		439	.....	.....
<u>Handelsschulden</u>		44	.....	.....
Leveranciers.....		440/4	.....	.....
Te betalen wissels.....		441	.....	.....
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		46	.....	.....
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten.....	6.9	45	.....	.....
Belastingen		450/3	.....	.....
Bezoldigingen en sociale lasten		454/9	.....	.....
Overige schulden		47/48	.....	.....
Overlopende rekeningen	6.9	492/3	.....	.....
TOTAAL VAN DE PASSIVA		10/49		

2.2.2 Rubrieken van de resultatenrekening

a. Bedrijfswinst of -verlies

= bedrijfs O – bedrijfs K

Bedrijfs O

- Omzet
- Andere: niet de core van de business (vb: ziekenhuis die ook parking verhuurt aan bedrijf ernaast)
- Geproduceerde VA: onbelangrijk, ondernemingen die eigen A produceert
- Niet-recurrente bedrijfs O: uitz O en K moesten eruit → verplaatst naar hier, in VZW boekhouding is dit niet aangepast
Ook in boekhoud WG: lobbyen, belangengroepen ...

b. Winst of verlies uit gewone bedrijfssoefening

= bedrijfswinst/verlies + financiële O – financiële K

Financiële O

- Recurrente: opbrengsten uit fin VA (vb: instelling krijgt dividenden, intresten bij kredietcontracten/ vorderingen), opbrengsten uit vlot A (vb:), andere (wisselkoers)

Financiële K

- Kosten van schulden: lening is niet gratis, bank vraagt intrest → hoe meer VV, hoe meer kosten van schulden → ECB voert politiek van lage intresten
Financier je alles met EV, dan geen kosten van schulden
≠ afbetalingen: je geeft terug wat je geleend hebt (kosten zijn de intresten)

RESULTATENREKENING

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
Bedrijfsopbrengsten		70/76A	.....	.....
Omzet.....	6.10	70	.....	.....
Voorraad goederen in bewerking en gereed product en bestellingen in uitvoering: toename (afname).....(+)/(-)		71	.....	.....
Geproduceerde vaste activa		72	.....	.....
Andere bedrijfsopbrengsten	6.10	74	.....	.....
Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten.....	6.12	76A	.....	.....
Bedrijfskosten		60/66A	.....	.....
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen		60	.....	.....
Aankopen.....		600/8	.....	.....
Voorraad: afname (toename)		609	.....(+)/(-)	.....
Diensten en diverse goederen		61	.....	.....
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	6.10	62	.....(+)/(-)	.....
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	.....	.....
Waardeverminderingen op voorraden, op bestellingen in uitvoering en op handelsvorderingen: toevoegingen (terugnemingen)	6.10	631/4	.....(+)/(-)	.....
Voorzieningen voor risico's en kosten: toevoegingen (bestedingen en terugnemingen)	6.10	635/8	.....(+)/(-)	.....
Andere bedrijfskosten.....	6.10	640/8	.....	.....
Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten ..(-)		649	.....	.....
Niet-recurrente bedrijfskosten	6.12	66A	.....	.....
Bedrijfswinst (Bedrijfsverlies)		9901	.....(+)/(-)	.....

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
Financiële opbrengsten		75/76B	.....	.....
Recurrente financiële opbrengsten		75	.....	.....
Opbrengsten uit financiële vaste activa.....		750	.....	.....
Opbrengsten uit vlottende activa		751	.....	.....
Andere financiële opbrengsten	6.11	752/9	.....	.....
Niet-recurrente financiële opbrengsten	6.12	76B	.....	.....
Financiële kosten		65/66B	.....	.....
Recurrente financiële kosten	6.11	65	.....	.....
Kosten van schulden		650	.....	.....
Waardeverminderingen op vlottende activa andere dan voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen: toevoegingen (terugnemingen).....(+)/(-)		651	.....(+)/(-)	.....
Andere financiële kosten		652/9	.....	.....
Niet-recurrente financiële kosten	6.12	66B	.....	.....
Winst (Verlies) van het boekjaar vóór belasting		9903	.....(+)/(-)	.....
Ottrekking aan de uitgestelde belastingen		780	.....	.....
Overboeking naar de uitgestelde belastingen		680	.....	.....
Belastingen op het resultaat	6.13	67/77	.....(+)/(-)	.....
Belastingen.....		670/3	.....	.....
Regularisering van belastingen en terugneming van voorzieningen voor belastingen.....		77	.....	.....

Winst (Verlies) van het boekjaar.....(+)/(-)
Onttrekking aan de belastingvrije reserves .....
Overboeking naar de belastingvrije reserves .....
Te bestemmen winst (verlies) van het boekjaar .....(+)/(-)

9904	.....	.....
789	.....	.....
689	.....	.....
9905	.....	.....

2.2.3 Toelichting

Door WG bepaald

Bijkomende details

Zodat JR gebruiker volledig/relevant beeld zou hebben

Openbaar: ondernemingen en (zeer) grote vzw's bij balanscentrale elektronisch neergelegd

Voor OH zijn de JR publiek

- Door openbaarheid van bestuur (Gw)
- Vlaamse lokale besturen: alle jaarrapporten online toegankelijk
andere OH: vb universiteit Gent (moelijker, verschil in toegankelijkheid)

2.3 Boekhoudprincipes en waarderingsregels

2.3.1 Boekhoudprincipes

Meeste door WG bepaald, sommigen zijn vrij te bepalen (maar dan wel melden in JR)

"**conceptual accounting framework**": wat zijn de behoeften van de gebruikers JR?

JR en boekhouding wordt gevoerd in functie van de gebruikersbehoeften

Ander principe: **Framework beursgenoteerde ondernemingen** ("global players") → nadruk op rentabiliteit: IAS/IFRS: verplicht voor beursgenoteerde geconsolideerde ondernemingen vanaf 2005

- IFRS: international financial reporting standards: voor ander soort gebruikers → global players, zeer grote, beursgenoteerde, internationale ondernemingen (vb: Microsoft, Coca Cola)
- Markt voorzien: waar aandelen gekocht en verkocht worden
- In grote economische kernen
- Beursnotering en winst belangrijkste: accurate info belangrijkste
- Jaarlijks gebouwen waarden, aan marktwaarden (niet in België omdat onze gebruikers dit niet nodig hebben = historic value, wel voor gebruikers van IFRS = fair value)
- Accuraat (IFRS), betrouwbaar (Belgisch boekhoudrecht)
- DE boekhouding bestaat niet, ANDERE boekhouding bestaat wel
- Bedrijf dat in België gevestigd is moet dus wel JR neerleggen volgens Belgisch recht (bij Balanscentrale)

Framework klassiek Belgisch boekhoudrecht → a.h.w. gemiddeld conceptual framework (grootst gemene deler) met volgende boekhoudprincipes

a. Regels waarop vermogensboekhouding steunt

1 Ondernemingsentiteit

- EX - Opsomming gaat hij niet vragen
- Wel: verschil tussen principe

- Entiteit: RP die boekhouding voert (onderneming)
- Probleem publieke sector: grote gemeente/stad heeft eigen politiezone → hoe doet stad boekhouding? Politie/stad/beide? → financiële relatie tussen beide, aparte boekhouding maar gemeente volgens Vlaamse boekhoud WG en politie volgens federale boekhoud WG
- Publieke sector: juridische entiteiten die 2 boekhoudingen moet vormen, ook al hebben beide zelfde RP

2 Uitdrukken in geldwaarde

- Probleem: monetaire en niet-monetaire A/P (niet uitdrukbaar in geld)
- Aantallen van productie, sociale factoren worden niet in boekhouding uitgedrukt

3 Bestendigheid (= consistentie)

- Betrouwbaar beeld geven (consistent zijn met waarderingsregels van afschrijvingen, zelfde waarde blijven gebruiken)
- Niet perfect betrouwbaar, maar stap in de goede richting
- Waarderingsregels mag je wijzigen: geldige reden, wijziging meedelen, impact wijziging meedelen, consistent aan nieuwe regel houden (vb: fusie van 2 instellingen, ene instelling heeft waarderingsregel om gebouwen af te schrijven op 20j, andere instelling op 25j → men beslist om overal 25j te nemen)

4 Continuïteit (= going concern)

- Gaat ervan uit dat organisatie wordt geacht te blijven voortbestaan tenzij onweerlegbaar blijkt dat verderzetting zal worden stopgezet door falings/vereffening
- Bij waardering A/P ervan uitgaan dat entiteit blijft voortbestaan
- Vb: instelling stelt WN te werk → schulden aan WN: einde van de maand wedde betalen, eindejaarstoelage in december → van 300 mensen wil je er 100 ontslaan: ontslagvergoeding zien als schuld? Je moet kijken of je going concern bent of niet:
  - o Going concern: je gaat niemand ontslaan, ze worden niet gezien als schulden want je blijft verder werken
  - o Niet going concern (vb: faillissement): afdanking betalen (maar niet volgens going concern-principe)

b. Regels om financieel-economische gebeurtenissen vast te stellen

5 Verantwoordingsstukken

- Alles opgenomen in de boekhouding moet gepaard gaan met verantwoordingsstuk
- Uit verantwoordingsstuk moet realisatie ook opgenomen worden in de boekhouding
- Niet perse extern document, kan ook intern document zijn (vb: afschrijvingstabel, notulen, bankuittreksels, AK facturen, poetsdienst OCMW → OCMW maakt zelf afrekening op en die wordt in boekhouding gevoegd ...)

6 Volledigheid

- Alle financieel-economische verrichtingen moeten in de boekhouding geboekt worden
- ↔ zwart werken

7 Niet-compensatie

- VK aan klant maar daar ben je ook zelf klant (vb: als gemeente beroep doen op tuinbedrijf, maar tuinbedrijf moet ook gemeentebelastingen betalen) → niet compenseren, beide moeten in de boekhouding
- Doe je dit niet, verdoezel je bedragen
- Ervoor zorgen dat publicatie zo betrouwbaar mogelijk is

8 Toerekening kosten en opbrengsten aan periode en matching

- Om periodieke informatie te kunnen verstrekken wordt levensduur van entiteit onderverdeeld in BJ → van belang voor RR omdat O en K moeten worden toegerekend aan periode waarin ze gerealiseerd zijn
- Realisatieprincipe:
  - o O en K worden uitgedrukt op ogenblik waarop ze gerealiseerd zijn, wat kan verschillen van ogenblik waarop ze ontvangen/betaald worden
  - o In welk BJ zijn K en O gerealiseerd, voor welke periode worden die uitgedrukt? Het doet er niet toe wanneer je geld krijgt, boeken op moment wanneer VK is
  - o Vb: VK van €1.000 in 2018 maar pas betaald in januari 2019 → volgens realisatieprincipe wordt dit geboekt in 2018
- Overeenstemmingsprincipe (matchingprincipe):
  - o O en K die in dezelfde RR worden uitgedrukt, moeten op hetzelfde betrekking hebben → O en K voor hetzelfde goed moeten in hetzelfde BJ worden uitgedrukt
  - o Vb: VK appelsienen in 2018 (O) en K in 2019 → kan niet, moeten in zelfde BJ uitgedrukt worden

c. Regels ter waardering van financieel-economische gebeurtenissen

9 Individuele waardering

- Iedere waardering verloopt individueel, wel kan groep gelijksoortige objecten op dezelfde wijze gewaardeerd worden
- Vb: instelling gaat naar Makro en koopt aan: frigo, schoenen, etenswaren voor totaal €3.000 → mag niet zeggen: algemene kosten €3.000 → opsplitsen per product
- Feitelijk: marge en discussie mogelijk over hoe je interpreteert → laten leiden door MAR

10 Voorzichtigheid

- Bekommernis om entiteit niet gunstiger voor te stellen dan zij in feite is
- Over de jaren heen gaat dit principe achteruit
- Bepaalde twijfel naar waardering toe, vorderingen die je hebt worden hopelijk betaald → iemand betaalt niet (niet kunnen, niet mogen, niet willen) → totale vordering zal je dus niet krijgen → waardevermindering: inschatten volgens principe van voorzichtigheid
- Moeilijk in te schatten, is een oordeel

11 Objectiviteit

- Betrouwbaarheid financiële rapporten: betrouwbare gegevens gebruiken
- Vb: aanpassen waarderingsregels: objectief kunnen bewijzen
- 100% objectiviteit is onhaalbaar, soms moeten ev. schattingen gemaakt worden

12 Relevantie

- Relevantie = zinvol, ze moet zodanige vorm van gedetailleerd omvatten dat gebruiker er nuttige informatie in terugvindt
- Niet overdrijven in alles, alles super gedetailleerd plaatsen, 6.000 rekeningen, tot op de cent → niet-relevante dingen niet melden voor gebruikers
- EX: ook niet zeggen dat totaal A = 10.369.258 en totaal P = 10.369.258, 50 → verschil is niet relevant, A en P moeten altijd perfect kloppen tot op de eurocent
- Goed kunnen inschatten wat relevant is en wat niet

Oordeelsmatig:

- JR: communicatie op financieel vlak en dus logisch dat je goede indruk probeert te maken → lezer beïnvloeden
- = cosmetic accounting, earnings management, disclosure management, window dressing
- Manipuleren resultaat dat je wil uitkomen, tonen winst die je wil tonen, managen wat je (niet) wil tonen + hoe + welke indruk
- Stakeholders beïnvloeden en sommige zaken mss zachter (of niet) tonen en sterke kant naar voren schuiven
- Mag in bepaalde mate (vb: fusie van 2 instellingen, kiezen voor zelfde afschrijvingsritme → kijken naar wat het beste uitkomt)
Vb: op balans zie je er rijk uit → kans dat je minder rap subsidie krijgt → boekhouding wat aanpassen om subsidie toch nog te krijgen
Vb: social profit instellingen stellen zich soms arm voor om toch maar subsidies te krijgen
- NIET toegelaten: fraude

d. Regels ter rapportering

13 Periodiciteit

- Jaarlijks, boekhouding kun je niet voeren voor 257d en dan daarachter 305d

14 Vergelijkbaarheid

- Cijfers moeten vergelijkbaar zijn over de jaren heen, zo niet dan moet daar uitleg bij staan

15 Waar en getrouw beeld (= “true and fair view”)

- Getrouw beeld betekent dat diegene die informatie ontvangt, zekerheid kan hebben dat hij zich via JR oordeel kan vormen
- Beeld is niet meer waarheidsgetrouw vanaf het moment dat stakeholders andere beslissing neemt
- Zolang stakeholders geen andere beslissing neemt, is beeld waarheidsgetrouw is

2.3.2 Waarderingsregels

a. Boekhoudreglementering

Belgische boekhoudrecht voor ondernemingen gebaseerd op 4^e Europese richtlijn en maakt deel uit van WER → beantwoordt min of meer gemiddeld conceptual framework

Wanneer er global players zijn met stakeholders en kredieten in andere landen en beursnotering, dan is er nood aan meer resultaatgerichte boekhouding → vanaf 2005 IAS (international accounting standards)/IFRS verplicht voor beursgenoteerde geconsolideerde ondernemingen

Verschillen tussen IAS/IFRS en Belgisch boekhoudrecht

- IFRS: nauwkeurigheid van resultaat
- Be: betrouwbaarheid en algemene bruikbaarheid (meerdere gebruikers)

IAS/IFRS betere rapportering dan klassiek boekhoudrecht?

- Ja: IFRS wereldwijd bekend, opgelegd door Europa voor beursgenoteerde grote (global players) bedrijven
- Nee: ander framework, andere klemtonen, middelgrote ondernemingen (vb: familie-ondernemingen) hebben andere behoeften
- Ander soort doelpubliek, en niet beter/slechter

IAS/IFRS en Belgisch boekhoudrecht hebben zelfde gebruikers? Nee, andere gebruikers

b. Waarderingsregels

Monetaire A/P ↔ niet-monetaire A/P

AW (historische kostprijs) ↔ actuele waarde

Waarderingsregels VA: aan welke waarde worden VA uitgedrukt in boekhouding?

- Waardering bij verwerving VA
- Waardering tijdens gebruik VA
- Waardering einde gebruik VA

1. Waardering bij ontstaan actief

Historische kostprijs: overgenomen in VZW's en ook zo voor meeste OH

→ makkelijkst, betrouwbaar

- Goederen komen binnen aan **AW waarde**, voor hoeveel heb je je activa verworven
- **Goederen zelf vervaardigt** (vb: IT die eigen softwaresysteem maakt, ateliers voor onderhoud en herstelling): directe productiekosten (hangen samen met product: GS, materialen, manuren) en als je wil indirecte productiekosten (hoeverre hangt dit samen met product: loon CEO, gebouwen ...) → cosmetic accounting: wat komt mij het beste uit (eens regel gehouden dan moet je je daar aan houden: consistentie)
- **Inbrengwaarde**: vervreemding, K-VK, inbreng, overdracht eigendom (zelden)
- **Ruilwaarde**: ene school heeft te veel stoelen en tafels, andere school heeft te veel banken → ruilen (oordeelsmatig, je komt goederen overeen en niet bedrag)

Mogen we waarden aan VK prijs?

- Nee, als je aankoopt dan is AW = VK prijs → ...j later, herwaardenen aan VK prijs → eens gekocht aan die prijs, dan blijft dat die prijs (ook al is goed meer/minder waard)

Mogen we schatting doen van waarde VA?

- Nee, aangekocht voor die prijs dan blijft het ook die waarde
- Voor je eigen kan je we schatten, ramen in plannings (om investeringen, plannen te maken maar niet opnemen in boekhouding)

Mogen we AK installaties waarden aan vervaardigingsprijs?

- Installaties aankopen = AW
- Installaties zelf produceren = vervaardigingsprijs (ev. indirecte productiekosten laten vallen)

Moeten we eigenaar zijn om VA te waarderen?

- Ja (uitz: particulariteit/leasing, zie later)

Moeten we alle VA die onze eigendom zijn waarderen of mogen we er bepaalde uitlaten bijv. omdat ze moeilijk waardeerbaar zijn?

- Ja, in principe niets weglaten waarvan je eigenaar bent (principe van volledigheid)

2. Waardering tijdens gebruik

Afschrijvingen: systematische spreiding AW over geschatte gebruiksduur VA in de kosten

- VA met beperkte gebruiksduur vertonen technische en economische slijtage → verminderen in waarde (vb: gebouwen: 30-33j, machines: 10j, computers/rol mat: 5j)
A die eeuwig meegaat: terreinen (niet afschrijven)
- Gebruik VA betekent door slijtage K voor instelling over verschillende jaren
- RR wil zicht geven op kostprijs producten waarbij ook VA onderdeel vormen
- Levensduur: altijd schatting en direct afschrijven
- Cosmetic accounting: veel winst tonen = traag afschrijven, weinig winst tonen = snel afschrijven
- Waarderingsregel:
  - o Af te schrijven waarde
  - o Duurtijd
  - o Afschrijvingsritme:
    - Lineair = elk jaar even veel (99,5% deze)
    - Degressief: in begin rapper afschrijven en dan vertragen
    - Progressief: in begin niets afschrijven en naar einde toe zwaar afschrijven
- Financiële VA niet afschrijven want niet aan slijtage onderhevig, kunnen wel onderhevig zijn aan waardeverminderingen
- Voorbeeld p.38: 2 mogelijkheden (beide lineair)
  - o Afschrijven in 1^e jaar alsof het heel dat jaar al gebruikt is geweest
  - o Niet accuraat genoeg, kiezen voor pro rata temporis (volgens gebruik): afschrijven voor periode dat je het in dat jaar gebruikt hebt,
Hier: halve maand → volgende jaren: hele jaren → laatste jaren maar gebruikt voor 11,5maand

Waardeverminderingen:

- Verplicht boeken, geen optie
- Geboekt o.b.v. raming wanneer voor niet-afschrijfbaar A om bepaalde redenen boekwaarde > reële waarde (vb: storm/onweer beschadigt gebouw)
- Ook mogelijk voor terreinen → niet vatbaar voor afschrijvingen (vb: scheikundige verontreiniging)

Waardestijgingen tijdens gebruik:

- Instelling heeft mogelijkheid, niet verplichting meerwaarden op materiële en financiële VA uit te drukken
- Voorwaarden om meerwaarde uit te drukken:
  - o Meerwaarde moet **vaststaand** (zeker, aantonen, geen gissing/gevoel) **en blijvend** (duurzaam) karakter hebben

- **Rentabiliteit** instelling moet meerwaarde verantwoorden: meerwaarde moet gerealiseerd kunnen worden (gebouw verkopen aan bouwfirma → die wil €3 miljoen betalen → als school ga je die gebouwen niet verkopen aangezien je dan geen les meer kunt geven → WG wil vermijden dat meerwaarden speculatief worden) (vb: als voetbalclub spits aankopen die veel scoort → spits aangekocht voor € ... miljoen maar hij mag niet spelen → goals worden daardoor niet gemaakt, speler is dan ook niet €... waard want het komt er niet uit, het wordt niet gerealiseerd) (vb: instelling is eigenaar van bepaalde OG: terrein met garages die verhuurt worden → terrein is gestegen in waarde → betaalt €100/maand om auto te kunnen parkeren → meerwaarde is gerealiseerd, vertaald in zwaardere winst → je rekent meerwaarde door naar de klant)
- Meerwaarde: A kant, herwaarderingsmeerwaarde: P (EV want je bent dit aan niemand schuldig)
- Streng geregeld door WG, mogelijk middel om instelling rijker voor te stellen → mensen met verstandkennis zien door dat cosmetic accounting
Meerwaarde moet je ook afschrijven (niet voor meerwaarde terreinen)

3. Verkoop of buitengebruikstelling actief

Bij verkoop wordt A verwijderd en alles wordt afgeboekt, ev. winst/verlies op verkoop → als schroot, 2^e hands

Buitengebruikstelling: je gebruikt A niet meer maar verkoopt het ook niet → geclassificeerd naar 'overige MVA'

c. Belasting over de toegevoegde waardering (btw)

Ondernemingen: btw-plichtigen

Social non-profitsector en OH sector: gemengde btw plichtigen (vb: unief)

Europees geregeld, en in België ook: aan alle ondernemingen vragen om btw

- Bij inputs/aankopen terug te vorderen
- Bij outputs/verkopen btw te heffen
- Normaal vast tarief: 21%, ook: 0%, 1%, 6%

Verschil doorstorten naar fiscale administratie (fiscus)

Nuloperatie: btw die onderneming zelf betaalt aan leveranciers kan onderneming terugvorderen, btw die ze moet heffen op verkopen moet ze doorstorten → geen kosten en opbrengsten, enkel administratie en uren boekhouder

Verkopen aan ondernemingen: onderneming kan dit terug vorderen (nuloperatie)

Verkopen aan privépersoon: privépersoon kan niet terugvorderen (finale consument) → spijzen staatskas

Aankopen	Verkopen
Onderneming koopt goederen voor €200 en 21% btw	Onderneming verkoopt goederen voor €300 en 21%
Onderneming heeft schuld van €242 aan lev. Onderneming vordert €42 terug van btw adm.	Onderneming heeft vordering van €363 op klant Onderneming is €63 verschuldigd aan btw adm.
Terugvorderbare btw €42 op A	Verschuldigde btw €63 op P

Geen btw bij onderwijs: grote uitzondering om geen btw te heffen
School verkoopt broodjes: daar wordt wel btw op geheven, die school moet doorstorten (gemengd:
het ene wel doorstorten, het andere niet)

2.4 Boekhoudkundige verwerking

2.4.1 Oefening Maybach (p. 42)

Verrichtingen registreren:

<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>23... machines</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(BS) 163.000</td> <td>(BS) 163.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td>(1) 75.500</td> <td>(1) 75.500</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	23... machines	C	(BS) 163.000	(BS) 163.000		(1) 75.500	(1) 75.500		<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>440.. lev</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>30.000 (BS)</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>91.355 (1)</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>30.250 (5)</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	440.. lev	C		30.000 (BS)			91.355 (1)			30.250 (5)		<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>411.. ttv btw</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(1) 15.855</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>(5) 5.250</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>(7) 567</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	411.. ttv btw	C	(1) 15.855			(5) 5.250			(7) 567		
D	23... machines	C																																	
(BS) 163.000	(BS) 163.000																																		
(1) 75.500	(1) 75.500																																		
D	440.. lev	C																																	
	30.000 (BS)																																		
	91.355 (1)																																		
	30.250 (5)																																		
D	411.. ttv btw	C																																	
(1) 15.855																																			
(5) 5.250																																			
(7) 567																																			
<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>17... schulden LT</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>407.000 (BS)</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>90.000 (2)</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	17... schulden LT	C		407.000 (BS)			90.000 (2)		<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>61... telefoon k</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(7) 2.700</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	61... telefoon k	C	(7) 2.700			<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>60... AK hg</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(5) 25.000</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	60... AK hg	C	(5) 25.000														
D	17... schulden LT	C																																	
	407.000 (BS)																																		
	90.000 (2)																																		
D	61... telefoon k	C																																	
(7) 2.700																																			
D	60... AK hg	C																																	
(5) 25.000																																			
<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>55... KI: R/C</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(BS) 145.000</td> <td>32.400 (3)</td> <td></td> </tr> <tr> <td>(2) 90.000</td> <td>3.267 (7)</td> <td></td> </tr> <tr> <td>(4) 98.700</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	55... KI: R/C	C	(BS) 145.000	32.400 (3)		(2) 90.000	3.267 (7)		(4) 98.700			<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>43...schuld kt</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>30.000 (BS)</td> <td></td> </tr> <tr> <td>(3) 30.000</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	43...schuld kt	C		30.000 (BS)		(3) 30.000			<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>65... fin k</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(3) 2.400</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	65... fin k	C	(3) 2.400								
D	55... KI: R/C	C																																	
(BS) 145.000	32.400 (3)																																		
(2) 90.000	3.267 (7)																																		
(4) 98.700																																			
D	43...schuld kt	C																																	
	30.000 (BS)																																		
(3) 30.000																																			
D	65... fin k	C																																	
(3) 2.400																																			
<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>45...versch btw</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>15.960 (6)</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	45...versch btw	C		15.960 (6)		<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>70... opbrengsten</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(BS) 534.000</td> <td>(BS) 534.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td>(6) 91.960</td> <td>(6) 91.960</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	70... opbrengsten	C	(BS) 534.000	(BS) 534.000		(6) 91.960	(6) 91.960		<table border="1"> <thead> <tr> <th>D</th> <th>400.. handelsdeb</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(BS) 534.000</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>(6) 91.960</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	D	400.. handelsdeb	C	(BS) 534.000			(6) 91.960											
D	45...versch btw	C																																	
	15.960 (6)																																		
D	70... opbrengsten	C																																	
(BS) 534.000	(BS) 534.000																																		
(6) 91.960	(6) 91.960																																		
D	400.. handelsdeb	C																																	
(BS) 534.000																																			
(6) 91.960																																			

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
1	23... 411..	Machines TTV btw	75.500 15.855	
		Aan:		
	440..	Leveranciers		91.355
2	55... 17...	KI: R/C Schulden LT	90.000	90.000
3	43... 65...	Schulden KT Financiële kosten	30.000 2.400	
		Aan:		
	55...	KI: R/C		32.400
4	55... 400..	KI: R/C Handelsdebiteuren	98.700	98.700
5	60... 411..	AK HG TTV BTW	25.000 5.250	
		Aan:		
	440..	Lev		30.250
6	400.. 70... 45...	Handelsdebiteuren Opbrengst verkopen Versch BTW	91.960	76.000 15.960
		Aan:		
7	61... 411..	Telefoonkosten TTV btw	2.700 567	
		Aan:		
	55...	KI: R/C		3.267

2.4.2 Oefening Hotchkiss (p. 44)

RR:

<u>Bedrijfsopbrengsten</u>		<u>1.300.000</u>
Verkopen sportuitrusting (1)	1.300.000	
<u>- Bedrijfskosten</u>		<u>- 885.000</u>
Inkopen spotuitrusting (2)	600.000	
Gas, water, elektriciteit (3)	35.000	
Personeelskosten (4)	250.000	
= Bedrijfswinst/verlies		= 415.000
<u>Financiële opbrengsten</u>		<u>0</u>
<u>- Financiële kosten</u>		<u>- 40.000</u>
Intrest op lening (5)	40.000	
= Winst/verlies uit gewone bedrijfsoefening		= 375.000
<u>Uitzonderlijke opbrengsten</u>		<u>0</u>
<u>- Uitzonderlijke kosten</u>		<u>- 2.000</u>
Verlies door diefstal (6)	2.000	
= Winst BJ voor belastingen		= 373.00

Let wel: uitzonderlijke kosten worden in nieuw JR-model ondernemingen “niet-recurrente kosten” genoemd en niet meer opgenomen onder aparte rubriek “uitzonderlijke opbrengsten en kosten”

In het vorig JR-model ondernemingen was er die aparte rubriek

In het JR-model VZW'S is dit nog steeds zo (onder rubriek “uitzonderlijke opbrengsten en kosten”)

2.4.3 Oefening Fleet (p. 45)

Balans:

A		P	
Vaste Activa	214.375	Eigen vermogen	153.302
Bakkerijgebouw	62.500	Kapitaal	153.302
Nieuw ingerichte winkel	87.500		
Oven	37.500	Schulden >1j	62.500
Kneed- en mengmachine	15.000	Lening	62.500
Broodsnijmachine	1.875		
Bestelwagen	10.000	Schulden <1j	13.259
		Aflossing	12.500
Vlottende Activa	14.686	Leveranciers	59
Voorraad meel	781	Bezoldiging	700
Winkelvoorraad	159		
Handelsdebiteuren	184		
Geldbeleggingen	7.500		
KBC-kasbons	7.500		
Liquide middelen	6.062		
Zichtrekening	5.754		
Winkeltas	308		
	<u>229.061</u>		<u>229.061</u>

Activa		Passiva	
Vaste activa	(1) 214.375	Eigen vermogen	(4)-(5)=(6) 153.302
<u>III Materiële vaste activa</u>		<u>I Kapitaal</u>	153.302
A terreinen en gebouwen			
bakkerijgebouw	62.500		
winkel	87.500		
B Installaties, machines, uitrusting:			
oven	37.500		
kneed- en mengmachine	15.000		
snijmachine	1.875		
C Meubilair en rollend materieel			
bestelwagen	10.000		
Vlottende activa	(2) 14.686	Schulden	(5) 75.759
<u>VI Voorraden en bestellingen in uitvoering</u>		<u>VIII Schulden op meer dan één jaar</u>	
A Voorraden		A Financiële schulden	
1. Grond- en hulpstoffen: meel	781	4. Kredietinstellingen	62.500
3. Gereed product: winkelvoorraad	159		
<u>VII Vorderingen op ten hoogste één jaar</u>		<u>IX Schulden op ten hoogste één jaar</u>	
A Handelsvorderingen	184	A. Schulden > 1j die binnen het jaar vervallen	12.500
<u>VIII Geldbeleggingen</u>		C. Handelsschulden: leveranciers	59
B Overige beleggingen	7.500	E. Schulden m.b.t. bezoldigingen	700
<u>IX Liquide middelen: zichtrekening</u>	5.754		
winkelkas	308		
TOTAAL	(1)+(2)=(3) 229.061	TOTAAL	(3)=(4) 229.061

2.4.4 Oefening Daf (p. 46)

Dubieuze debiteuren:

- Gaat over vorderingen die om bepaalde reden niet worden geïnd (wanbetalers, betalingsmoeilijkheden ...)
- Belang: boekhouding geeft waar en getrouw beeld van financiële toestand organisatie
- Actief: vorderingen op meer dan 1j of vorderingen op ten hoogste 1j → afhankelijk van contractuele looptijd van de vordering, niet of vordering de facto langer dan 1j openstaat

Bedrag en registratie aangelegde waardevermindering:

- Waardevermindering wordt bekeken o.b.v. vordering (incl. btw want Daf is niet btw-plichtig):
75% * 200 = 150

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/12/20N0	407..	Dubieuze debiteuren	200	
	400	Aan: Debiteuren-vorderingen (dubieuze Van Damme)		200
31/12/20N0	63...	Waardevermindering op vorderingen	150	
	409..	Aan: Geb. waardevermindering op vorderingen (waardevermindering)		150

Bedrag en registratie gerealiseerde meerwaarde/minderwaarde:

- Er wordt slechts €30 ontvangen: $50 - 30 = €20$ gerealiseerde (zaak is afgelopen) minderwaarde (verlies)

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
07/03/20N1	55... 642.. 409...	KI: R/C Minderwaarde bij realisatie handelsvorderingen Geb. waardevermindering op vorderingen	30 20 150	
	407	Aan: Dubieuze debiteuren (afrekening: gerealiseerde minderwaarde)		200

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black; padding: 2px;">D 400.. debiteur</td> <td style="width: 50%; padding: 2px;">C</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">200</td> <td style="padding: 2px;">200</td> </tr> </table>	D 400.. debiteur	C	200	200	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black; padding: 2px;">D 407.. dub. debiteur</td> <td style="width: 50%; padding: 2px;">C</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">200</td> <td style="padding: 2px;">= 200</td> </tr> </table>	D 407.. dub. debiteur	C	200	= 200	
D 400.. debiteur	C									
200	200									
D 407.. dub. debiteur	C									
200	= 200									
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black; padding: 2px;">D 409.. geb. w vermin</td> <td style="width: 50%; padding: 2px;">C</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">150</td> <td style="padding: 2px;">= 150</td> </tr> </table>	D 409.. geb. w vermin	C	150	= 150	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black; padding: 2px;">D 63... waarde vermin</td> <td style="width: 50%; padding: 2px;">C</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">150</td> <td style="padding: 2px;"></td> </tr> </table>	D 63... waarde vermin	C	150		
D 409.. geb. w vermin	C									
150	= 150									
D 63... waarde vermin	C									
150										

Balans: 50 bij Van Damme, maar juridisch blijf je 200 vorderen

= salderen, afsluiten → bij afrekening kun je niet meer vorderen, het is afgelopen

2.4.5 Oefening EMW (p. 47)

Afschrijvingen:

- Voor alle VA met beperkte levensduur die gedurende verschillende exploitatieperiodes gebruikt worden, dient kost over verschillende periodes gespreid te worden
- Dit vergt waarderingsregels voor bepalen van:
  - o Af te schrijven waarde
Verschil tussen AW en vermoedelijke restwaarde van A op het einde van de levensduur
  - o Duurtijd waarover afgeschreven kan worden
Schatting van levensduur gedurende dewelke A in onderneming zal gebruikt worden. Deze levensduur wordt beïnvloed door technische en economische slijtage van A
Technische slijtage: productiemiddel kan aantal prestaties leveren en dus hetzij ingevolge intensief gebruik, hetzij ingevolge gebruikstijd aan slijtage onderhevig
Economische slijtage: veroorzaakt door veranderingen ingevolge technologische en economische evolutie
  - o Ritme (lineair, progressief & degressief) van afschrijvingen
  - o Restwaarde (wordt vaak als verwaarloosbaar beschouwd)

Afschrijvingstabel: geeft overzicht weer van afgeschreven A, welk ritme

Soort	AW	20N-2	20N-1	20N0	20N1	20N2	20N3	...
20N-2 Roll.m. 20%	20.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	-	-
Pc 33%	900	300	300	300	-	-	-	-
20N-1 Uitrusting 10%	500	-	50	50	50	50	50	...
20N0 Printer 33%	2.100	-	-	700	700	700	-	-
Totaal	23.500	4.300	4.350	5.050				

Journal:

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
01/07/20N0	23000 440..	Installaties, machines en uitrusting Aan: Leveranciers (factuur aankoop)	2.100	2.100
01/07/20N0	440.. 55...	Leveranciers Aan: KI: R/C (betaling)	2.100	2.100
31/12/20N0	630.. 23009	Afschrijving op MVA Aan: Geb. afschr. op installaties, machines en uitrusting (pc, uitrusting en printer) (afschrijving)	1.050	1.050
31/12/20N0	630.. 24009	Afschrijving op MVA Aan: Geb. afschr. op op roll.m. (afschrijving)	4.000	4.000
31/12/20N0	630.. 23009 24009	Afschrijving op MVA Aan: Geb. afschr. op installaties, machines en uitrusting Geb. afschr. op op roll.m. (afschrijving)	5.050	1.050 4.000

2.4.6 Oefening Kadett (p. 48)

AW nieuwe computers:

- Gebruikmaken restwaarde: afschrijving lager, want hoofdsom is lager
- Antwoord: 3 (aanschafkosten + installatiekosten + transportkosten (niet btw plichtig))

Afschrijving 20N0

- Antwoord 2
- Jaarlijks af te schrijven bedrag = $(AW - RW)/\text{duurtijd} = (141.000 - 10.000)/5 = 26.200$
- Let wel: men kan in waarderingsregels bepalen dat geen rekening wordt gehouden met restwaarde, dan is het resultaat: $141.000/5 = 28.200$

3. Toepassing vermogensboekhouding in de non-profitsector: verenigingen en stichtingen

3.1 Wet 27 juni 1921 zoals gewijzigd door de wet van 2 mei 2002

WG vzw en voorbereiding WG: FOD Justitie, minister van Justitie Koen Geens

- Venn r: verenigingen en stichtingen zitten hier ook in → mee bezig, wetsontwerpen
- Daardoor zal WG verenigingen en stichtingen ook veranderd worden
- Tegelijkertijd ook boekhoud WG veranderen

Bedoeling hervorming: non-profitverenigingen + public sector: hervormingen ondernemingsboekhouden en -management

- Transparantie
- Betere controle
- Management

WG in 2002 tot stand gekomen vanuit schandalen: oneigenlijk gebruik van vzw om dingen te financieren/vertroevelen

Definitie vereniging: niet-winstgevende activiteit, belangeloos doel, niet vermogensvoordeel, winstgevende activiteit op voorwaarde van belangeloos doel

Infodossier vzw: griffie rb 1^e aanleg maatschappelijke zetel, kostenloze kennisneming neergelegde stukken

Buitenlandse vzw: verenigingen naar buitenlands recht (Nederlandse/Franse... stichting kan hier ook actief zijn)

Internationale vzw: bijv. voor overkoepeling van verenigingen uit verschillende landen (vb: WG bonden) → België: goede organisatorische en juridische reputatie

Stichting:

- Stichtingen van openbaar nut bestonden reeds (vb: Koning Boudewijnstichting)
- Wet 2002 zorgde voor mogelijkheid tot private stichtingen: **geen leden**, maar wel **vermogen/fonds** voor belangeloos doel (vzw: leden)

3.2 Boekhoudkundige en auditbepalingen algemeen

3.2.1 *Onderscheid kleine - (zeer) grote - vereniging en stichting*

Kleine vzw → vereenvoudigde/kasboek boekhouding

Grote vzw → volledige (vermogens) boekhouding: (minstens 2 criteriums bereiken)

- ≥ 5 WN (full time equivalenten, vrijwilligers/zelfstandigen tellen niet mee → vrijwilliger/zelfstandigen ≠ WN)
- ≥ 312.500 ontvangsten (subsidies, giften, opbrengsten)
- ≥ 1.249.500 balanstotaal (twijfel of je klein of groot bent: je hebt geen balans, dan moet je ramin opmaken om te zien of je boven criterium zit)

Zeer grote vzw: 100 WN of ... → volledige (vermogens) boekhouding + audit (commissaris-bedrijfsrevisor moet elk jaar JR controleren op waar en getrouw beeld):

- > 50 WN (VTE)
- > 7.300.000 ontvangsten
- > 3.650.000 balanstotaal

Sectoraal geregelde (K, G, ZG) → aparte regeling indien 'gelijkwaardig'

- Naast gemeenrechtelijke boekhoudbepalingen hebben/hadden we sectoren die specifiek geregeld zijn (vb: onderwijsinstelling van vrij onderwijs, Vlaamse/Waalse hogescholen, secundair onderwijs, muziek/kunstonderwijs, universiteiten ..., gezondheidssector, ziekenhuis, kinderopvang ...)
- 10-tallen sectorale regelingen: naar verluidt zullen die blijven
- Gelijkwaardig: dan moet je boekhoudwetgeving niet volgen
Niet gelijkwaardig: 2 boekhoudingen (gemeenrechtelijke boekhouding en sectorale boekhouding) → niemand doet 2 boekhoudingen

3.2.2 *Geconsolideerde grootteorde*

Geen consolidatieplicht (samenvoeging) voor verenigingen en stichtingen (V&S) wanneer zij groep vormen: kijken per RP

Om grootteorde van V&S te bepalen speelt ev. deelname in groep geen rol

Enkel als V&S a.h.w. dochter is (verbonden is) van te consolideren groep van ondernemingen, wordt ze in consolidatie opgenomen

3.3 Boekhoudkundige bepalingen kleine V&S

3.3.1 Vereenvoudigde boekhouding

Kasboekhouding met registratie in dagboek ontvangsten en uitgaven (simpel: geen vormvereisten opgelegd door WG, mag in Excel/met de hand)

Wel: jaarlijkse inventaris opmaken met alle vorderingen, schulden, rechten, verplichtingen

Resulteert in JR:

- Staat van ontvangsten en uitgaven
- Toelichting:
  - o Samenvatting waarderingsregels
  - o Aanpassing waarderingsregels
  - o Bijkomende inlichtingen
  - o Staat van het vermogen (vb p. 235)

Elke kleine vzw mag kiezen voor volledige boekhouding: keuze verduidelijken en min. 3j aanhouden
Willen ze opnieuw overstappen naar vereenvoudigde boekhouding: keuze verduidelijken en motiveren

Een mengeling van beide kan niet

3.3.2 *Dagboek van ontvangsten en uitgaven*

Ontvangsten en uitgaven in contant geld en op zichtrekeningen

Vormvereisten:

- Zonder vertraging	- Naar tijdsorde
- Getrouw en volledig	- In ongesplitst dagboek
- Gedagtekend verantwoordingsstuk	- Minimaal model dagboek

3.3.3 *Inventaris*

Min. 1x per jaar: opnemingen, verificaties, waardering van alle bezittingen, vorderingen, schulden, rechten en VB

Alle onderdelen worden ook gewaardeerd

Dient voor invullen "Staat van het vermogen"

Doel: stakeholders inzicht geven

3.3.4 *Staat van ontvangsten en uitgaven*

Vloeit rechtstreeks voort uit ongesplitst dagboek van ontvangsten en uitgaven

Opgeteld volgens zelfde indeling van dagboek en belangrijk onderdeel van JR

Staat van ontvangsten en uitgaven 2010			
Uitgaven		Ontvangsten	
Goederen en diensten	351,00	Lidgeld	1.000,00
Bezoldigingen	3.500,00	Schenken en legaten	800,00
Diensten en diverse goederen	1.183,00	Subsidies	0,00
Andere uitgaven	3.350,00	Andere ontvangsten	5.955,00
Totaal uitgaven	8.384,00	Totaal ontvangsten	7.755,00

4 categorieën van ontvangsten, 4 categorieën van uitgaven

3.3.5 Toelichting

a. Samenvatting waarderingsregels

Algemene waarderingsregels

- Afsluitdatum BJ en gevolgen wijziging datum
- Omrekeningskoersen van vreemde valuta
- ...

Waarderingsregels aangaande staat van vermogen

b. Aanpassing waarderingsregels

Toegepaste waarderingsregels dienen in principe elk jaar dezelfde te blijven

Ze moeten wel aangepast worden als ze niet langer mogelijkheid bieden om voorzichtig, oprecht en ter goeder trouw de inventaris opstellen

c. Bijkomende inlichtingen

Je kunt vrijwillig kiezen voor vermogensboekhouding (17% van de kleine vzw's doen dit) → sterk aangemoedigd door OH

Verplichte, bv kwalitatieve toelichting, terug kasBH

Vrijwillige, bv begroting (cijfers, voor het jaar start, goedkeuren → nieuwe WG zou dit schrappen), resultaten naar bestemming (vb: jeugdbeweging: welke euro's zijn binnengekomen voor lidmaatschap en wekelijkse vergadering, jaarlijks kamp ... en hoe dit naar buiten gaat)

d. Staat van het vermogen

Vb hb p 235

Reden:

- Transparantie van wat er in V&S gebeurt, financieel kunnen beoordelen
- Om te kunnen overstappen naar vermogensboekhouding (kleine vzw's kunnen plots groot worden, die moet dan vermogensboekhouding voeren: behoefte aan beginbalans)

Inhoud:

- Extracomptabel overzicht: overzicht van alle vorderingen, bezittingen, schulden, rechten en verplichtingen van einde BJ
  - o Verplichtingen en rechten: potentiële vorderingen en schulden
  - o Vb: claim/vordering die nog niet ingeroepen is → dus eigenlijk nog geen schuld: verplichting gemeenten van tekorten OCMW bijpassen → je weet nog niet hoeveel dit tekort (als er al een tekort zal zijn) zal bedragen
- Geen balans: kan er wel voor gebruikt worden als tip/hint naar balans **EX**
- Geen EV, geen overlopende rekeningen

e. [Enkele beleidsaspecten vereenvoudigde boekhouding](#)

Vereenvoudigde boekhouding, staat van het vermogen maar ook:

AO/ICS (= administratie organisatie/intern controlesysteem = organisatiebeheersing) (kat niet bij de melk zetten: persoon die meerdere functies combineert: boekhouder, kassier en directeur is 1 en dezelfde persoon → functiescheiding, scheiding der machten: algemeen directeur = secretaris, ontvanger = financieel directeur) **Ex: functiescheiding**

Tijdigheid en kwaliteit verwerking (boekhouding mag niet 3j achterstaan)

Zicht op financiële situatie (jaarlijks lidgeld vragen → laten stijgen of niet? Verantwoording aan leden)

Planningsmogelijkheden en budgettering (hoeveel spenderen?)

Opletten met non-exchange transactions/niet-ruil transacties: schenkingen, vrijwilligers ... → geen controlerende tegenpartij (schenker is vaak niet bij machte om te controleren wat er met geschonken goed/geld gebeurt? Wat is de tegenprestatie)

f. [Praktijkonderzoek](#)

Griffie kijkt niet wat er in staat, doet geen controle op boekhoudwetgeving → ze klasseren enkel

353 onderzochte vzw's in griffies (Oost- en Wet-Vlaanderen, Henegouwen)

- Kleine vzw's vereenvoudigde BH en JR: 34,6% → vaak onvolledig en foutief
  - o Slechts 33% respecteert neerleggingstermijn
  - o Slechts 47,5% toont waarderingsregels
- Kleine vzw's vereenvoudigde BH en geen JR: 18,0% (bijna 1/5) → vroeger gecatalogeerd als slapende vzw → maar zijn niet slapende, vb: er was wijziging RvB
- Slapende/non-actieve kleine vzw's: 31,0% (rechtsvorm blijft bestaan, maar er is niets, soms al geen RvB meer) → reserves opbouwen, vzw stopzetten kost geld → in Henegouwen bezig slapende vzw's op te kuisen
- Kleine vzw's vrijwillig dubbele BH en JR: 16,7% → motivatie in toelichting vermelden, min. 3j, volledige boekhouding aanhouden

"Resource dependence theory" bleek niet te kloppen

- Als instelling financieel afhangen van regelgevers, subsidieverstrekking, toezichhoudende OH ... dan is kans groot dat je je makkelijker gaat stellen volgens regels zij opleggen
- Wiens brood men eet, diens woord die men spreekt
- Reden dat theorie niet klopt bij onderzochte vzw's:

- Bij subsidiërende OH is verbetering mogelijk → gezondheidszorg, onderwijs, cultuursector, sportsector: meer letten op 'value for money' (wat heb je met dat geld gedaan)
- Rapportering is wettelijk verplicht maar subsidiërende OH kunnen verschillend zijn, er kan dus soms goed, soms minder goed follow-up zijn zonder dat ze naar griffie stappen voor documenten te bekijken (vb: medewerkers minister kijken niet naar documenten griffie, ze hebben eigen medium om te controleren) → zelfde te vinden bij grote vzw's

g. Oefening

1. Worden bewegingen op termijnrekeningen opgenomen in vereenvoudigde boekhouding?

- Termijn rekening: spaarrekening: komen overeen met bank om tijdelijk overschot aan geld 3m vast te zetten tegen bepaalde intrest → je kunt dat geld dan niet gebruiken voor 3m
- Worden niet geregistreerd in dagboek van ontvangsten en uitgaven (verdwijnt van zichtrekening → wordt wel als uitgave geregistreerd), zij worden extracomptabel opgenomen in jaarlijkse staat van het vermogen

2. Schuldvergelijking opgenomen in vereenvoudigde boekhouding? Bv. vereniging kent leveranciersschuld aan éénmanszaak "Mertens dakbedekking" €100, tegelijk is heer Mertens lid van vereniging met te betalen jaarbijdrage van €40. Partijen komen overeen dat vereniging enkel € 60 betaalt

- Schuldvergelijking wordt niet opgenomen in dagboek van ontvangsten en uitgaven, enkel €60 die de vzw laat overschrijven naar bankrekening van "Mertens dakbedekking" wordt geregistreerd in dagboek van ontvangsten en uitgaven

3. Voor eindejaarshappening met drink betaalt vereniging aan Holiday Inn €1.000. Als inschrijvingsgeld voor deze gebeurtenis van vereniging hadden leden samen €1.100 cash betaald aan vereniging. Niet gemakkelijkst om in dagboek enkel €100 (= 1.100 – 1.000) in te schrijven als (overschot) ontvangsten?

- Ontvangsten van €1.100 evenals uitgaven van €1.00 hebben betrekking op aparte personen en weerspiegelen 2 verschillende financiële gebeurtenissen
- Compensatie mag niet, beide verrichtingen worden apart ingeschreven als € 1.100 ontvangsten enerzijds en € 1.000 uitgaven anderzijds

4. Vereniging ontvangt schenking in contanten van € 500. Op te nemen in vereenvoudigde boekhouding en afhankelijk van over hoeveel het gaat? Bv. kleine som (€3,50) hoeft misschien niet te worden geboekt?

- Gezien het gaat om ontvangst in contant geld, boeking in dagboek van ontvangsten en uitgaven

5. Voor administratie krijgt vereniging gratis PC Intel Core die al 2 jaar in gebruik was maar momenteel vervangen door performantere versie. PC heeft zeker tweedehandswaarde van €300.

- Niet-financiële verrichting en daarom geen registratie in het dagboek
- Per einde boekjaar wel extracomptabele registratie in staat van vermogen

6. Voor kampwerking krijgt vereniging gratis belangrijk aantal oude tenten en toebehoren uit showroom van handelszaak. Kampeermaterieel heeft zeker nog economische waarde, maar moeilijk te schatten.

- Niet-financiële verrichting en daarom geen registratie in het dagboek
- In principe wel onderdeel van staat van vermogen, nominatieve vermelding kan volstaan gezien moeilijk objectieerbare waardering

7. Vereniging heeft al jaren termijnrekening. Vóór 30/6/20N0 bedraagt uitstaand bedrag €800 en rond 30/6/20N0 krijgt de vereniging afrekening van gekapitaliseerde interesten van €20 om uitstaand bedrag te brengen op €820.

- Omdat het niet gaat om verrichting op zichtrekening, zal €20 interesten niet geregistreerd worden als ontvangst in dagboek van ontvangsten en uitgaven. Bedrag van €820 uitstaand kapitaal zal wel voorwerp uitmaken van rapportering in vermogensstaat van JR

8. Wegens geldtekort op rekening BNP Paribas Fortis schrijft vereniging € 2.000 over vanuit rekening KBC.

- Lijkt nuloperatie maar registratie is nodig, waarbij ontvangst bij BNP Paribas Fortis bankrekening en uitgave bij KBC bankrekening
- Ook wanneer bankrekeningen van zelfde bank zijn

9. Vereniging doet voor weekenddiensten beroep op vrijwilligers die voor ganse dag €3 “drinkgeld” krijgen.

- Gezien dit uitgave van contant geld van vereniging betekent en zelfs al is het klein bedrag, wordt geregistreerd als uitgave in dagboek van ontvangsten en uitgaven. Vergoeden van medewerkers kan ev. aanleiding geven tot fiscale gevolgen in termen van personenbelasting

10. Ter morele vergoeding van vrijwilligers waarop vereniging beroep heeft gedaan, wordt hen gratis maaltijd aangeboden.

- Aankopen van voedsel of betaling aan traiteur e.d. zal zeker aanleiding geven tot uitgaven van vereniging die in dagboek worden opgenomen, maar gratis verstrekken van maaltijd aan vrijwilligers zelf is geen financiële verrichting in contant geld of op zichtrekening en wordt niet uitgedrukt in dagboek
- Opnieuw kan verwezen worden naar aparte fiscale aspecten qua personenbelasting wanneer vrijwilligers of gelijk wie belangrijke vergoedingen “in natura” zou krijgen

11. Mag vereenvoudigde boekhouding gecombineerd worden met vermogensboekhouding, bv. enkel ontvangsten en uitgaven, maar ook afschrijvingen?

- Standpunt boekhoudrecht voor verenigingen is duidelijk: het is het één of het ander, geen mengvormen. Ofwel kiest men vrijwillig voor volledige boekhouding, ofwel voor vereenvoudigde boekhouding. Dit laatste neemt echter niet weg dat men los van vereenvoudigde boekhouding detaillering van OG bijhoudt op voorwaarde dat eisen van vereenvoudigde boekhouding gerespecteerd blijven

12. Mag kleine vereniging vrijwillig kiezen voor volledige boekhouding en welke zijn de voorwaarden?

- Vrijwillig kiezen voor volledige boekhouding maar dan keuze verduidelijken in toelichting en min. 3j aanhouden → terug naar vereenvoudigde = verduidelijken en motiveren
- JR volledige boekhouding neerleggen bij griffie rb kh

3.4 Boekhoudkundige bepalingen (zeer) grote V&S

3.4.1 *Model jaarrekening*

Principieel vermogensboekhouding zoals ondernemingen WER, maar aangepast via KB 19 december 2003

Site nationale bank → Balanscentrale → Consult

- <https://cri.nbb.be/bc9/web/catalog;jsessionid=4E48DAB65543843A3855BA7DF75B0B3D?execution=e1s1>
- Bedrijfsrevisor oordeelt enkel als JR betrouwbaar is
- **Ex: blanco/ingevuld model**

Balans: volledig schema

- Activa
  - Ondernemingen houden niet van overige, ondernemingen hebben liever alles in volle eigendom, vzw's vaak geconfronteerd met A die ze niet in volle eigendom hebben (vb: vzw is museum, bepaalde goederen zijn niet van hen) → eigendomsrechten beperkt, vaak enkel bewakingsrechten maar je bent wel titulair eigenaar (vb: hogeschool die gebouwen van klooster gebruikt)
  - Niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan abnormaal lage rente: niet bij ondernemingen, enkel bij vzw
- Passiva
  - Bestemde fondsen: middelen die vzw verkregen/zelf verdiend heeft en die men oormerkt (enkel voor dat objectief gebruiken en niet voor iets anders) voor bepaald doel (beleidsobjectief, project ...) ≈ reserves bij ondernemingen (winsten die om een of andere reden nog niet uitgekeerd zijn aan AH)
  - Overgedragen winst in onderneming: uitgestelde beslissing naar volgend jaar in vzw noemt dit overgedragen resultaat
  - Bestemde fondsen zijn altijd positief (kan nooit negatief zijn)
Verlies maken in vzw zal getoond worden als overgedragen verlies
  - Voorzieningen voor risico's en kosten niet bij schulden: kosten waarvan je bedrag niet kent → bedrag schatten (vb: ontslag WN krijgt opzeggingsvergoeding maar WN niet akkoord, WN wil meer → geschil voor de rb, verschil tussen 60.000 (vzw) en 100.000 (WN) kans dat je iets van die 40.000 zal moeten betalen, dus voorziening aanleggen → bedrag voorlopig onbekend) → hangt af van context en oordeel (cosmetic accounting)
  - Rubriek schulden min of meer gelijk als dat van ondernemingen

RR: volledig schema

- Bedrijfsopbrengsten: omzet, lidgeld (zaken om niet: geen tegenprestatie nodig) → typische rubriek voor vzw's
- Bedrijfskosten
- Resultaat, beperkte financiële opbrengsten, grote financiële kosten

Toelichting: volledig schema:

- Rechten en verplichtingen die niet in balans voorkomen
- Samenvatting waarderingsregels
- Mutatiestaat VA
- ...

Geldbeleggingen

...

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Waarderingsregels

Verslag commissaris over financiële audit:

- Oordeel zonder voorbehoud = JR geeft waar en getrouw beeld naar AH toe
- Met voorbehoud: er is iets verkeerd, vb een rubriek
- Afkeuring: volledig verkeerd
- **Ex:** wie is commissaris, wat doet hij?
  - Onafhankelijke bedrijfsrevisor die instaat voor financiële audit
  - Daarvoor gemandateerd voor 3j door AV
  - Wiens honorarium in toelichting JR staat
  - Velt oordeel over betrouwbaarheid (in meeste gevallen oordeel zonder voorbehoud)
  - Commissaris toont fouten aan beleidsorgaan → passen ze dit aan, dan oordeel zonder voorbehoud, staat er toch met voorbehoud of afgekeurd, dan heeft beleidsorgaan geen rekening gehouden met remediëringen van beleidsorgaan

3.4.2 Sociale balans

(verplichting voor elke privaatrechtelijke WG) V&S vanaf 20 fulltime equivalenten → sociale balans neerleggen samen met JR bij nationale balanscentrale

Sociale balansen van alle verenigingen samen moeten regering inlichten omtrent:

- Stand van zaken inzake tewerkstelling incl. personeelskosten (6 rek)
- Tabel van bewegingen WN tijdens BJ (geslacht, contract ...)
- Gegevens over gebruik van maatregelen ter bevordering werkgelegenheid, ed.

Privaatrechtelijke WG: vzw's (wel), gemeente (niet privaatrechtelijk dus geen sociale balans), UGent (publiekrechtelijke instelling), KULeuven/VUB (wel)

- Er werd verondersteld dat publiekrechtelijke organisaties beter omging met hun personeel dan privaatrechtelijke organisatie

Samengevat omvat sociale balans volgende gegevens:

- Staat van in personeelsregister opgenomen WN, uitzendkrachten
- Tabel van bewegingen van WN tijdens BJ
- Gegevens over gebruik van maatregelen ten gunste van werkgelegenheid tijdens BJ
- Inlichtingen over opleidingen georganiseerd ten behoeve van WN tijdens BJ
- Inlichtingen over activiteiten van vorming, begeleiding, mentorschap

3.5 Financiële rapportering

Ook hier veranderingen

	Jaarrekening	Begroting	Jaarverslag	Auditverslag
• Vereniging of private stichting				
- Klein	Griffie rechtb. kh.	Nee	Geen	Evt. griffie
- Groot	NBB, model VKT	Nee	Geen	Evt. NBB
- Zeer groot	NBB, model VOL	Nee	Geen	NBB
• IVZW of stichting openbaar nut				
- Klein	FOD Justitie	Nee	Geen	Evt. FOD Justitie
- Groot	FOD Justitie, VKT	Nee	Geen	Evt. FOD Justitie
- Zeer groot	FOD Justitie, VOL	Nee	Geen	FOD Justitie

JR: FOD justitie ontvangt JR van meerderheid van verenigingen

Begroting: geen voorspelling maar autoriserend → bedragen worden afgesproken per beleidsdomein, men dient zich daar dan aan te houden → blijft bij OH, dooft uit bij privaatrechtelijken

Jaarverslag: niet verplicht opgelegd, JR alleen zegt weinig/vertelt niet wat gerealiseerde output is → jaarverslag kans om vzw sociaal te rapporteren (welke doelstellingen bereikt, beleid aanleiding tot uitvoering?)

Auditverslag: verklaring zonder voorbehoud, neergelegd bij NBB → ev. vrijwillig laten waarmerken door bedrijfsrevisor, dan naar NBB/griffie → eens vrijwillig aangesteld, dan mandaat van verplicht 3j

Inzien en raadplegen JR voorwaardelijk voor bijv. alleen belanghebbenden of mits motivatie? → iedereen kan dit bekijken (NBB), geen voorwaarde/motivatie nodig, inzien en raadplegen JR is gratis

Quid met V&S die aan sectorale boekhoudregeling zijn onderworpen (vb: ziekenhuizen, Vlaamse musea, Waalse instellingen hulpverlening ...)? → is hun sectorale regeling gelijkwaardig?

- Ja, dan JR neerleggen model sectorale regeling
- Nee, dan JR gemeen recht (KB 19/12/2003) neerleggen (en model sectorale regeling voor bepaalde toezichthoudende/subsidiërende OH)

3.6 Sectorale boekhoudreglementering voor V&S: gelijkwaardigheid

3.6.1 Probleemstelling

Quid V&S met sectorale reglementering boekhouding en rapportering?

Art. 17§4 V&S-Wet 2/5/02: bepalingen enkelvoudige BH (art. 17§2) én volledige boekhouding BH (art. 17§3) NIET van toepassing ↔ gelijkwaardige regels

Problematiek van 'gelijkwaardigheid' door RvB te bepalen mits aanwijzingen CBN

Studie: adviezen naar verschillende sectoren toe over gelijkwaardigheid en welke regeling dat ze moeten volgen

3.6.2 Advies CBN

Voor (zeer) grote V&S heeft Commissie Boekh Normen 9-tal criteria vooropgesteld om gelijkwaardigheid te toetsen → aan allemaal beantwoorden om gelijkwaardig te zijn criteria niet vragen

Vlaamse hogescholen en 1 Waalse sector die als gelijkwaardig beschouwd kunnen worden, al de rest niet → die moeten dan 2 boekhoudingen doen, sectoraal en gemeenrechtelijk → praktijk: allemaal doen ze 1 boekhouding

Vzw A en vzw B zijn onderhevig aan zelfde sectorale regeling: kan ene vzw zeggen wij zijn gelijkwaardig en andere niet? → Nee, gaat over sector en niet vzw's zelf

Wat indien sectorale regeling verwijst naar gemeen boekhoudrecht ondernemingen?

Paradoxaal dat sectoren verwijzen naar gemeenschapsboekhouding maar toch niet gelijkwaardig zijn P251: 14 sectoren voeren perfecte ondernemingsboekhouding zonder enige aanpassing van vzw-aspecten

3.6.3 Studie sectorale regelingen

Soorten	Aantal 2008	Aantal 2012
1. Specifiek geregelde sectoren eigenlijk zonder sectorale regeling en dus onderworpen aan gemeen boekhoudrecht V&S	15	15
2. Sectorale regelingen die zich expliciet aansluiten bij gemeen boekhoudrecht verenigingen en stichtingen:	20	26
- Federaal (NGO's, kinderbijlagfondsen RKW, sociale secretariaten, ondernemingsketten)	3	4
- Vlaams	15	20
- Franse Gemeenschap (Franstalig vrij gesubsidieerd onderwijs, Franse jeugthuizen)	2	2
3. Sectorale regeling die zich impliciet aansluiten bij gemeen boekhoudrecht verenigingen en stichtingen: Vlaamse hogescholen en Franstalige sportfederaties	1	2
4. Sectorale regeling onttrokken aan gelijkwaardigheidsvraagstuk (politieke partijen)	1	1
5. Sectoren nog onderhevig aan gelijkwaardigheidsvraagstuk	38	33
Totaal:	75	77

1: volledig overruled door boekhoudwetgeving → beter om ze te schrappen

2: alles dat belangrijk is voor die sectoren, daarvoor moeten ze kijken naar boekhoudwetgeving

4: wet van 1921 zelf aangepast → onttrokken van boekhoudwetgeving

Er komen nog nieuwe sectorale regelingen bij

3.6.4 Administratieve Organisatie/Interne Controlesysteem V&S

Geen verband productie - facturatie - ontvangst gelden zoals in ondernemingen

Dikwijls 'non-exchange transactions' (ledenbijdragen, giften, legaten, subsidies)

Door ontbreken bestelbon en tegenprestatie: subsidies belangrijk risico naar volledigheid en juistheid

Risico: gebrekkige functiescheiding, vrijwilligers (moeilijker te dirigeren, rapper afhaken als je ambetant doet)

Beperkte administratieve staf

3.7 Typische V&S-topics en -innovaties

3.7.1 *Beginbalans*

Grote en zeer grote V&S voerden reeds ± dubbele boekhouding

Kleine V&S voerden kasBH of 'gebrekkige' dubbele BH

Je was klein en nu groot, of je gaat dubbele boekhouding doen → 3 mogelijkheden

- V&S voerden reeds ± dubbele boekhouding → continuïteitsaanpak BB N0 = EB N-1
  - o Dubbele boekhouding verderzetten met enkele aanpassingen
  - o Eindbalans N-1 ≈ beginbalans N0
- Kleine V&S voerden kasBH of 'gebrekkige' dubbele BH → Zero-basedaanpak
  - o Beginbalans vanaf 0 opstellen
  - o Ev. geïnspireerd op staat van vermogen
- V&S bestaat nog maar enkele jaren en bewijsstukken opspoorbaar → continuïteitsaanpak retroactief
  - o Wettelijk niet in orde maar nood breekt wet,
  - o Retroactief: alle boekhoudkundige stukken heb je nog liggen (min. 7j bijhouden)
Met die stukken beginbalans op stellen, en zo tot huidige beginbalans komen

Zero-basedaanpak	Continuïteitsaanpak
<ul style="list-style-type: none"> - VZW begint a.h.w. met verse lei - Huidige geschatte waarde - Geen historiek geboekte afschrijvingen - Schatting resterende levensduur - Geen historiek EV (niet traceren vanaf 57j terug) - Meer waarheidsgetrouw beeld - Waardering en levensduur arbitrair	<ul style="list-style-type: none"> - VZW dateert van bv 19N0 - Historische AW - Historiek geboekte afschrijvingen - Resterende levensduur blijkt - Historiek EV blijkt - Niet waarheidsgetrouw - Aanschaffingsjaar en historiek arbitrair

Weinig toezicht of controle op deze boekhoudwetgeving

- Kleine: geen toezicht
- Grote: controle audit nihil
- Zeer grote: controle audit verplichting

Bepaalde sectoren: toezichthoudende OH (vb: zorg en gezondheid, onderwijs ...) → maar kijken enkel naar wat ze gewend zijn te ontvangen

Voorbeeld 1: vereniging heeft gebouw verworven in 1986 voor €1.200.000 en wordt op 30j afgeschreven

- Continuïteitsaanpak: na 20j afschrijven bedraagt boekwaarde in beginbalans 2006 nog 1/3 of €400.000 → het gebouw wordt dan nog voor 10j afgeschreven
- Zero-basedaanpak: men kijkt niet terug naar oorspronkelijke waarde maar naar huidige waarde in 2006: bijv. geschat op €900.000 en waarvan verwachte nog resterende levensduur bijv. 15j bedraagt
- Voordeel laatste aanpak: met verse lei starten, nog in gebruik zijnde VA die al volledig afgeschreven zouden zijn komen toch nog in beginbalans, er wordt vermeden om te zoeken naar onvindbare historische gegevens

Voorbeeld 2: V&S werd opgericht in 1990 en nettoactief blijkt op ogenblik van beginbalans (01/01/2006) €10.000 te bedragen

- Continuïteitsaanpak: in beginbalans detail krijgen van ‘kapitaal’, reserves en overgedragen resultaten voortvloeiend uit vorige jaren → retroactief opsporen hoeveel ‘kapitaal’ in 1990 bedroeg, verschil met huidig nettoactief omvat dan reserves en overgedragen resultaten → niet eenvoudig en oordeelsmatig om detaillering te kunnen inschatten, zeker bij V&S die al aantal jaren bestaan zonder vermogensboekhouding
- Zero-basedaanpak: beschouwt ‘kapitaal’ als nettoactief ontstaan bij beginbalans

3.7.2 Waardering beginbalans

Niet eenvoudig: in social profit en publieke sector zien we doelstellingen die niet (bedrijfs) economisch zijn

Regels:

- Waardering beginbalans: historische, vervangings-, verkoops-, of gebruikswaarde? → WG: marktwaarde, bij gebrek gebruikswaarde
- Waardering latere schenkingen: Historische, vervangings-, verkoops-, of gebruikswaarde? → WG: marktwaarde, bij gebrek gebruikswaarde

Praktijk: voorgaande regels worden weinig in beschouwing genomen, vzw’s trekken hun plan/maken schattingen, OH controleert toch weinig tot niet

Internationale boekhoudstandaarden → marktwaarde (= value in exchange: precies alsof je het wil verkopen maar vzw zal dit nooit verkopen) i.p.v. value in use (vb: schilderij in kantoor directeur)

Aangetoond dat de vraag niet is “hoeveel is dat waard?”, maar wel “wat is de bedoeling?” Economisch, maatschappelijk of cultureel? → in functie daarvan economische waarde, dan wel geen financiële waarde (vb: Oxfam/jeugdbeweging mogen goederen van overleden persoon verkopen en opbrengst gebruiken voor hun eigen goed doel, dan wel waarderen aan marktwaarde)

3.7.3 Eigendom goederen

a. ‘proprietary-agency’

Proprietary: volledige economische rechten (zoals bijna alle ondernemingen)

Agency (‘overige’ in balans/JR): wel ‘titulaire’ eigenaar, maar economische rechten meestal beperkt tot bewakingsrecht (= ‘rentmeester’) (vb: inhoud museum, beschermd natuurgebied ...) → gebrekkig eigendomsrecht

Economische rechten	‘proprietary’	‘agency’
Bewakingsrecht	X	X
Vruchtgebruik	X	-
Recht op vervreemding	X	-
Recht op vernietiging	X	-

- Bewakingsrecht: conciërge/rentmeesterfunctie, maar men is niet eigenaar van rechten
- Vruchtgebruik: wat brengen de goederen op
- Recht op vervreemding: recht om goed te verkopen (alle verkopen zijn vervreemding, maar niet alle vervreemdingen zijn verkopen: schenking, erfenis, ruil, inbreng in venn (= ruilen tegen aandelen), onteigening ...)
- Recht op vernietiging: recht om goed te vernietigen

Hieruit ontstaat noodzaak om binnen VA onderscheid te maken tussen bezittingen in eigendom met alle economische rechten en bezittingen waar V&S wel titulair eigenaar is maar beperking kent van eigendomsrechten

b. Leasing, gebruiksrechten en geadmisteerde goederen

Gebruiksrechten (vb: gebruik sportterrein)

Geadmisteerde goederen: goederen die door ene partij in naam van andere partij worden gehouden (vb: vzw zal goederen/voedsel verdelen in regio's met hongersnood)

Leasing: vzw is geen eigenaar maar beschikt wel exclusief over bepaalde economische rechten

- Investeert normaal in gebouw/machines/roll mat ... en je bent daar eigenaar
 ↔ leasing: economische eigenaar maar geen juridische eigenaar (vb: leasing pc, gebouw, auto ...): OV tussen leasingnemer en -gever
- Voordeel:
  - o Leasinggever: blijft juridisch eigenaar, als leasingnemer failliet wordt verklaard dan kan leasinggever z'n goed terugvragen
  - o Leasingnemer: ik krijg goed, en ik hoef er niet in te investeren
 ↔ lening: meer werk om alles te regelen, bank kan extra waarborgen vragen
  - o Leasinggever kan ook extra diensten voorzien: verzekering, goed is stuk maar contractueel afgesproken dat er nieuw goed komt, afspraken over onderhoud ...
- Leasingmaatschappij = lessor = leasinggever
  - o Behoudt a.h.w. 'blote' eigendom
  - o Blijft titulair eigenaar (juridisch eigenaar)
  - o Voordeel: wij kopen bestelwaarde (eigenaar), leasingnemer betaalt aflossing + intrest
- Leasingnemer = lessee
  - o Eigenaar gebruiksrechten (economische eigenaar)
  - o Schuld op meer dan 1j
  - o Betaalt **annuïteit** = aflossing + interest in begin elke periode (enkel intrsten w mensualiteit: per maand, annuïteit: per jaar)
  - o Op einde: exclusieve koopoptie van max. 15% van aankoopsom
  - o Op voorhand betaalbaar: vanaf 1^e dag betalen (en niet op einde maand) → afgekeken van huur WG → op voorhand betalen is duurder omdat je bij begin van de maand geld kwijt bent
- Financiële leasing ↔ operationele leasing (renting)
  - o FL:

Balans			
2 MVA leasing	20.000	17 schulden	
		Leasing	20.000
		(eigen ritme)	

- o OL: bestelwagen verhuren, leasingnemer krijgt geen economische rechten (extra diensten: verz, onderhoud, tanken ...)

In literatuur en handboeken geen overeenstemming qua erkenning, waardering en voorstelling!

c. Samenvattende tabel

Type	Eigenaar	Economische rechten	Balans	Voorbeeld
Agency	Ja	Ja, beperkt, meestal enkel bewakingsrecht	Ja, aparte rubriek	Erfgoederen in V&S museum
Proprietary	Ja	Ja, volledig	Ja, aparte rubriek	Kantoormeubilair
Gebruiksrechten	Ja, beperkt	Ja, beperkt	Nee, in toelichting	Gebruik sportterrein
Geadmini-streerde goederen	Nee	Nee	Nee, wel onder 'rechten en verplichtingen buiten balans'	Vorraden in consignatie, te verdelen goederen
Leasing	Nee	Ja	Ja, aparte rubriek	Auto in leasing

3.7.4 Eigen vermogen

Belgische WG: samenstelling EV ↔ W. Venn.

- 10 'maatschappelijk kapitaal' = aanvangskapitaal + permanente middelen (geen vennootschapsrechtelijk 'kapitaal')
- 11 Uitgiftepremies zonder voorwerp
- 12 Herwaarderingsmeerwaarden behouden
- 13 Bestemde fondsen:
  - o Bepaalde middelen voor specifieke doeleinden, vzw kan winst maken (streeft maatschappelijk doel na): winst toewijzen/oormerken voor bepaald(e) doel (stelling)en (geen reserves)
  - o Enkel daarvoor gebruiken (OH: budgettaire middelen blijven bij minister, i.k.v. beleidsplan)
  - o Ex: wat is het verschil tussen reserves en bestemde fondsen → niets met elkaar te maken, reserves kunnen enkel in venn, venn die dividenden uitkeert aan AH → reserves zijn niet-uitgekeerde winsten
- 14 Overgedragen resultaten behouden, maar vzw kent geen winstverdeling en uitstel van beslissing daarover

Amerikaanse standards: samenstelling 'EV

- Permanently Restricted Funds: permanente financiering nodig om non-profitinstelling te kunnen constitueren en te laten functioneren
- Temporarily Restricted Funds: bestemd fonds, fondsen van vereniging, middelen die dienen voor bepaald objectief/doel
- Unrestricted Funds: financieringsmiddelen die je vrij kan gebruiken

3.7.5 Voorziening voor risico's en kosten

Wetgever bezig met hervormingen venn en verenigingsrecht + boekhoudregelingen, financiële regelingen

Tekorten van OCMW worden bijgepast door gemeenten → gemeenten moet bepaald bedrag voorzien, ook al weten ze precieze tekorten nog niet

Cumulatieve voorwaarden moeten aanleggen voorziening:

1. Kost van gebeurtenis moet (met grote waarschijnlijkheid) opgelopen zijn tijdens BJ
Stimulerende voorwaarde
2. Exacte bedrag van kost ligt niet vast per einde BJ, maar is nog onzeker
Doordat bedrag nog niet exact is wordt het niet vermeld als schuld
Stimulerende voorwaarde
3. Kost is gevolg van duidelijk omschreven individualiseerbare gebeurtenis of object/
identificeerbaar
Wetgever wil zo getrouw mogelijk beeld, maar willen daarin ook niet overdreven →
vermijden dat je voor van alles en nog wat voorzieningen gaat voorzien
Remmende voorwaarde
4. Voorvallen van kost en afwikkeling zijn nog in ontwikkeling
Evolutie RS: bepaalde punten krijgen meer/minder aandacht, worden (minder) zwaar
bestraft → gaat het over asbest, dan zwaardere straf
Kost en afwikkeling kan evolueren door RS, exacte bedrag kan nog wijzigen
Stimulerende voorwaarde
5. Kost en dus voorzieningen kunnen volgens objectieve beoordelingscriteria worden geraamd
Je mag niet gokken, remmende voorwaarde

Voorzieningen mogen of moeten aanleggen?

- Ja, anders is regel zinloos
- Voorwaarden moeten wel voldaan zijn

Oefeningen:

- In instelling die haar boekhouding afsluit per 31/12/20N0 wordt op 12/02/20N1 personeels-
lid ontslagen met bijhorende betwisting. Moet deze instelling voorziening in 20N0
aanleggen?
  - o Nee, niet opgelopen in zelfde BJ
- In verzorgingsinstelling ontstaat op 13/11/20N0 geschil met patiënt die niet tevreden is en
schadevergoeding vraagt. Na gepalaver komt directie met patiënt overeen op 12/12/20N0
om na 2 maanden schadevergoeding uit te keren van € 800. Moet deze instelling voorziening
aanleggen per 31/12/20N0 en zo ja voor hoeveel?
  - o Probleem 13/11 → OV 12/12 = beide partijen akkoord → voorziening kan/mag niet
meer
  - o Maar, schulden: bedrag komt overeen op 12/12 → op 31/12 is €800 dus een schuld
en geen voorziening (reden van voorziening is weggevallen)

- In medisch labo waar men proefbuisjes gebruikt, blijkt er algemeen technisch verlies van beschadigde, defecte proefbuisjes te bestaan van 0,1%. Dit soort defecten wordt niet teruggenomen door leverancier. Boekhouder heeft gemiddeld jaarlijks verlies algemeen ruw geraamd €100. Moet deze instelling voorziening aanleggen en zo ja voor hoeveel?
  - o Nee, niet individualiseerbaar → WG wilt vermijden van wildgroei voorzieningen en kosten
  - o Cosmetic accounting: als ik te veel winst toon, krijg ik mss minder subsidies, meer voorzieningen voorzien want zo komt winst zagezegd lager te liggen
  - o Wel duidelijk omschreven: individuele casus/groep weergeven waarvoor bepaalde schade is geleden

- Vereniging van tolken heeft van gemeente subsidie gekregen voor ontwikkelen van taallessen Nederlands van € 4.000. Vereniging wenst deze som echter voor ander doel te gebruiken en negeert voorwaarde gesteld door de gemeente. Moet deze vereniging voorziening boeken?
  - o Gemeente heeft voorwaarden gesteld → kans groot dat gemeente geld gaat terugvragen → voorzieningen toch voorzien

Categorieën:

1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen 2. Belastingen (geschillen met fiscus) 3. Grote herstellings- en onderhoudswerken 4. Overige risico's en kosten 5. Giften en schenkingen met recht op terugneming (vb tolken)	}	ondernemingen, enkel 4 nog van toepassing

Voorzieningen ≠ bestemde fondsen (EX)

- Voorzieningen:
  - o Geven aanleiding tot kosten en verminderen EV
  - o Vreemd vermogen

- Bestede fondsen:
  - o Middelen die na resultaatverwerking worden 'gespaard' voor bepaald doeleinde
  - o Eigen vermogen (te maken met financiering die zelf verdient is of gekregen)

3.7.6 Ledenbijdrage

Ervan uitgaan dat het gaat om jaarlijkse ledenbijdragen die nodig zijn om vzw te kunnen laten werken, zullen ze onder opbrengstencategorie worden opgenomen

Maar kan vzw ledenbijdragen vorderen? → vzw heeft niet het recht om te vorderen

Elk lid van vereniging kiest wanneer hij lidmaatscha stopzet (tenzij statutair anders bepaald) en ophoudt ledenbijdrage te betalen

Pre numerando/vooraf betaal je → in ruil daarvoor krijg je voordelen
Betaal je niet meer, dan kun je ook niet meer van voordelen genieten

3.7.7 Resultatenrekening en -verwerking

Resultaten 'naar soort' verplicht, resultaten 'naar bestemming' optie in toelichting (EX)

- Naar soort: kijken naar aard, kosten = personeelskosten, elek kosten ... (relevanter voor externe stakeholders)
- Naar bestemming: voor welke functies hebben kosten gediend: onderwijs, veiligheid, bewaking ... (relevanter voor organisatie zelf)

Vb: jeugdbeweging: financiële kosten door rood op de bank, diensten en goederen aangekocht, elek, water ... = naar soort (6-7 rekening) ↔ 3 grote beleidsdomeinen: wekelijkse vergaderingen, jaarlijks kamp, jaarlijkse BBQ = naar bestemming

Resultaatverwerking

- In venn zeer belangrijk om te spreken over resultaatverwerking (winst, verliezen, AH, dividenden, overgedragen winst/verlies)
↔ vzw: geen AH, dividenden, beslissingen omtrent dividenden → daarom geschrapt uit KB
- In oorspronkelijke KB 19/12/2003 geen resultaatverwerking opgenomen wegens geen zin, want geen vennootschapsrechtelijk overgedragen resultaten van vorig boekjaar dit jaar te verwerken
- Spijtig genoeg toch opgenomen in KB 18/12/12, waar mutatiestaat van EV (vb: Frankrijk) betere en ruimere aanpak had geboden

3.7.8 Ontvangen subsidies, schenkingen ...

a. Inleiding

Schenken e.d. dikwijls in geld, maar ook goederen (vb: OG, kunst ...) of zelfs diensten (vb: vrijwilligerswerk)

Om niet: zonder tegenprestatie voor van wie we het krijgen → subsidies, schenkingen ...

Belangrijke karakteristieken:

- Bedoeling? permanent of tijdelijk ... → reden waarom geschonken
- Wat? kapitaalgoederen, geld ... → voorwerp
- Waarvoor dienen? startkapitaal, werking, distributie ...

1. Schenking geldsommen

Schaalvergroting:

- Ja: oprichting of uitbreiding vzw → 55 KI R/C @ 10 EV (kapitaal/fondsen van vereniging)
- Nee, waarvoor dan wel
  - o Werkingsmiddelen → 55 KI R/C of 56 @ 73 opbrengsten (subsidies, lidgelden)
  - o Investeringsdoeleinden
    - → 55 KI R/C of 56 @ 15 EV (kapitaalsubsidies)
    - en
    - → 2x VA @ 55 KI R/C
  - o Projecten >1j → 55 KI R/C @ 13 EV (bestemde fondsen)

Gaaf het om een schaalvergroting?			
Ja, constitutioneel	Nee, operationeel		
	Waarvoor wordt het geld aangewend?		
Oprichting of uitbreiding	Werkings-Middelen	Investerings-doeleinden	Projecten > 1j
55 @ 10	55 of 56 @ 73	55 of 56 @ 15 én 2X @ 55	55 @ 13 Of 55@ 46 (BIU)

2. Schenking goederen

Schaalvergroting:

- Ja: oprichting of uitbreiding vzw → 2X VA @ 10 EV (kapitaal/fondsen van vereniging)
- Nee, worden ze door V&S zelf gebruikt?
  - o Ja,
    - Werkingsmiddelen → 3X voorraden @ 73 opbrengsten
    - Investeringsmiddelen → 2X VA @ 15 EV
  - o Nee, zijn goederen rechtsreeks vatbaar voor realisatie (omzetten in geld?)
    - Ja, in inventaris of indien vroegere realisatie → 3X voorraden aan 73 opbrengst
    - Nee, niet in boekhouding (logistiek voorzien, jeugdbeweging die affiches van gemeenten uitdelen)

Gaaf het om een schaalvergroting?				
Ja, constitutioneel	Nee, operationeel			
	Worden ze door de V&S zelf gebruikt?			
	Ja, in de boekhouding wanneer verworven		Nee, zijn de goederen rechtstreeks vatbaar voor realisatie (= omzetting in geld)?	
Oprichting of uitbreiding	Werkings-middelen	Investerings-doeleinden	Ja: in inventaris of indien vroegere realisatie	Nee: niet in de boekhouding
2X @ 10	3X @ 73	2X @ 15	3X @ 73	-

3. Schenking diensten (vb: vrijwilligerswerk)

Zijn diensten rechtsreeks vatbaar voor realisatie (omzetten in geld?)

- Ja, in inventaris of indien vroegere realisatie
  - o → 2X VA @ 73 opbrengsten
  - of
  - o → 3X voorraden @ 73 opbrengst
- Nee, niet in boekhouding (vrijwilligers kosten niets)

Operationeel	
Zijn de diensten rechtstreeks vatbaar voor realisatie (= omzetting in geld)?	
Ja: in de boekhoudkundige inventaris of wanneer realisatie indien vroeger	Nee: niet in de boekhouding
2X @ 73 Of 3X @ 73	-

b. Permanente ondersteuning of schaalvergroting

Kapitaalgoederen en/of financiële middelen worden in dit geval aan V&S verstrekt met oog op duurzame ondersteuning

- Gebouwen, uitrusting ... die door vereniging zullen worden gebruikt
- Financiële middelen om dergelijke gebouwen te verwerven
- Financiële middelen al startkapitaal

Breiden totale vermogen van V&S uit zonder dat zij te maken hebben met RR → reden waarom ze rechtstreeks geregistreerd worden in balans, ze hebben niets te maken winstgevendheid V&S ten gevolge van opbrengsten en kosten

Criteria om uit te maken of het wel om permanente ondersteuning, schaalvergroting gaat:

- Oprichting V&S
- Aanzienlijke uitbreiding ledenaantal
- Uitbreiding maatschappelijk doel
- Geografische uitbreiding
- Verruiming dienstverlening
- ...

Wat waardering betreft: schenkingen/legaten/subsidies

- In speciën het eenvoudigst: gewaardeerd aan nominale waarde (vreemde valuta eerst omzetten in euro)
- In natura: waardering aan faire marktwaarde of aan gebruikswaarde voor vereniging → moeilijk bepaalbaar omwille van gebrek aan objectieve beoordelingscriteria/marktmechanismen dan worden ze niet in balans opgenomen maar kwalitatief vermeld in toelichting JR

Omdat geschonken goederen die meerdere jaren worden gebruikt in principe aan slijtage onderhevig zijn zoals gekochte goederen, is het wenselijk ze op gelijkaardige manier af te schrijven (bij terreinen en beschermde erfgoederen zijn afschrijvingen niet van toepassing)

Boekhoudkundig wordt voorgesteld om gebouw en/of geldmiddelen op A te plaatsen en voor hetzelfde bedrag op te nemen in rubriek 'maatschappelijk kapitaal' op P (55 @ 10)

- Wat indien het geen schenking van duurzame goederen betreft, maar vrijwilligersprestaties met oog op tot stand brengen van gebouwen? (vb p 270)
- Ervan uitgaande dat gebouwen/uitrusting die op die manier tot stand komen effectief economische voordelen opleveren of potentieel aan dienstverlening mogelijk maken → waarde opnemen bij boekhoudkundige inventaris
- Niet bedoeld om economische voordelen op te leveren, maar enkel potentieel dienstverlening mogelijk maken → er kan ernstig getwijfeld worden over economische waarde en uitdrukking op A

c. Ondersteuning v/d V&S zonder schaalvergroting

Ontvangen geldsommen aangewend voor werkingsdoeleinden

- Eenvoudigste en meest voorkomende voorbeeld zijn geldmiddelen die periodiek worden gestort bij V&S of die occasioneel worden gestort, maar die in elk geval betrekking hebben op werking tijdens BJ
- Deze middelen doen op ogenblik dat ze gestort worden liquiditeiten van V&S stijgen, tegelijk vormen ze 'opbrengst' die in RR wordt uitgedrukt: 'lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies (73)'
- vb: p 271

Ontvangen geldsommen aangewend voor investeringsdoeleinden

- V&S moet renovatie doen en wordt gesubsidieerd door OH → OH zal 70% betalen, geld wordt in schijven gestort
- vb: p 271

Schenkingen van goederen, zelf gebruikt door V&S als werkingsmiddel

- Bepaling van goederen die door V&S zelf worden gebruikt, ligt voor de hand: brandstoffen voor verwarming lokalen, bureaumateriaal, goederen gebruikt bij dienstverlening ...
- vb: p 272-273

Schenkingen van goederen aan V&S, gebruikt voor LT (investeringsgoed)

- V&S krijgt auto geschonken → door schenking via kapitaalsubsidies te verwerken, wordt deze niet ineens in resultaat genomen, maar a rato van afschrijvingen in RR verwerkt
- vb: p 273

Schenkingen van goederen welke niet door V&S zelf worden gebruikt maar wel rechtstreeks vatbaar zijn voor realisatie

- Deze goederen worden ook in boekhouding opgenomen voor zover ze aanleiding geven tot voorraden per einde BJ
- vb: p 273-274

Schenkingen van goederen welke niet door V&S zelf worden gebruikt en niet rechtstreeks vatbaar zijn voor realisatie

- Goederen die V&S wel krijgt toegewezen maar enkel ter distributie of doorgave → worden niet opgenomen in boekhouding
- vb: p 274

Schenkingen diensten of vrijwilligerswerk

- Geschonken diensten = het laten gebruiken van goederen zonder huur, goederen worden niet geschonken maar wel gratis ter beschikking gesteld → worden enkel in boekhouding opgenomen wanneer ze onder bezwarende titel kunnen worden gebruikt door V&S (gebruiksrechten worden toegelicht)
- Vrijwilligerswerk dat niet wordt vergoed, vormt 'social input' en wordt dus niet financieel-economisch gewaardeerd en in boekhouding uitgedrukt, neemt niet weg dat output gebaseerd op vrijwilligerswerk wel economisch van aard kan zijn en in boekhouding wordt opgenomen
- vb: p 275

- Volgens FASB wordt vrijwilligerswerk alleen maar als opbrengst geboekt wanneer
  - o Het toegevoegde waarde levert van niet monetaire aard (vb: meehelpen aan gebouw)
  - o Het vaardigheden betreft die instelling zou moeten aankopen bij afwezigheid van vrijwilligers

FASB volgt 'inputvisie': boeken op ogenblik dat men gratis diensten krijgt

↔ V&S WG volgt 'outputvisie': gratis diensten zelf worden niet geboekt op het ogenblik dat men ze verwerft, maar wel hun gevolg op het ogenblik van realisatie → wanneer ze niet financieel-economisch gerealiseerd worden, dan worden ze ook niet geboekt

- d. [Operationele ondersteuning, werkingssubsidies voor meerdere jaren, geen schaalvergroting \('fund raising'\)](#)

Zonder te denken aan schaaluitbreiding kan het gebeuren dat V&S in bepaald jaar middelen verwerft voor meerdere toekomstige perioden (vb: fundraising, die V&S in staat stelt om tijdens BJ €1 miljoen te verwerven om dan deze middelen aan te wenden voor dienstverlening in komende 5j)

In RR 73? → korte termijn

In bestemde fondsen 13? → meerdere jaren

- e. [Kwijtschelding van schulden](#)

Kwijtschelding schulden = schuldrekeningen afboeken,

17X KT schuld, 4X KT schuld @ 73 schenkingen ...? Enorme winst voor dat BJ

of @ 101 permanente financiering? Enorme schuld kwijt willen

of @ 15 kapitaalsubsidies

Welke rekening wordt gecrediteerd hangt af van context en reden schulden

Hangt dit af van reden van schulden? Zo ja, hoe reden bepalen?

- Wanneer oorzaak werking, dan @ 73
- Wanneer oorzaak structureel (vb: permanente ondersteuning) @ 101 investeringen
- Wanneer financiering was voor vast actief, dan @ 15

- f. [Interestsubsidies, subsidies aflossingen leningen](#)

Gesubsidieerde interesten: 55 KI: R/C @ 73 opbrengsten

Gesubsidieerde aflossingen

- 55 KI: R/C @ 73 opbrengsten
- 17 of 43 of ... @ 55 KI: R/C

- g. [Beloften tot schenkingen en sponsorship \(pledges\)](#)

Vzw die krijgt

Als afspraak contractueel en onvoorwaardelijk vastligt, dan vordering op balans (vb p 278)

Belofte om zwerfvuil weg te doen, dan krijg je subsidie van OH om dit te doen

Als je dat geld gaat vragen, mogen ze dat wel vragen? (er is gewoonrecht ontstaan)

Jeugdbeweging mag ieder jaar in gebouw van OH zitten → mogen ze plots geweigerd worden?

h. Verstrekte subsidies en schenkingen door vzw

Vzw die geeft

Indien oorspronkelijk vordering werd afgesproken gaat het om een lening en dus terugvorderbaar door V&S

Schenking door V&S met optie terugvordering? Dan schenking = kost V&S, met 'recht' in orderekeningen

3.8 Boekhoudkundige verwerking van leningen

Geldbedrag dat door bepaalde instelling (vaak bank) tijdelijk wordt verstrekt aan andere partij (vb: onderneming, non-profitinstelling, OH instelling)

Lening wordt later terugbetaald + interest

Voorbeelden:

- Lening met vaste kapitaalaflossing
- Lening lump sum: éénmalige terugbetaling op het einde
- Annuïtaire lening met constante som aflossing + interest
- ...

Veel tussensoorten en varianten

3.8.1 Lening met vaste kapitaalaflossing

Zeker/altijd aflossingstabel opstellen → core of the business, vertelt alles, verantwoordingsstuk
Soms krijg je die, maar meestal niet

Lening van €800.000, 8 jaar, interest 3,5%

- Hoofdbedrag = kapitaal/basisbedrag, uitstaande kapitaal/bedrag
- Intrest = rente
- Aflossing: terugbetaling van deel/volledig hoofdbedrag (**≠ intrest**)
= Delging

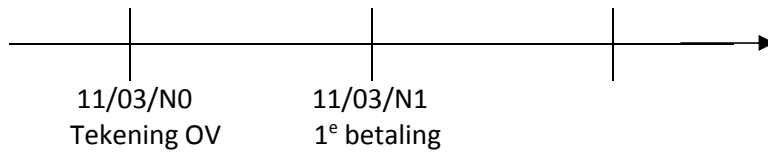
Jaar	Hoofdbedrag	Intrest	Aflossing	Openstaand kapitaal
1	800.000	28.000	100.000	700.000
2	700.000	24.500	100.000	600.000
3	600.000	21.000	100.000	500.000
4	500.000	17.500	100.000	400.000
5	400.000	14.000	100.000	300.000
6	300.000	10.500	100.000	200.000
7	200.000	7.000	100.000	100.000
8	100.000	3.500	100.000	-

800.000 op A en schuld (P)

- Einde jaar 1:
  - o Intrest van 28.000 ($3,5\% * 800.000$) → kost die je betaalt om geld te mogen gebruiken
  - o Aflossing: 100.000 → geen kost, maar afbetaling schuld KT
  - o Openstaand: $800.000 - 100.000 = 700.000$
= beginbedrag volgend jaar
- Einde jaar 2:
  - o Intrest van 24.500 ($3,5\% * 700.000$)
  - o Aflossing: 100.000
  - o Openstaand: $700.000 - 100.000 = 600.000$
- ...

Ook goed om tijdsas te tekenen

- Hangt niet af welke dag OV getekend wordt → per jaar intrest en aflossing betalen
- Uitz: leasing, op voorhand betalen

Journalisering:

- Stap 1: terbeschikkingstelling hoofdsom (N0)

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
11/03/N0	55...	KI: R/C	800.000	
	173..	Aan: KI schulden op rekeningen		800.000

- Stap 2: overboeking van LT schuld naar KT schuld
Intresten worden pas schulden als ze vervallen op 11/03/N1

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/12/N0	173..	KI schulden op rekeningen	100.000	
	423..	Aan: Schulden >1j die binnen BJ vervallen		100.000

- Stap 3: betaling 1^e aflossing (kapitaal) + intrest op vervaldag

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
11/03/N1	65...	Rente, commissie en kosten verbonden aan schulden	28.000	
	423..	Schulden >1j die binnen BJ vervallen	100.000	
	55...	Aan: KI: R/C		128.000

- Stap 4: overboeking van LT schuld naar KT schuld

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/12/N1	173..	KI schulden op rekeningen	100.000	
	423..	Aan: Schulden >1j die binnen BJ vervallen		100.000

- Stap 5: betaling 2e aflossing (kapitaal) + intrest op vervaldag

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
11/03/N1	65...	Rente, commissie en kosten verbonden aan schulden	24.500	
	423..	Schulden >1j die binnen BJ vervallen	100.000	
	55...	Aan: KI: R/C		124.500

- ...

3.8.2 Lening lump sum, éénmalige aflossing

= bouletlening

Na aantal jaren alles in 1 keer terugbetalen (hier: einde 8e jaar alles in 1x terugbetalen)

Gevolg: hoofdbedrag blijft openstaan en genereert constante intresten

Cosmetic accounting: handige truc om betalingen te minimaliseren

Niet zo populair: zeer hoge intrest, plots op laatste jaar hoofdbedrag hebben (vorige: min of meer gespreide uitbetaling)

Lening van €800.000, 8 jaar, interest 3,5%

Jaar	Hoofdbedrag	Intrest	Aflossing	Openstaand kapitaal
1	800.000	28.000	-	800.000
2	800.000	28.000	-	800.000
3	800.000	28.000	-	800.000
4	800.000	28.000	-	800.000
5	800.000	28.000	-	800.000
6	800.000	28.000	-	800.000
7	800.000	28.000	-	800.000
8	800.000	28.000	800.000	-

3.8.3 Annuitaire lening

Constance som = annuïteit/mensualiteit

Lening met progressieve delging

Hetgeen je per jaar betaalt is constant

Populair: 8j lang gelijke financiële druk (annuïteit blijft hetzelfde → ex: niet moeten kunnen uitrekenen, rest wel) → componenten veranderen wel (intresten daalt, aflossing stijgt)

Lening van €800.000, 8 jaar, interest 3,5%

Jaar	Hoofdbedrag	Intrest	Aflossing	Openstaand kapitaal
1	116.381,32	28.000	88.381,32	711.618,68
2	116.381,32	24.906,65	91.474,66	620.144,02
3	116.381,32	21.705,04	94.676,28	525.467,74
4	116.381,32	18.391,37	97.989,95	427.477,80
5	116.381,32	14.961,72	101.419,59	326.058,20
6	116.381,32	11.412,04	104.969,28	221.088,92
7	116.381,32	7.738,11	108.643,20	112.445,72
8	116.381,32	3.935,60	112.445,72	-

Einde jaar 1:

- Intrest: €28.000 ($3,5\% * 800.000$) → al verwerkt in annuïteit
- Annuïteit – intrest = aflossing
- Openstaand kapitaal: 800.000 – aflossing

Einde jaar 2:

- Annuïteit betalen
- Openstaand kapitaal jaar 1 * 3,5% = 24.906,65
- Annuïteit – intrest = aflossing (enkel intrest wordt als kost geboekt)
- Openstaand kapitaal: 711.618,68 – aflossing

Kost = intrest, aflossing doet balans dalen

Ex: blanco tabel invullen

3.9 Boekhoudkundige verwerking

3.9.1 Oefening Humber (p. 61)

Terreinen worden niet afgeschreven → waarde blijft in boekhouding staan

Venale waarde: waarde van vergelijkbare goederen in de omgeving

Hoeveel bedraagt herwaarderingsmeerwaarde en toon hoe deze in de JR worden verwerkt

Ex: welke waarde kies je en waarom?

Niet:

- Verkoopwaarde: niet bedoeling dat je gebouw gaat verkopen, meerwaarde moet vaststaand en duurzaam zijn
- Venale waarde: duurzaam (prijzen sector en regio) maar kijken niet naar hoe vzw waarde kan realiseren (vb: spits voetbal)
- Opnieuw bouwen: kans is klein dat het opnieuw gebouwd zal worden en hetzelfde er zal uitzien

Bedrijfsactiviteit: afgestemd op vzw zelf, als je 2 identieke gebouwen hebt en de ene gebruik je de andere niet, dan zal waarde anders zijn → waardering houdt rekening met de context

Oorspronkelijke balans vereniging HUMBER

Actief		Passief	
Terrein 15	200.000	Fondsen van de vereniging	300.000
		Bestemde fondsen	10.000
Gebouw 15	0		
<i>Gebouw 15 AW</i>	<i>800.000</i>	Overgedragen resultaten	30.000
<i>Gebo 15 Geb. afschrijv.</i>	<i>(800.000)</i>		
Machines	100.000	Leveranciers	60.000
Vorraden	50.000		
Bank	50.000		
Totaal actief	<u>400.000</u>	Totaal passief	<u>400.000</u>

- Actuele waarde = €700.000 (grond €300.000 + gebouw €400.000)
Meerwaarde gebouw: €400.000, meerwaarde grond: €100.000
- Uitdrukking herwaarderingsmeerwaarde:
  - o Terrein 15: €300.000
  - o Gebouw 15 geboekte meerwaarde: €400.000
  - o 1 Herwaarderingsmeerwaarden (elke meerwaarde verhoogt EV): €500.000

Actief		Passief	
Terrein 15	300.000	Fondsen van de vereniging	300.000
		Bestemde fondsen	10.000
Gebouw 15	400.000	Herwaarderingsmeerwaarden	500.000
<i>Gebouw 15 AW</i>	<i>800.000</i>		
<i>Gebouw 15 Geb. afschrijv.</i>	<i>(800.000)</i>		
Gebouw 15 Geboekte meerwaa	400.000	Overgedragen resultaat	30.000
Machines	100.000	Leveranciers	60.000
Vorraden	50.000		
Bank	50.000		
Totaal actief	900.000	Totaal passief	900.000

- Soms is men daar mee creatief: andere schatter kan tot andere meerwaarde komen

Bereken de afschrijvingen en toon hoe deze in de JR worden verwerkt

Uitdrukking herwaarderingsmeerwaarde

- Afschrijving voor terrein = eeuwig
- Afschrijving voor gebouw= eindige levensduur

Afschrijving terrein: niet afgeschreven, dus meerwaarde ook niet

Afschrijving meerwaarde gebouw: €400.000/20 = €20.000 → kost

Gebouw zelf is al afgeschreven

Actief		Passief	
Terrein 15	300.000	Fondsen van de vereniging	300.000
		Bestemde fondsen	10.000
Gebouw 15	380.000	Herwaarderingsmeerwaarden	500.000
<i>Gebouw 15 AW</i>	<i>800.000</i>		
<i>Gebouw 15 Geb. afschrijv.</i>	<i>(800.000)</i>		
<i>Gebouw 15 geb. meerw.</i>	<i>400.000</i>	Overgedragen resultaat	10.000
Geb.15 geb afs op meerw.	(20.000)		
Machines	100.000	Leveranciers	60.000
Vorraden	50.000		
Bank	50.000		
Totaal actief	880.000	Totaal passief	880.000

Journaliseer die verrichtingen

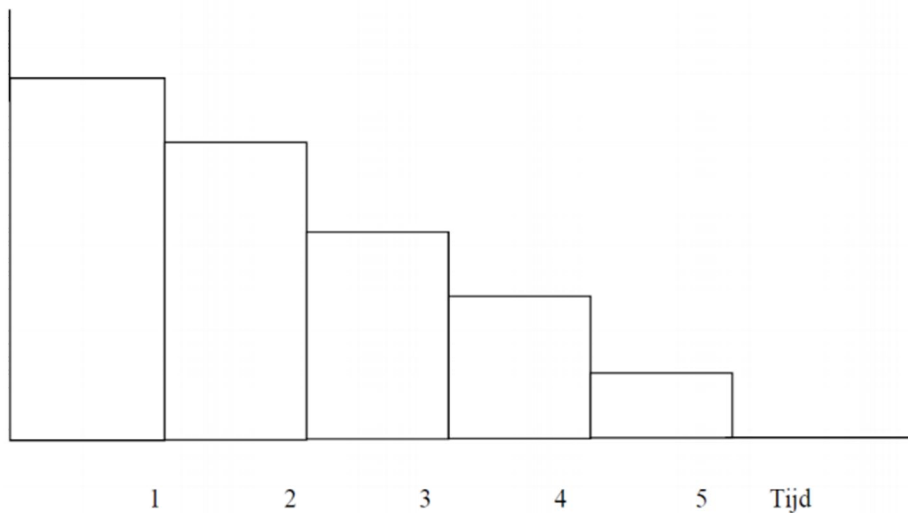
Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/12/N0	220.8 221.8	Geb. meerwaarden op terreinen Geb. meerwaarden op gebouwen	100.000 400.000	
	121..	Aan: Herwaarderingsmeerw. op MVA (boeking meerwaarde gebouw 15: verantwoordingsstuk: verslag schatter)		500.000
31/12/N0	63... 221.9	Afschr. op geb. meerwaarden MVA Aan: Geb. afschr. op geb. meerwaarden MVA (afschrijvingen op meerwaarden 400.000/20 = 20.000)	20.000	20.000

3.9.2 Oefening Coupé de ville (p. 50)

Post numerando: er wordt betaald op het einde van elke periode ($\leftrightarrow$ pre numerando)

Aflossingstabel = verantwoordingsstuk (ex: aflossingstabel opstellen)

Illustratief tijdsverloop

Aflossingstabel

Datum	Lening >1j	Lening ≤ 1j	Intrest	Aflossing
27/12/20N0	500.000	-	-	-
31/12/20N0	400.000	100.000	- (foert voor die enkele dagen)	- (op 27/12/....)
27/12/20N1	400.000	-	8% * 500.000 = 40.000	100.000
31/12/20N1	300.000	100.000	-	-
27/12/20N2	300.000	-	8% * 400.000 = 32.000	100.000
31/12/20N2	200.000	100.000	-	
27/12/20N3	200.000	-	8% * 300.000 = 24.000	100.000
31/12/20N3	100.000	100.000	-	
27/12/20N4	100.000	-	8% * 200.000 = 16.000	100.000
31/12/20N4	-	100.000	-	
27/12/20N5	-	-	8% * 100.000 = 8.000	100.000

Journalisering

- Stap 1: afsluiten leningcontract

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
27/12/N0	55...	KI: R/C	500.000	
	17...	Aan: Schulden op meer dan 1j: financiële schulden		500.000

- Stap 2: overboeking van LT naar KT schuld

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/12/N0	17...	Schulden op meer dan 1j: financiële schulden	100.000	
	42...	Aan: Schulden >1j die binnen het jaar vervallen		100.000

- Stap 3: betaling aflossing en intresten

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
27/12/N1	42...	Schulden >1j die binnen het jaar vervallen	100.000	
	65...	Rente, kosten van schulden	40.000	
	55...	Aan: KI: R/C		140.000

- Stap 4: overboeking van LT naar KT schuld

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/12/N1	17...	Schulden op meer dan 1j: financiële schulden	100.000	
	42...	Aan: Schulden >1j die binnen het jaar vervallen		100.000

- Stap 5: betaling aflossing en intresten

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
27/12/N2	42...	Schulden >1j die binnen het jaar vervallen	100.000	
	65...	Rente, kosten van schulden	32.000	
	55...	Aan: KI: R/C		132.000

Enzoverder

3.9.3 Oefening Topolino (p. 56)

Parafiscaliteit: SZ → RSZ, rijksdienst voor sociale zekerheid → Riziv (gezondheidszorg), RvA (werkloosheid)

Zelfstandigen: inschrijven bij sociaal secretariaat waar afhoudingen gebeuren ↔ voor WN gebeurt dit door WG

Belastingen komen terecht bij fiscus/FOD Financiën

Sociale secretariaten voorzien in loonberekening, doorstorting SZ ...

Personeelskosten

Voorbeeld:

Brutowedden	10.000	+ Werkgeversbijdrage	2.500
- Afhouding RSZ	- 2.000		
<hr/>			
= Belastbaar bedrag	8.000		
- Bedrijfsvoorheffing BV	- 3.000	→ kosten van SZ zijn niet belastbaar	
<hr/>			
= Netto	5.000		

Totale kost voor de onderneming/WG: brutowedden + WG bijdrage = 12.500

Journalisering

Nr.	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
(1)	62000	Bezoldigingen Aan	10.000	
	45500	Bezoldigingen		5.000
	45400	RSZ		2.000
	45300	Ingehouden bedrijfsvoorheffing <i>(maandelijkse weddeberekening)</i>		3.000
(2)	62100	Werkgeversbijdrage RSZ Aan	2.500	
	45400	RSZ <i>(werkgeversbijdrage)</i>		2.500
(3)	45500	Bezoldigingen Aan	5.000	
	55000	Bank <i>(betaling lonen)</i>		5.000
(4)	45400	RSZ (WG bijdrage + afhouding RSZ) Aan	4.500	
	55000	Bank <i>(betaling RSZ)</i>		4.500
(5)	45300	Ingehouden bedrijfsvoorheffing Aan	3.000	
	55000	Bank <i>(betaling BV)</i>		3.000

Loonberekening

- Essentie: verschil tussen netto- en bruto loon
- Hoe kom je van bruto tot netto loon?
- Werkgeversbijdragen: totale loonkost is niet hetzelfde brutoloon

Voorbeeld: oefening Topolino (p 56)

Oefening

Voor de maand april 20N0 ziet de loonberekening voor de instelling TOPOLINO er als volgt uit:

Brutowedde bedienden	7.954,80	WG bijdrage RSZ: 32,76% op brutoloon 2.606,00
Afhouding RSZ (13,07%)	- 1.039,70	
<hr/>		
= Belastbare basis	= 6.915,10	
Afhouding bedrijfsvoorheffing	- 2.138,10	
<hr/>		
= Netto wedde	= 4.777,00	

Gevraagd: journaliseer deze verrichtingen, inclusief de betalingen

Nr.	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
(1)	62000	Bezoldigingen Aan	7.954,80	
	45500	Bezoldigingen		4.777
	45400	RSZ		1.039,70
	45300	Ingehouden bedrijfsvoorheffing <i>(maandelijkse weddeberekening)</i>		2.138,10
(2)	62100	Werkgeversbijdrage RSZ Aan	2.606	
	45400	RSZ <i>(werkgeversbijdrage)</i>		2.606
(3)	45500	Bezoldigingen Aan	4.777	
	55000	Bank <i>(betaling lonen)</i>		4.777
(4)	45400	RSZ (WG bijdrage + afhouding RSZ) Aan	1.039,70	
	55000	Bank <i>(betaling RSZ)</i>		1.039,70
(5)	45300	Ingehouden bedrijfsvoorheffing Aan	2.138,10	
	55000	Bank <i>(betaling BV)</i>		2.138,10

4. Budgettaire en vermogensboekhouding

Typisch voor OH, vindt je niet bij venn en vzw's

4.1 Budgettair boekhouden

Doel: om maatschappelijke dienstverlening te kunnen verstrekken zijn er economische middelen nodig → democratisch verkozen vertegenwoordigers van OH komen overeen over begroting met daarin te ontvangen en te spenderen geldbedragen voor volgend(e) ja(a)r(en)

Ondernemingen: $O - K = W/V \rightarrow \underline{EV}$

Budgettaire boekhouding: **O – K speelt geen rol** → (men mikt niet op RR) nadruk op geautoriseerde wijze innen van geld en besteden van middelen, **toekomst** speelt dus wel een rol → welke diensten bieden we aan en van waar halen we middelen om die diensten te voorzien

Budgettaire boekhouding ≠ cash accounting (= kasboekhouden) → budgettaire boekhouding is veel meer dan cash accounting, enkel V&S doen aan kasboekhouden (cash ins en cash outs)

Nadruk op ontvangsten en uitgaven, essentie draait om autoriserend en opvolgend karakter

Budgettaire boekhouding bestaat al eeuwen, vanuit EU regels om op gelijkaardige manier te werk gaan

Wel juist nadruk op ontvangsten en uitgaven i.p.v. op O en K, maar essentie is autoriserend en opvolgend karakter waar budgettaire boekhouding middel toe is:

- “To control the public purse”: samenleving heeft behoefte aan controle van publieke middelen (landen met regime, sociale problemen, slechte running ... hebben meestal ook problemen met public spending: corruptie, verspilling ...)
- ↔ “overspending”: overbesteding (vooraf wordt bepaald hoeveel er mag gespendeerd worden aan welk programma) → geen overbesteding/opgebruiken budget betekent niet dat dienst goed loopt, goed bestuur is (het is min. vereiste en geen garantie)

Budgettair boekhouden nog steeds van toepassing in vele OH wereldwijd (vroegere kolonies, protectoraten ...)

Ook bestedingsboekhouding of kameralistische boekhouding genaamd

Systeem van toepassing op federaal niveau, niveau van gewesten en gemeenschappen, lokaal niveau en provinciaal niveau

4.2 Begrotingsprincipes

4.2.1 Annaliteit

Alleen geplande ontvangsten en uitgaven, rechten en verplichtingen die plaatsvinden tijdens dienstjaar gaande van 01/01 t.e.m. 31/12 worden beschouwd → m.a.w. budgetten toegekend voor bepaald jaar kunnen niet worden aangewend voor uitgaven van ander jaar (in principe)

Overdraging van budget is soms mogelijk, hangt af van context

Budgetwijzigingen zijn ook mogelijk, wel wettelijk geregeld

Waarom zoveel belang aan dit principe? ... Welke zijn de gevolgen? ...

- Begroting en strengheid t.a.v. begroting is een afspraak/contract → UM autoriseren om hetgeen uit te voeren dat werd afgesproken door beleidsmakers
- Beperkt het spelen met geld over meerdere jaren heen
- Hangt af van legislatuur

Betekent annaliteit dat OH met haar begroting maar voor 1j verder kijkt? ...

- Annal = jaar
- Sinds laatste hervorming: meerjarenplanning (6j), volgens beleids- en beheerscyclus
- Lange tijd werd er echter maar voor 1j gekeken

4.2.2 Specialiteit

Elke uitgave of ontvangst moet worden gespecificeerd en mag niet vaag en algemeen blijven, uitgavenbudget mag alleen worden gebruikt voor overeenstemmende items → oordeelsmatig, moeilijk sanctioneerbaar

4.2.3 Universaliteit

Alle uitgaven en alle inkomsten moeten worden opgenomen in bijv. gemeentelijke begroting

Compensatie van stromen tussen diensten is niet toegelaten (vb: je int €5 miljoen van gemeente-belasting, en voor €4 miljoen besteden aan wegen, dan niet gelijkstellen aan €1 miljoen) → elk component moet aanwezig blijven (vb: ééngemeentezone politie stad Gent → geen aparte RPHD, valt onder federale bevoegdheid terwijl stad Gent gestuurd wordt door Vlaamse wetgeving)

4.2.4 Publiciteit

Budget moet worden besproken en goedgekeurd in openbare vergadering van bijv. gemeenteraad. Begroting en rekeningen zijn beschikbaar voor publiek → openbaarheid van bestuur (in Gw.), zeer belangrijk (voordien: beslissingen uitgehangen op gemeentehuis → nu: online)

4.2.5 Evenwicht

Budget mag geen tekorten bevatten, noch fictief evenwicht vertonen → voor zoveel er gepland wordt om te besteden, dan moet er voor zelfde bedrag middelen binnen komen (liefst wat meer, maar zeker niet minder) → streven naar vermijden van budgettaire tekorten, niets steeds makkelijk (kritiek: regularisering fraude brengt minder op dan gedacht)

4.3 Budgettaire cyclus

Budgettaire cyclus (vb: aankopen en investeringen) bestaat uit verschillende fasen (meestal 4):

1. Opstellen begroting en registratie kredieten
2. Voorgenomen VB ("vastlegging")
3. Aangegane VB ("aanrekening")
4. Betaling

4.3.1 Opstellen begroting en registratie van kredieten

Alle geplande ontvangsten en uitgaven registreren o.b.v. definitief goedgekeurde (= vastgestelde) begroting → specificatie waarvoor (doel) uitgaven verricht mogen worden en voor welk maximum totaal

Gedetailleerd om beslissingen beter te kunnen vatten

Begroting ingedeeld volgens functioneel-economische classificatie:

- Economisch ≈ kostensoorten binnen vermogensboekhouding (6), welk soort uitgave/ontvangst (vb: personeelsuitgave, werkingsuitgave, subsidie ...)
- Functioneel ≈ resultaat naar bestemming, voor welke functie/taak (vb: onderwijs, sociale huisvesting ...) → oormerking
- OH doet al eeuwen aan budgettaire boekhouding

Ook onderscheid tussen

- Kredieten waarvoor gedurende BJ VB kunnen worden aangegaan zonder dat deze gedurende BJ resulteren in recht op ontvangst of verplichting tot uitgave
- Kredieten waarvoor gedurende BJ rechten op ontvangsten of verplichtingen tot uitgaven mogen ontstaan

4.3.2 Voorgenomen VB

Vastleggen van krediet voor bepaalde activiteit ≈ oormerking

Vb: voor bepaald project krijgt OH budget van €100.000 → medewerker 1j inschakelen = €70.000 → €70.000 wordt vastgelegd, belangrijk want daardoor kun je nog maar €30.000 uitgeven → nieuw computersysteem van €35.000 kun je dus niet aankopen)

Bestaat niet in venn

4.3.3 Aangegane VB

Ontvangsten: vastgesteld recht (= invorderingsrecht) (vb: gemeentebelasting die gestuurd word naar inwoners)

Uitgaven: aanrekening (= effectief ten laste nemen van budgettair voorzien krediet) → doet schuld/kost ontstaan

Traditioneel o.b.v. verantwoordingsdocument: transactie (vb: aankoopfactuur zelf en niet volgens realisatieprincipe, in hervorming BBC in principe volgens realisatie)

4.3.4 Betaling

Maakt cyclus rond en wordt geregistreerd (vereffend schuld)

4.4 Rapportering budgettaire boekhouding

Uit budgettaire boekhouding → begrotingsrekening

Resultaat van budgettaire boekhouding

Ontvangsten		Begroting / krediet	Bruto Vastgestelde rechten	Oninbaar	Netto Vastgestelde rechten	Geïnd
Prestaties	Belastingen	1.000	1.000	10	990	900
	Verkoop eigen producten	100	105		105	85
	Verhuring roerende goederen	50	45	5	40	40
	Inkomsten Zilvermeer	25	23		23	22
Overdrachten	Aandeel in Vlaams gemeentefonds	200	200		200	200
	Opbrengsten van concessies	15	15	2	13	11
	Werkingsubsidies van een HO	350	340		340	335
Schulden	Dividenden uit aandelen	10	9		9	9
	Creditrente op financiële rekeningen	30	26		26	26
Totalen		1.780	1.763	17	1.746	1.628

Uitgaven		Begroting	Vastlegging	Aanrekening	Betaald
Personeel	Vergoedingen	50	50	50	50
	Wedden ...	912	912	912	912
	Pensioenen	130	130	130	130
Werkingskosten	Inkopen grondstoffen	110	100	95	80
	Huur en huurlasten	30	30	30	30
	Administratieve werkingskosten	25	23	20	20
	Computerkosten	15	15	14	13
Overdrachten	Subsidiëring jeugdwerking enz.	200	200	200	200
Schuld	Jaarlijkse interest van leningen	95	95	95	75
	Jaarlijkse aflossingen van leningen	125	125	125	100
Totalen		1.692	1.680	1.671	1.610

Volgende resultaten blijken bijgevolg:

- Begrotingsresultaat

Netto vastgestelde rechten	1.746
Vastleggingen	1.680
	= 66

- Boekhoudkundig resultaat, m.a.w. wat je nog niet effectief hebt verbruikt

Netto vastgestelde rechten	1.746
Aanrekeningen	1.671
	= 75

4.5 Van budgettaire boekhouding naar vermogensboekhouding

Laatste decennia vermogensboekhouding in publieke en non-profitentiteiten, meestal aanvullend op budgettaire BH

Vermogens BH = ondernemings BH, dubbele BH, accrual accounting, venn BH, volledige BH, algemene BH, bedrijfs BH

Doelstellingen i.k.v. beleidsvoeren:

Budgettaire boekhouding	Vermogensboekhouding
<ul style="list-style-type: none"> - Registratie vastgelegde en geautoriseerde budgetten - Registratie besteding geautoriseerde budgetten conform budgettaire principes 	<ul style="list-style-type: none"> - Registratie vermogensaanwendungen, vermogensbronnen, opbrengsten en kosten conform boekhoudprincipes
Met het oog op	
<ul style="list-style-type: none"> - Autorisatie en beheersing van bestedingen 	<ul style="list-style-type: none"> - Rapportering financiële positie en jaarlijkse winst/verlies

Verschil tussen de 2 is zeer belangrijk

Hervormingen → vermogensboekhouding dikwijls verklaard als antwoord op tekortkomingen budgettaire boekhouding

In 1^e instantie traditionele budgettaire boekhouden als ontoereikend beschouwd:

- Geen algemeen beeld financieel-economische activiteiten en bijbehorende resultaten
- Budgettaire BH louter legislatief controlemechanisme (beleidsorgaan met beleidsdoelstellingen worden gevolgd door managers, leidinggevenden, UM, medewerkers ...) voor OH gelden, zonder enige informatie over beheer
- Mogelijkheid manipulatie budgettaire boekhouding door moment van aanrekening te verschuiven (creatief omspringen met budgetten: overschotten bij A gebruiken m tekorten op te vullen bij B → cosmetic accoutning)
- Budgettaire boekhouding geeft enkel overzicht van evolutie budget ter controle. Maar zelfs voor deze functie is budgettaire boekhouding inmiddels ontoereikend geworden (meerjarenplanning → voordeel: lokale besturen kunnen investeringen beter plannen)
- Geen balans

In 2^e instantie hervorming om over te schakelen op boekhoudkundige en managementprincipes zoals bedrijven, vaak zonder enig verder bewijs denkt men dat managementinstrumenten en -technieken uit bedrijfswereld nuttig en overdraagbaar zijn → nood aan research

In 3^e instantie: van budgettaire boekhoudsysteem zal niet worden afgestapt omwille van noodzaak en bepaalde voordelen (EX) → verantwoording bestedingen (controlerende en sturende functie is zeer belangrijk), constitutie is daarop gebaseerd

In OH sector is er sterk veranderende rol van boekhouding merkbaar! i.p.v. registratie financiële data achteraf en uitvoering begroting kent BH doelstelling om vermogen te meten en financieel management preventief ondersteunen

Vergelijking vermogens- en budgettaire boekhouding

Eigenschappen	Vermogens BH	Budgettaire BH
Resultaten (W/V) meten en rapporteren	+	-
Vermogen en financiële toestand rapporteren	+	-
Budgetbewaking	-	+
Autorisatiemiddel tot besteding	-	+
Beheersinstrument	+	+

4.6 Integratie budgettaire en vermogensboekhouding

4.6.1 *Noodzaak tot integratie*

Vele non-profit- en publieke instellingen hebben inmiddels vermogens BH opgezet in vervanging of vaak naast budgettaire BH → hoe kunnen beide systemen op elkaar afgestemd worden, hoe kan integratie van budgettaire en vermogens BH verlopen en of ev. mogelijkheid nog bestaat om er analytische BH aan toe te voegen

Vaak nog dominante rol voor budgettaire BH in die zin dat transactie aan voorwaarden voldoet om in budgettaire BH te worden geregistreerd → hierdoor ontstaan vaak heel wat specifieke, unieke en vaak onnodige boekhoudkundige verwerkingen

Comparison of accounting systems: example 20N0

- 2 fases: wit: budgettaire BH aspecten, zwart: vermogens BH aspecten
Het één hoeft niet onder te doen voor de ander
Reconcilieren: het hoeft niet exacte hetzelfde te zijn, maar beide moet je aan elkaar kunnen linken
- **Budget approved** = autorisatie → budget = €5.000 om doelstellingen te bereiken
- **Funds warranted** = vastlegging → €2.000 vastleggen voor aankoop goederen (earmarking) → overschot = €3.000, overspending tegengaan, maar nog geen schuld/kosten op 10/05 want er zijn geen vorderingen of betalingen gebeurd, het is enkel budgettaire beslissing
- **Invoice** = factuur → goederen besteld, factuur in boekhouding (kosten @ schulden) voor €1.900 → €1.100 nog over
- **Recognition of invoice** = aanrekening → €1.900 wordt aangerekend (niet op 15/06 omdat klassieke autonomie van financieel verantwoordelijke (ontvanger, financieel beheerder, financieel directeur) bevoegdheid had om factuur te beoordelen en kon die ev. verwerpen)
Lokale besturen doen 15/06 en 7/07 op hetzelfde moment, hier: 15/06
- **Cash payment** = effectieve betaling

Stages	Budgetary accounting	Accrual accounting
Stage 1: January	• Budget approved: goods € 5,000	-
Stage 2: 10 th May	• Funds warranted: goods € 2,000	-
Stage a: 15 th June	-	• Invoice: Costs Dt 1,900 @ Debts Ct 1,900
Stage 3: 7 th July	• Recognition of invoice: goods € 1,900	-
Stage 4 = Stage b 31 st August	• Cash payment: goods € 1,900	• Cash payment: Debts Dt 1,900 @ Cash Ct 1,900

Comparison of accounting systems: financial reports 20N0

- Accrual accounting: vermogens BH → kosten en schulden, op het einde van de maand bankvermindering
- Budgettaire BH: budget approved, oormerking, aankoop

Budgetary report:	January	May	June	July
Budget approved	5,000	5,000	5,000	5,000
Funds warranted	-	2,000	2,000	100
Recognition	-	-	-	1,900
Budgetary means still to be spent	5,000	3,000	3,000	3,000
Accrual accounting report:				
	-	-	Costs 1,900 Debts 1,900	-

4.6.2 Integratiemiddel: mega-grootboek

Mega-grootboek tracht antwoord te formuleren op vraag hoe budgettaire BH, vermogens BH en analytische BH op elkaar kunnen worden afgestemd zodat men voordelen van traditionele budgettaire BH behoudt en tevens op juiste wijze voordelen van vermogens BH verkrijgt

Voordeel mega-grootboek: toepassing van de 3 vormen combineren zonder nadelen op te dringen → passende informatie uit mega-grootboek halen, budgettaire informatie

Begroting = ex ante

Begrotingsrekening = ex post

Vermogens BH = ex post

Analytische BH: RR of resultaat naar bestemming (kosten per beleidsdomein/veld/item vb: woonzorgvoorziening, poetsdienst, begeleiding, sociale dienst ...) vs. resultaat naar aard/soort (kosten van goederen/diensten/personeel ... waarbij er weinig managementinformatie is) → best uitgewerkt bij Vlaamse lokale OH, via beleids- en beheerscyclus

Budgettaire boekhouding	Vermogensboekhouding	Analytische boekhouding
Plannings- en autorisatie-systeem conform budgettaire regels en wetgeving	Vermogensboek-houding conform economische regels	Kostprijsboekhouding conform economische en beleidsregels
Begroting Begrotingsrekening	Balans Resultatenrekening Toelichting	Kostprijsstaten en managementinformatie

De 3 systemen hebben elk hun eigen regels en werken autonoom t.o.v. elkaar.
Via de functionele code gekoppeld aan de algemene rekening en zondig refererend naar de budgettaire worden de gegevens verwerkt

Algemeen registratieproces 'mega grootboek'

- Data zo ruim mogelijk bezitten in databanken om dan via sorteermecanismen juiste output op juiste manier tevoorschijn brengen t.v.v. gebruikers (vb: subsidiërende OH, controlerende OG, manager, journalisten ...)
- D: dubbele BH, E: enkelvoudige BH
Waar het kan, tegelijk accrual accounting doen → zo veel mogelijk samen doen
- Analytische BH steunt sterk aan bij vermogen BH → kosten en opbrengsten indelen naar bestemming, voor welk departement verbruikt
- Voor balans geen verschil, er wordt gekeken naar RR

Registratieproces	Budgettaire boekh.	Vermo-gensboekh	Analytische boekh.
<i>Tijdens de boekhoudperiode</i>			
Aankopen			
1) Afbakening begroting	E	-	-
2) Vastlegging	E	-	-
3) Levering	-	-	-
4) Ontvangst factuur	-	D	D
5) Aanrekening	E	-	-
6) Betaling	-	D	D

- Posten die anders zijn in vermogens BH dan in budgettaire BH
- Belangrijkste posten hier onder

Registratieproces	Budgettaire boekh.	Vermo-gensboekh	Analytische boekh.
<i>Regularisaties einde boekhoudperiode (bv per jaar)</i>			
1) Voorraadwijzigingen	-	D	D
2) Te ontvangen facturen	-	D	D
3) Te innen opbrengsten	-	D	D
4) Afschrijvingen	-	D	D
5) Waardeverminderingen	-	D	D
6) Overlopende rekeningen	-	D	D
7) ...			

De 3 BH moeten niet altijd hetzelfde zeggen, maar elk van de 3 BH moet in orde zijn met de voor haar geldende regels (niet met regels van ander boekhoudsysteem)

5. Toepassing vermogens- en budgettaire boekhouding in Vlaamse lokale besturen

5.1 Inleiding

Vroegere boekhoudhervormingen:

- Gemeenten en OCMW's KB 1990
- Vlaamse OCMW's eind jaren '90
- Provincies begin jaren 2000

Recente hervormingen BBC decr 2005, 2008, **BBC2020 decr lok best (DLB)22-11-17**: meer dan hervorming boekhouding, ook beleidsinstrumenten:

- Strategische meerjarenplanning met beleidsdoelstellingen, actieplannen en financieel luik
- Passende BH voeren, opmaak JR
- Budgethouderschap (aan budgethouder per BJ beheersbudget ter beschikking gesteld waarin minimaal aan hem toegewezen taakstelling wordt opgenomen samen met kredieten) met beheersrekeningen (verantwoording afleggen over realisatie en beheer)
- Managementteam (MAT): coördinatie van verschillende diensten ondersteunen

Toenmalige innovaties Vlaamse OCMW's: administratief handboek en interne audit opgegeven

- Administratief handboek: analyse administratieve organisatie en interne controlesysteem
- Interne audit (opgelegd in hervorming eind jaren '90, geschrapt in BBC → Agentschap Audit Vlaanderen voorheen enkel bevoegd voor Vlaamse centrale OH, nu ook bevoegd voor externe audits in Vlaamse lokale besturen)

Verdere uitwerking: BVR 25 juni 2010 BBC (= beleids- en beheerscyclus) **(BVR 30-3-2018 nieuwe besluit BBC)**

BBC in grote mate ook van toepassing op:

- Niet alles is perfect vertaalbaar van gemeente naar AGB
- Autonome gemeente- (AGB's) en provinciebedrijven (APB's)
- OCMW-verenigingen publiek recht, uitz. ziekenhuisverenigingen

5.2 Uitgangspunten en krachtlijnen BBC

5.2.1 *Van financiële cyclus naar beleidscyclus*

Nadruk op **outputsturing** (doelstellingen, wat is bestuur van plan om te doen en wat wil men er mee bereiken) i.p.v. “klassieke” inputsturing (hoeveel personeel, materiaal, financiën trekt men uit om beleid te voeren) → **dus eerst beleidsdoelstellingen en dan financiële consequenties**

Fasen beleidscyclus:

- Planningsfase (via meerjarenplan)
- Uitvoeringsfase (via budget)
  - o Geen apart budget, maar 1^e kolom van meerjarenplanning
- Evaluatiefase (via JR)

Structuur en inhoud beleidsrapporten (tabel niet kunnen invullen)

- Overzicht volledige output die BBC-systeem produceert/rapporteert
- Staat van opbrengsten en kosten (algemene rekening) → waarom niet RR genoemd? Et wordt niet gezien als echt resultaat

	Meerjarenplan	Budget	Jaarrekening
Beleid	❖ Strategische nota	❖ Beleidsnota	❖ Beleidsnota
		– Doelstellingennota	– Doelstellingenrealisatie
	❖ Financiële nota		
	– Financieel doelstellingenplan	– Doelstellingenbudget	– Doelstellingenrekening
	– Staat v/h financieel evenwicht	– Financiële toestand	– Financiële toestand
		– Lijst overheidsopdrachten	
		– Lijst daden beschikking	
Autorisatie		❖ Financiële nota	❖ Financiële nota
		– Exploitatiebudget	– Exploitatierekening
		– Investeringsbudget	– Investeringsrekening
Samenvatting algemene rekeningen			– Liquiditeitenrekening
			❖ Samenvatting alg rek
			– Balans
			– Staat opr en kosten
			❖ Toelichting

5.2.2 *Overeenstemming internationale standaarden*

ESR 2010: lokale besturen niet rechtstreeks gebonden door ESR, toch ingebouwd in BBC (Europese stelsel van rekeningen)

COFOG: ‘Classification Of the Functions Of Government’: opdeling van uitgaven en ontvangsten volgens bestemming/functie (= functioneel: economische cijfers per beleidsdomein)

IPSAS: ‘International Public Sector Accounting Standards’ ≈ IAS/IFRS ondernemingen (90% van BBC waarden volgt IPSAS) = WG

5.2.3 *Één registratiesysteem, meerdere soorten rapporten*

BBC-boekhouding en -rapportering: 'user-need' model

- Budgettaire boekhouding → diverse beleids- en beheersrapporten voor Raad en beleidsorgaan
- Vermogensboekhouding → financiële rapportering over vermogen en resultaten voor derden, evenals (financieel) management v/h bestuur

Budgettaire registraties ook leiden tot boeking vermogensboekhouding, daarnaast elk boekhoudsysteem eigen registraties los van elkaar

5.3 Boekhoudtechniek

5.3.1 Budgettaire boekhouding

Registratie van verrichting in budgettaire boekhouding gebeurt in volgende 3 stappen:

- Stap 1: registratie van kredieten
  - o Na afspraken over kredieten worden alle geplande ontvangsten en uitgaven per BJ geregistreerd en op basis daarvan worden meerjarenplan en budget opgesteld
  - o Onderscheid tussen verbinteniskredieten (kredieten voor gans project) en transactiekredieten (geplande kasstromen in bepaald BJ)
- Stap 2: registratie van vastleggingen
  - o Onderscheid tussen vastlegging van VB (inschrijving van totaal van geautoriseerde uitgaven als gevolg van voorgenomen VB) en vastlegging van transactie (inschrijving geplande uitgaven voor 1 BJ als gevolg van voorgenomen/aangegane VB met 3^e)
- Stap 3: registratie van aanrekening
  - o Inschrijving gerealiseerde opbrengsten en kosten op ogenblik dat transactie plaatsvindt, mogelijk dat op zelfde ogenblik ook ontvangsten en uitgaven plaatsvinden

Om diverse rapporten te kunnen opmaken moet elke registratie in voorgaande dagboeken minimaal volgende basiselementen bevatten:

- Doorlopend volgnummer	- Grootboekrekeningen
- Invoerdatum	- Budgettaire entiteit
- BJ	- Beleidsveld/beleidsitem
- Budgethouder	- Actieplan
- Economische sectorcode	- Bedrag
- Omschrijving verrichting	

In aantal dagboeken zullen deze basiselementen moeten worden aangevuld met bijkomende informatie zoals de 3^e met wie VB werd aangegaan of verwijzing naar desbetreffende investerings-enveloppe

5.3.2 Vermogensboekhouding

Maakt ook gebruik van dagboeken, lokale besturen vrij om in functie van optimaal functioneren van softwaretoepassingen zelf aantal en soort dagboeken te bepalen → traditioneel worden 4 dagboeken gebruikt in de praktijk:

- Aankoopdagboek	- Financieel dagboek
- Verkoopdagboek	- Diversendagboek

Voor transacties met budgettaire gevolgen, gebeurt boeking in vermogensboekhouding gelijktijdig met aanrekening verrichtingen in budgettaire boekhouding → gebeurt automatisch in software-toepassing. Vermogensboekhouding zal verrichtingen bevatten die niet budgettair worden aangestuurd zoals afschrijvingen, waardeverminderingen, overboekingen ... Budgettaire registraties kunnen ook losstaan van vermogensboekhouding zoals boeken van kredieten, vastlegging VB ...

5.3.3 Inventaris

Opnemingen, verificaties, opzoekingen, waarderingen onder leiding van financieel beheerder en in overleg met managementteam om inventaris op te maken van bezittingen, vorderingen, schulden, rechten en verplichtingen. Waarderingsregels van toepassing in inventaris worden bepaald door beleidsorgaan lokaal bestuur (CBS, raad maatschappelijk welzijn, deputatie)

Inventaris nodig omdat gegevens in boekhouding niet noodzakelijk juist zijn en bepaalde regularisaties vergen → ze moeten getoetst worden aan werkelijkheid: inventaris per einde BJ wordt naast boekhoudkundige rekening gelegd waarbij zo nodig aanpassingen en regularisaties worden geboekt (om BH in overeenstemming te brengen met inventaris)

Lokaal bestuur zal naar aanleiding van inventaris

- Nagaan of alle aan- en verkopen aan juiste boekhoudperiode zijn toegerekend
- Voorraden tellen, meten, wegen en waarde ervan bepalen om ev. voorraadwijzigingen te registreren
- Nagaan of alle geboekte kosten en opbrengsten wel degelijk betrekking hebben op BJ
- ...

5.4 Waarderingsregels

5.4.1 *Vaststelling*

Beleidsorgaan bepaalt **waarderingsregels** voor:

1. Inventaris bezittingen, vorderingen, schulden, rechten en verplichtingen bestuur
2. Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen
3. Herwaarderingen

IPSAS gedreven → zijn er nog steeds onduidelijkheden, dan op oordeelkundige wijze regel ontwikkelen en toepassen die zal leiden tot relevante en betrouwbare informatie

IPSAS: uniek, wereldwijd

Waarderingsregels niet laten afhangen van resultaat BJ

Opname in toelichting: nauwkeurig inzicht

Gemeenten kunnen fusioneren, gemeenten en OCMW's functioneren niet (werken enkel beter samen, RPHD bivjen bestaan)

Uit onderzoek: OH 'creatief' met wijze van financieel rapporteren en waarderingsregels, zie Resource Dependence Theory (Pfeffer & Salancik, 1978; Verbruggen et al. 2011)

EX: Waarom zou lokaal bestuur 'creatief' zijn met waarderingsregels? → BH moet er goed uitzien voor burgers, controle is mogelijk, naar Europa toe: max. 3% deficit van BBP mag tekort zijn en max. 60% OH schuld van BBP

5.4.2 *Transactiemoment*

In public sector accounting vaak vraag op welk moment is financieel-economische transactie gerealiseerd? Wanneer ontstaat vorderingen, schuld? Wanneer lopen kosten op?

- Van belang naar einde toe van boekhoudperiode
- Budgetperiode, bestellingstijdstip, leveringsdatum, datum wijziging budget, datum factuurontvangst, datum initiatie betaling, betaaldatum ...?

Internationaal tegengestelde opinies/standpunten (vb: Canada) → verschillend van land tot land, cultuur tot cultuur (02/07 of 20/07, het blijft juli → eind december '18 of begin januari '19 hier kunnen problemen ontstaan)

In ondernemingsboekhouden is deze discussie zo goed als onbestaand. Waarom is discussiepunt in OH- en social-profitboekhouden?

- OH: budgetten zijn op voorhand afgesproken en blijven binnen budget
- OH niet altijd betrokken bij ruiltransacties of betrokken bij niet-ruiltransacties (↔ ondernemingen altijd betrokken bij ruiltransacties, quid quo pro: voor iets hoort iets)
  - o Ruiltransacties: transactiemoment duidelijk want identificeerbare en gelijkwaardige economische tegenprestatie en ogenblik ruil wordt overeenkomen (vb: bij aankoopverrichting is transactiemoment moment van koop goederen/diensten)
  - o Niet-ruiltransacties: vaak moeilijker om transactiemoment te bepalen door gebrek aan directe tegenprestatie (vb: p 145)
  - o Ondernemingen delen geen subsidies uit, moeten niet voorzien in kinderbijslag

5.4.3 Waardering bij verwerving

Algemene regel: aanschaffingswaarde (waarde die op balans staat)

- Aanschaffingsprijs: aankoopprijs, bijkomende kosten, vervoers- en studiekosten die rechtstreekse impact hebben op aankoop
- Ruilwaarde
- Vervaardigingswaarde: aanschaffingskosten grondstoffen, verbruiksgoederen en hulpstoffen, productiekosten die rechtstreeks aan individuele product toerekenbaar zijn → calculatie nodig
- Schenkingswaarde: marktwaarde van goederen die aan bestuur worden geschonken, in nalatenschap worden toegewezen of worden verkregen door verjaring, samen met samenhangende belastingen en kosten
- Inbrengwaarde: waarde van aandelen bij onderneming, bij vzw geen aandelen/tegenprestatie

5.4.4 Waardering in latere boekjaren

a. Twee modellen

Combinatie van kostprijsmodel en herwaarderingsmodel (conform IPSAS 17)

Kostprijsmodel vs. herwaarderingsmodel

- Ingang: aanschaffingswaarde
- Kostprijsmodel: geen systematische herwaardering
- Bij onderschatting: herwaarderen → hoe, wanneer wel/niet?
  - o Systematisch alle A van onderneming herwaarderen naar marktprijs
  - o OH gebouwen, infrastructuur, wegennet, uitrusting ... voorwerp van periodieke/regelmatige herwaardering
- Sommige goederen aan kostprijsmodel, anderen aan herwaarderingsmodel
- BBC niet duidelijk over periode: jaarlijks, driejaarlijks ...?

	Gebruiksduur	Afschrijvingen	Waardeverminderingen	Herwaarderingsmodel
Kostprijsmodel				
Gemeenschapsgoederen	Bepert	JA	JA	NEE
	Onbepert	NEE	JA	NEE
Bedrijfsmatige materiële vaste activa	Bepert	JA	JA	NEE
	Onbepert	NEE	JA	NEE
Immateriële vaste activa	Bepert	JA	JA	NEE
	Onbepert	NEE	JA	NEE
Herwaarderingsmodel				
Overige materiële vaste activa	Bepert	JA	JA	JA
	Onbepert	NEE	JA	JA
Financiële vaste activa	Niet van toepassing	Niet van toepassing	JA	JA

Reden dat BBC koos voor herwaarderingsmodel voor overige materiële VA is ingegeven door waarschijnlijke intentie van bestuur om overige materiële VA op de markt te brengen → correcter beeld a.d.h.v. verkoop- of herwaarderingsprijs) (vb: veel OCMW 's eigenaar van bossen en terreinen in

Wallonië → niets te maken met dienstverlening, historisch gegroeid, vermogens die van rechtswege overgedragen werden naar OCMW 's)

Voor financiële VA is die bedoeling er niet want anders zouden ze onder geldbeleggingen thuishoren, echte reden is niet duidelijk (vb: aandelen in ondernemingen, vorderingen op instellingen met duurzame band) → enkel herwaardenen als je aandelen/effecten als termijn-belegging beschouwd (financiële VA in OH minder belangrijk dan ondernemingen, die soms holdings zijn)

Vlaamse centrale OH: herwaardeert alles ↔ Vlaamse lokale besturen: schema

OH wereldwijd geïnteresseerd in herwaardenen van materiële VA: je wil er goed uitzien, je wil geen eigen negatief vermogen

b. Afschrijvingen

Voor VA die niet worden geherwaardeerd, gelden gewone afschrijvingsregels

VA die volgens BBC onder herwaarderingsmodel ressorteren, kennen specifieke aanpak → af te schrijven bedrag van actief wordt per BJ door verschil tussen boekwaarde en restwaarde te delen door resterende gebruiksduren

Men neemt dus niet aanschaffingswaarde, BBC legt op om restwaarde en gebruiksduur van actief ten minste aan einde BJ te herzien

c. Waardeverminderingen

BBC stelt dat waardeverminderingen correcties zijn op aanschaffingswaarde van actiefbestanddelen

Waardeverminderingen houden rekening met al dan niet als definitief aan te merken ontwaardingen bij afsluiten BJ

d. Herwaarderingsregels

Financiële VA en overige MVA waarvan marktconforme waarde betrouwbaar kan worden bepaald, moeten na opname worden geboekt tegen geherwaardeerde waarde

Herwaardering moet regelmatig worden uitgevoerd om ervoor te zorgen dat boekhoudkundige waarde niet beduidend verschilt van reële waarde op balansdatum

5.5 Beleidsrapporten

3 invalshoeken voor beleidsrapporten lokale besturen:

- Meerjarenplan voor legislatuur: geen voorspelling maar engagement (i.p.v. begroting volgende jaar)
- Budget voor volgende jaar (gaat volgens hervorming Besluit Vlaamse Regering 30.3.18 deel uitmaken van meerjarenplan 1^e kolom)
- JR: uitkomsten afgelopen jaar

Kleuren: enkel voor autonome gemeente- en provinciebedrijven

- Bruin: audit JR
- Groen: audit financiële informatie BBC
- Blauw: niet-financiële informatie BBC
- Rechterkolom: schema's opgelegd door BBC (- = geen template)

Beleidsnota: BBC vooral opgesteld met doelstellingen/beleidsplan met hun cijfers en financiële toestand

Financiële nota:

Samenvattingen algemene rekeningen:

Jaarrekening en toelichting bij jaarrekening	Schema
➤ Beleidsnota	
• Doelstellingenrealisatie	-
• Doelstellingenrekening	Schema J1
• Financiële toestand	-
➤ Financiële nota	
• Exploitatierekening	Schema J2
• Investeringsrekening	
✓ De investeringsverrichtingen van het financiële boekjaar	Schema J3
✓ De rekening van een afgesloten investeringsenveloppe	Schema J4
• Liquiditeitenrekening	Schema J5
➤ De samenvatting van de algemene rekeningen	
• De balans	Schema J6
• De staat van opbrengsten en kosten	Schema J7

Waarderingsregels: zeer belangrijk, ook al is er geen template

EX: Niet in balans opgenomen rechten en verplichtingen: balans = bezittingen, voordringen en schulden maar ook potentiële schulden en vorderingen (waarborgverplichtingen) → contractuele verplichtingen (vb: gemeente sluit PPS contract af voor bouw sporthal → aannemer(s) gaat failliet, lokaal bestuur kan dan volgens clause verantwoordelijk gesteld worden
vb: OCMW draait verlies, gemeente wettelijk verplicht bijvallen)

Jaarrekening en toelichting bij jaarrekening	Schema
➤ Toelichting bij de jaarrekening	
• Toelichting bij de financiële nota	
✓ Toelichting bij de exploitatierekening	-
➤ Verklaring van de afwijking met het budget	-
➤ Exploitatierekening per beleidsdomein	Schema TJ1
➤ Evolutie van de exploitatierekening	Schema TJ2
✓ Toelichting bij de investeringsrekening	-
➤ Verklaring van de afwijking met het budget	Schema TJ3
➤ Investeringsverrichtingen per beleidsdomein	Schema TJ4
➤ Evolutie van de investeringsverrichtingen	Schema TJ5
➤ Stand van de kredieten per investeringsenveloppe	Schema TJ6
✓ De evolutie van de liquiditeitenrekening	-
✓ Overzicht verstrekte werkings- en investeringssubsidies	-
• Toelichting bij de samenvatting van de algemene rekeningen	Schema TJ7
✓ Toelichting bij de balans	-
✓ De waarderingsregels	-
✓ De niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	-

5.6 Jaarrekening

5.6.1 *Algemene structuur*

JR lokale besturen: beleidsnota, financiële nota, samenvatting algemene rekeningen en diverse toelichtingen

Ruimer dan bij ondernemingen en verenigingen (daar enkel: balans, RR en toelichting)

Beleidsnota: beleid wordt geëvalueerd

Financiële nota: toegekende kredieten evalueren

Samenvatting algemene rekening: overzicht van vermogen en opbrengsten en kosten die verband houden met activiteiten van bestuur

Ontvangsten en uitgaven opgenomen in beleidsnota en financiële nota vloeien voort uit budgettaire boekhouding terwijl samenvattingen van algemene rekeningen gevoed worden met cijfers uit vermogensboekhouding

5.6.2 *Beleidsnota*

a. *Doelstellingenrealisatie*

Verantwoording gevoerde beleid gedurende BJ (waarvoor geen verplicht schema werd opgelegd)

Verband gelegd tussen financiële en niet-financiële gegevens

Vaak lijvig document waarin wordt stilgestaan bij de verschillende beleidsdoelstellingen en mate waarin deze doelstellingen werden gerealiseerd (zie uittreksel gemeente Anzegem, p 154)

b. *Doelstellingenrekening*

Schema J1 DR bevat per beleidsdomein voor afgelopen BJ totaal van: vb p 157-158

- Ontvangsten en uitgaven van alle prioritaire beleidsdoelstellingen
- Ontvangsten en uitgaven voor overige beleid

Beleidsdomein

- **Beleidsvelden**
  - o **Beleidsitems**
  - o
-

Besturen vrij om eigen beleidsdomeinen te definiëren uitz. verplichte beleidsdomein “algemene financiering” verplicht

In BBC dikwijls termen kosten, niet-kaskosten, ontvangsten en uitgaven gebruikt: opgelet met deze termen!

Eigenlijk krijgt men te maken met:

- a. Kosten 'cash': kosten die cash betaald zijn en dus tegelijk uitgaven zijn (vb: pak friet betalen)
- b. Kosten niet 'cash': kosten die nog geen uitgaven zijn (vb: leverancierskrediet: waterfactuur op einde van de maand betalen)
- c. Niet-kaskosten: zaken die nooit buiten gaan maar toch kosten zijn (vb: afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen)

Vaak en ook in de BBC worden b en c (vermogensstroomanalyse) door elkaar gehaald

c. Financiële toestand

Bevat minstens

- Vergelijking van resultaat op kasbasis (= toestandsevenwicht) in JR met dit resultaat in budget
- Vergelijking met autofinancieringsmarge (= structureel evenwicht) in JR met deze marge opgenomen in budget

Meerjarenplan/budget moet je zo opstellen dat het positief is ↔ JR is werkelijkheid (en kan dus negatief zijn)

Financiële toestand (schema ME FE) geëvalueerd vanuit 2 invalshoeken en voor MJP en budget moeten positief zijn:

- **Toestandsevenwicht (KT) = resultaat op kasbasis**
= totale ontvangsten (en ev. overschotten vorig BJ) - totale uitgaven (en ev. tekorten vorig BJ)

Exploitatie: ontvangsten – uitgaven
+ investeringen (ontvngsten - uitgaven) investering = ontvangst als gemeente verkoopt ...
+ andere ontvngsten - uitgaven
= budgettaire resultaat van BJ
+ gecumuleerd resultaat vorige BJ
= gecumuleerd budgettaire resultaat
- bestemde gelden
= resultaat op kasbasis
Positief: geen probleem, negatief: geld bijzoeken (gebeurt veel te vaak a.d.h.v. lening)

- **Structureel evenwicht (LT) = autofinancieringsmarge**

exploitatie: ontvangsten - uitgaven	periodieke aflossingen
<u>+ netto-intresten van schulden</u>	<u>+ netto-intresten van schulden</u>
= financieel draagvlak	= periodieke leningslasten

financieel draagvlak
- periodieke leningslasten
= autofinancieringsmarge: mate waarin bestuur capabel is om zichzelf te financieren

- **Geen 'fictief' evenwicht** (vb: 'bullet'-lening dan 8% forfait niet normatief, BVR 30.3.18)
  - o Sommige besturen creatief (cosmetic accounting, goed willen voorkomen) met autofinancieringsmarge → periodieke aflossingen verminderen door te vragen aan de bank of lening terugbetaald mag worden 1j na legislatuur (dan hebben ze in hun eigen legislatuur geen aflossingen hebben en komt dat beter over)
  - o Lump sum lening = bullet lening
  - o Centrale OH wil dit niet toelaten, daarom noemen ze dit fictief evenwicht
  - o Geen straf, maar als je bullet lening doet dan zal er forfaitair 8% intrest gerekend orden

5.6.3 Financiële nota

a. Exploitatierkening

EX

Exploitatierkening (schema J2 ER) per beleidsdomein: werkelijke ontvangsten en uitgaven op vlak van exploitatie → OPGELET: betreft eigenlijk **opbrengsten en kosten** = “accrual accounting”!!!

Exploitatierkening per beleidsdomein schema TJ1 ER

Evolutie van de exploitatierkening schema TJ2 ER

Vb p 162-164

b. Investeringsrekening

Investeringsverrichtingen van BJ (schema J3)

Per beleidsdomein overzicht van alle werkelijke ontvangsten en uitgaven van BJ op vlak van investeringen, desinvesteringen, investeringssubsidies en schenkingen ...

Rekening van afgesloten investeringsenveloppe (schema J4): verantwoording kredieten besteed aan bepaald afgesloten investeringsproject

Tot slot in toelichting minstens volgende informatie m.b.t. exploitatierkening:

- Verklaring materiele verschillen tussen gerealiseerde ontvangsten en uitgaven
↔ geraamde ontvangsten en uitgaven volgens laatste budgetwijziging
- Investeringsverrichtingen per beleidsdomein (schema TJ3)
- Evolutie investeringsverrichtingen (schema TJ4)
- Stand kredieten per investeringsenveloppe: zicht op reeds verbruikte kredieten m.b.t. bepaald project (schema TJ5)

Vb p 164-166, vb p 168-171

c. Liquiditeitenrekening

Overzicht van werkelijke geldstromen betrokken BJ

Schema J5 LR = cashflow statement = vermogensstroomanalyse:

- Stromen uit exploitatie
- Stromen m.b.t. investeringen
- Stromen m.b.t. financiering

Deze zgn. ontvangsten en uitgaven interpreteren als geldstromen en niet als effectieve ontvangsten en uitgaven!

Evolutie liquiditeitenrekening (schema TJ6)

Vb p 173-176

d. Verstrekte werkings- en investeringssubsidies

In toelichting bij financiële nota moet tot slot overzicht worden opgenomen van versterkte werkings- en investeringssubsidies per beleidsdomein

5.6.4 Samenvatting algemene rekeningen

a. Balans

a) Schema J6 BAL (vb p 177-178)

b) Algemene structuur: klassieke ondernemingsboekhouden: rubrieken A en P gerangschikt volgens stijgende liquiditeit en opeisbaarheid, gebruikt men conform IPSAS omgekeerde volgorde → nettoactief (liquide middelen boven aan, MVA onderaan)

c) Onderscheid ruiltransacties en niet ruiltransacties, conform IPSAS exchange transactions vs. non-exchange transactions

d) Voorraden en bestellingen in uitvoering: verder niet uitgesplitst omwille van beperkt belang in lokale besturen en tevens geen aparte rubriek voorraadwijzigingen opgenomen in staat van opbrengsten en kosten

e) Overlopende rekeningen: als onderdeel beschouwd van vorderingen en schulden op KT (geïnccludeerd in rubriek waarop ze betrekking hebben)

f) Vorderingen op LT: in tegenstelling tot boekhoudrecht voor ondernemingen behoren vorderingen op LT niet tot vlottende maar tot de vaste activa, wat strookt met visie financiële analyse

g) Financiële VA: in OH sector komen aandelen minder voor, besturen zijn geen holdings, wel: vorderingen op instellingen waarmee lokaal bestuur duurzame relatie heeft

h) MVA: gemeenschapsgoederen (MVA aangewend om maatschappelijke dienstverlening te vervullen), bedrijfsmatige MVA, overige MVA (schema p 181)

i) Voorzieningen voor risico's en kosten: schulden op LT en KT → voorzieningen aanleggen wanneer voorwaarden voldaan zijn: duidelijk omschreven schulden, zeker zijn op balansdatum, bedrag staat niet vast maar kan op betrouwbare wijze vastgesteld worden, schulden moeten voortvloeien uit gebeurtenissen van afgelopen BJ

j) Nettoactief: eigen vermogen van organisatie die geen aandelenkapitaal kent

b. Staat van opbrengsten en kosten

a) Schema J7 SOK: RR maar resultaat geeft aan wat gevolgen zijn van activiteiten op EV → wel nog steeds overzicht van opbrengsten en kosten die verband houden met activiteiten van besturen (vb p 183)

b) Algemene structuur: onderscheid tussen opbrengsten en kosten uit ruiltransacties en opbrengsten en kosten uit niet-ruiltransacties (vb: fiscale opbrengsten, boetes en werkingssubsidies ...)

c) Goederen en diensten

d) Specifieke kosten sociale dienst OCMW en recuperatie specifieke kosten sociale dienst OCMW

e) Uitzonderlijke kosten en opbrengsten: alleen gebruikt om meer- en minderwaarden bij realisatie van financiële, materiële of immateriële vaste activa (alsof er geen andere uitzonderlijke opbrengsten en kosten zijn) en toegestane investeringsubsidies te registreren

- Geen financiële audit
- Agentschap audit Vlaanderen bevoegd voor externe audit Vlaamse lokale besturen maar betreft geen financiële rapportering, we: organisatiebeheersing, efficiëntie, thema audits ...
- Rekenhof bevoegd voor provinciebesturen maar niet voor lokale besturen

f) Opbrengsten uit werking vs. fiscale opbrengsten en boetes

- Opbrengsten uit werking: billijke vergoedingen (retributies) die bestuur realiseert door verkoop van goederen en levering van diensten
- Fiscale opbrengsten en boetes: geen individueel aanwijsbare tegenprestatie van bestuur

g) Werkingssubsidies: gaat om subsidies die niet afhankelijk zijn van investering in VA

c. Toelichting bij samenvatting algemene rekeningen

Bepaalde verschillen met ondernemingen en verenigingen en stichtingen:

- Bepaalde staten niet opgenomen (vb: staat van schulden, overlopende rekeningen ...)
- Wel opgenomen: mutatiestaat van nettoactief (IPSAS: Statement of changes in net assets/equity) (in ondernemingen en non-profit niet opgenomen)

Toelichting moet uiteindelijk minstens volgende 3 onderdelen bevatten:

- Toelichting bij balans (schema TJ7):
  - o Mutatiestaat financiële VA
  - o Mutatiestaat MVA
  - o Mutatiestaat financiële schulden
  - o Mutatiestaat van het nettoactief
- Overzicht in JR toegepaste waarderingsregels (niemand controleert of waarderingsregels effectief uitgelegd staan bij toelichting JR)
- Niet in balans opgenomen rechten en verplichtingen

Vb p 188-190

5.7 Vaststelling, goedkeuring en openbaarmaking jaarrekening

5.7.1 *Vaststelling en goedkeuring*

Raad spreekt zich uit over vaststelling JR in 1^e sem 20N1 (vroeger duurde het 9-10m → vervroegd, nu: 6m → zou eig nog een beetje vroeger moeten)

Vastgestelde JR binnen 20d naar provinciegouverneur (Vlaamse regering in geval van provinciebestuur) en elektronische versie → Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB)

- Provinciegouverneur zou eigenlijk eerst audit moeten vragen/eisen

Provinciegouverneur/Vlaamse regering keurt JR goed als ze

- Juist en volledig is
- Waar en getrouw beeld geeft van financiële toestand bestuur (provinciegouverneur bevestigen waar en getrouw beeld maar niemand heeft het bekeken)

Merkwaardig dat JR geen financiële audit kent door bijv. bedrijfsrevisor zoals in ondernemingen en V&S! → Vlaamse lokale besturen een van de weinige in Europa!

5.7.2 *Openbaarmaking*

Sinds mei 2015 via Agentschap Binnenlands Bestuur alle JR en beleidsrapporten beschikbaar

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/bbc/data-bbc>

6. Andere accounting disciplines

6.1 Cost accounting = kostprijscalculatie

6.1.1 *Gebruik van kostprijsinformatie*

Kostprijs bepalen om belangrijke beslissingen te sturen

Reden waarom men kostprijscalculatie opzet = ondersteunen beheersbeslissingen

Metten v/d kosten is belangrijk met oog op:

- 'eenheidskosten' beoordelen en vergelijken
- Prijszetting van diensten
- Inschatting winstgevendheid en efficiëntie
- Vergelijkingen maken (bench marking)
- Managementbeslissingen ondersteunen
- Budgetopstelling
- Monitoring en bijsturing activiteiten
- Rapportering en externe verantwoording
- ...

Vanuit perspectief van externe rapportering deelt vermogensboekhouding kosten en opbrengsten in **naar soort** en niet **naar bestemming** (ex)

M.a.w. geen zicht op waarvoor opbrengsten en kosten gediend hebben: men weet niet in welke afdelingen en voor welke dienstverlening kosten en opbrengsten bestemd waren

Leidinggevenden vragen zich af wat bepaalde dienst of product gekost heeft en is moeilijk te beantwoorden louter o.b.v. vermogensboekhouding

Kost van **verwerven** van middelen zoals goederen, arbeid ... blijkt snel uit vermogensboekhouding, maar meten van **aanwending** (gebruik) van die middelen voor verschillende doeleinden is andere klus!

Vandaar nood aan indeling van **kosten en opbrengsten** naar **bestemming**

Daarom definieert men kostenplaatsen (= departementen waar kosten zijn verbruikt)

6.1.2 *Kostenverdeelstaat*

In kostprijscalculatie, ook analytische boekhouding genaamd zal men in kostenverdeelstaat kosten-soorten herverdelen over **kostenplaatsen** om zo kostprijs van diensten, departementen, programma's te kunnen bepalen

Om kosten (= verbruikte middelen voor diensten) te kunnen meten en te komen tot systeem van kostprijscalculatie, aantal beslissingen nodig: zal hier niets over vragen

- Definitie finaal kostenobject (= finale kostendrager)
- Definitie intermediaire kostenobjecten
- Bepaling kostenplaatsen
- Toewijzing kosten
- Keuze van basis van allocatie
- Allocatiemethode
- Opnemen van kosten in kostenplaatsen
- Optellen van kosten

6.2 Management accounting = beheersboekhouden

Meting, verzameling, registratie en analyse van informatie die management nodig heeft → managementbeslissingen onderbouwen (BBC: beleids- en beheerscyclus zit hier ver vandaan)

Management accounting is gebaseerd op vermogensboekhouding, vb:

- Kostprijscalculatie
- Prijszetting
- Make or buy beslissingen (gaan we in op uitnodiging van helpende hand/PPS constructie)
- Overname- en fusiebeslissingen
- Budgettering en verantwoordelijkheid
- Investerings- of financieringsbeslissingen
- Break-even-analyse
- ...

6.3 Management control = beheerscontrole

Beheerscontrole = implementatie van strategische doelstellingen, planning en uitvoering (deciding what should be done) en controle (assuring that the desired results are obtained) → betreft dus: planning en controle

In organisatie niet alleen cost accounting, maar departementen verantwoordelijk gaan stellen (gedeeltelijk al bij BBC: budgethouderschap)

In organisatie gaat men departementen zien als verantwoordelijkheidscentra (responsability centers) die budgetten toegewezen krijgen en die verantwoordelijkheid dragen over efficiënte aanwending en beheersing van hun budgetten

6.4 Auditing

Voor wie gebeurt het?

Extern: voor externe stakeholders (centrale OH, vakbond ...)

- Financiële audit
- Rechtmatigheidsaudit (werd WG op OH opdrachten gevolgd?)
- Doelmatigheidsaudit (value-for-money audit: 3E's), efficiëntieaudits (Agentschap Vlaanderen)

Intern: voor interne stakeholders (beleidsverantwoordelijken, beleidsorgaan en management)

- Financiële audit (over registratie van verrichtingen)
- Operationele audit (over verrichtingen zelf)

7. Financiële analyse

Geen focus op productie financiële rapportering maar gericht op consumptie/gebruikers (beslissingsnemers, burgers, beleidsmakers 3^{en})

7.1 Inleiding

Zenders en ontvangers

Leiding entiteit, 3^{en} (klanten, leveranciers, personeel, OH, banken ...) → “stakeholders” hebben nood aan relevante financiële informatie omtrent vermogen, resultaten, kostprijzen van instelling

“Stakeholders”?

- Intern: directie, management (krijgen wel meer te zien dan externen)
- Extern: leveranciers, personeel, overheid, banken, leden, burgers ... (openbaar → over de grenzen heen)

Nood aan info? Informatie m.o.o. nemen van beslissingen

- Ondernemen van corrigerende acties door leiding van entiteit indien zij probleemgebieden ontdekken
- Algemeen beleid van entiteit
- Hoogte van krediet dat men als 3^e wil verstrekken aan entiteit en welke zekerheden men wil inbouwen (waarborgen, hypotheek ...)
- Loonnegotiaties van personeelsleden entiteit
- Beoordelen van financiële gezondheid entiteit
- Zicht krijgen op kosten en hun evolutie
- Toekennen van subsidies aan entiteit
- Laten stopzetten van activiteiten entiteit
- Mate waarin men bepaalde entiteit financieel wil ondersteunen
- ...

Let wel!

- Internen: veelal onbeperkte toegang tot alle financiële (en andere) data die zij nodig acht om hun beslissingen te ondersteunen ↔ **belanghebbende 3^{en}**
Daarom JR die openbaar gemaakt wordt met eventueel jaarverslag en begroting + begrotingsrekening
- JR laat **enkel oordeel over verleden** toe. Analyse ervan verschaft ook mogelijk beeld van toekomst
- Hindernis in publieke en non-profitsector: JR bevat **enkel financieel-economische informatie** (gaat niet over de kwaliteit), geen tot stand gekomen realisaties en kwaliteit verstrekte dienstverlening (moeilijk te meten) → “value-for-money”-rapportering waarin OH en non-profitinstellingen via performantie-indicatoren (KPI's) verslag uitbrengen
- JR = “general purpose financial reporting” (voor iedereen), daarnaast soms “specific purpose financial reporting” (bijkomende gegevens om gefundeerd oordeel te vormen omtrent financiële gezondheid, kostprijzen, budgetten ...) naar bepaalde belanghebbenden zoals bijv. toezichthoudende OH

Hierna volgen 4 analysetechnieken:

- Horizontale of tijdsanalyse
- Verticale of structuuranalyse
- Ratioanalyse
- Cashflowanalyse

7.2 Vorbereidende beschouwingen

Achtergrond financiële analyse: oorspronkelijk ontwikkeld voor ondernemingen, nuancering nodig (vb: rentabiliteitsratio's)

Controleformules:

- Vooraleer analyse uit te voeren, moet men beschikken over betrouwbare gegevens → financiële gegevens uit JR worden onderworpen aan controleformules, controle naar 'waar en getrouw beeld'
- Coherentiecontroles: wezenlijke ↔ niet-wezenlijke (vb: tegelijkertijd winst en verlies is niet mogelijk, toelichting en RR komen niet overeen)

Coherentiecontrole verbeterd kwaliteit

- o Wezenlijke/wettelijke gedefinieerde fout: verbeteren en opnieuw neerleggen → balanscentrale kan dit niet zelf corrigeren
- o Niet-wezenlijke fout: geen sanctie, niet opnieuw neerleggen (vb: waarbij balanscentrale wel zelf kan aanpassen: MVA klopt niet, ze kunnen dan zelf JR aanpassen aangezien ze makkelijk kunnen vinden waar de fout zit → vinden ze fout niet dan moet financiële rapportering aangepast en opnieuw neergeld kunnen worden)

Ex: zijn controleformules voldoende stevig om betrouwbare financiële rapportering te hebben? Nee, het is niet omdat bij optelling alles juist uitkomt dat ganse rapportering betrouwbaar is → dingen kunnen er uitgelaten worden (in het zwart), je merkt niet wanneer er iets uitgelaten is

Conceptual accounting framework: perspectief waarin rapportering werd opgesteld, speelt belangrijke rol bij financiële analyse (vb: verpleegdagprijzen ziekenhuis ↔ winstgevendheid onderneming)

- DE boekhouding bestaat niet
- Wat is perspectief/bril waarmee stakeholders mee willen kijken → winstgevendheid (ze hebben er in geïnvesteerd)

Representativiteit JR: bijna steeds hangt JR samen met juridische entiteit waarvoor boekhouding wordt gevoerd → vaak niet meer representatief (vb: personeel komt niet overeen met werkelijkheid → overgebracht naar andere RP, je ziet andere RP waar personeel in ondergebracht wordt niet)

JR ziekenhuis: tabel p.350359

7.3 Horizontale of tijdsanalyse

Tijdsanalyse om evolutie van verschillende componenten JR na te gaan → JR van vorig BJ of van enkele jaren terug wordt als uitgangspunt genomen ter vergelijking

Verschillende mogelijkheden:

- **Jaarlijkse absolute verandering** van verschillende rubrieken (welke rubriek ↗ of welke rubriek ↘) = bedrag BJ – bedrag vorig BJ
  - o Daling actiefcomponent = bron van vermogen → er komt vermogen bij
  - o Stijging actiefcomponent = aanwending van vermogen → investering
  - o Stijging passiefcomponent = bron van vermogen → er komt vermogen bij (vb: lening aangaan)
  - o Daling passiefcomponent = aanwending van vermogen (vb: lening betalen)

- **Procentuele jaarlijkse verandering** van verschillende rubrieken
= $\frac{\text{bedrag BJ} - \text{bedrag vorig BJ}}{\text{bedrag vorig BJ}} * 100$

- **Tijdsindex** van verschillende rubrieken (in functie van 1j de andere jaren bekijken)
= $\frac{\text{bedrag boekjaar}}{\text{bedrag basisjaar}} * 100$
  - o Keuze basisjaar (index = 100%): in principe oudste jaar

Na vaststellen evolutie in de tijd zal men n.a.v. horizontale analyse rubrieken met belangrijkste wijzigingen meer in detail bestuderen, men kan ook evolutie van verschillende items met elkaar vergelijken en nagaan of wijzigingen per rubriek ev. interne samenhang vertonen

Noodzakelijk, voorzichtig en met nuancering interpreteren: wijzigingen kunnen gevolg zijn van aangepaste of niet-consistente toepassing van boekhoudkundige voorschriften en waarderingsregels, veranderende classificatie ...

Tabel p362-367 → wat valt er op?

Totaal balans wijzigt maar 1,1% → zeer weinig

Actief:

- MVA: stijging van 0,6%
  - o Wijzigingen MVA over meerdere jaren
  - o Blijft redelijk gelijk MAAR in OH instelling kan er politiek gevoerd worden van geen vervangingsinvesteringen (reparatie uitstellen)
  - o Stagnatie MVA kan verklaard worden a.d.h.v. bezuinigingspolitiek (OH doen dit zeer vaak) → kan decennialang gerokken worden (vb: wegen/infrastructuur/voorzieningen ↔ gaat niet met pc's, die moeten wel vervangen worden)
- Voorraden: stellen niet veel voor
- Vorderingen:
  - o In welke mate zorgt vereniging dat ze vorderingen innen
  - o Geen zin om ze lang open te laten staan
  - o Niet innen wordt vaak gestoken op dat de klant niet kan betalen (maar ook: niet wil/mag betalen, in buitenland en geen mogelijkheid om te betalen, ruzie tussen man en vrouw ...)

- Liquide middelen: stijging 150%
  - o Stijging van €6,5 miljoen
  - o Weinig uit afleiden, ook vanuit wijzigingen → zeer volatiel: gaat omhoog, naar beneden ... (subsidie, betaling lonen ...)

Passief:

- EV: evenveel stijging van totaal vermogen
  - o Binnen EV: wel bepaalde wijzigingen
  - o Overgedragen resultaten: voorgaande jaren hadden zware verliezen, die geaccumuleerd werden → een deel werd wel al goedgeemaakt, goed (belangrijk deel werd al goedgeemaakt)
- Stijging van 364% bij ontvangen vooruitbetalingen
  - o Bedragen stellen niets voor, ook al zijn het hoe %
- Schulden: over het algemeen 1,4% wijziging (lichte stijging)
  - o Binnen schulden wel belangrijke wijzigingen
  - o -77,3%: zeer belangrijke wijziging
  - o Zeer kleine bedragen die sterk wijzigen = direct +100% → % zijn daar gevoelig aan
Verskil tussen absoluut en relatief procentueel bekijken
  - o Leveranciersschulden: gedaald met meer dan 20% + kredietinstellingen: gestegen voor zelfde bedrag → verkiezen leveranciersschuld (gratis) boven bankschuld (kosten), leveranciers sneller betalen ten koste aangaan meer kredieten bij de bank

RR

- Omzet/bedrijfsopbrengsten: gestegen met €10 miljoen maar stelt maar 3% voor
- Gelijk blijven kosten
- Voorgaande samen: winst gestegen met bijna 80% → kleine procentuele toename bedrijfsopbrengsten zorgt voor grote stijging → goede zaak

7.4 Verticale of structuuranalyse

Horizontale analyse → evolutie in de tijd

Verticale analyse → structuur van balans en RR

Balansrubriek in functie van balanstotaal dat aan 100% wordt gelijkgesteld en elke rubriek wordt als percentage van dat totaal van actief- en passiefzijde uitgedrukt. Voor RR worden bedrijfsopbrengsten gelijkgesteld aan 100% en alle kosten en opbrengsten uitgedrukt worden als percentage hiervan

Tabel p369-375 → wat valt er op

Actief

- VA: iets meer dan balanstotaal, vlottende activa: iets minder dan de helft (hoeveelheid hangt af van je sector)
- Hoe langer instelling moet wachten op incasso vorderingen/facturen → hoe langer je passiva (leningen) nodig hebt
- Vorderingen: 40%, passiva nodig om dit te kunnen financieren

Passief:

- EV: meting zeer belangrijk, solvabiliteit/kredietwaardigheid → 19
  - o Staat er 100%: schulden = 0, je kan dan nooit failliet gaan
  - o Hoe lager cijfer, hoe hoger risico op faillietverklaring e.o.
  - o Hoe lager = hoe meer geld van anderen (op de meeste schulden moet je intrest betalen)
  - o Als je instelling bent met veel en zware vaste activa meer EV nodig want je kan niet permitteren veel KT schulden te hebben, er moet op duurzame wijze worden geïnvesteerd
- Schulden
  - o LT: 32%, KT: 47%
  - o Hoe verdelen we schulden best om comfortabel te zijn?
    - Beter op LT: spreiding en capaciteit om terug te betalen stijgt
    - Op KT penibel
- Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten
  - o 4 miljoen die FOD vordert
  - o Schuld van ene, is vordering van andere

RR:

- Bedrijfswinst: 6,5%, negatief dan probleem voor voeren bedrijfsactiviteit
- Financiële kosten hebben zwaar effect → schulden kosten geld, groot effect op winst/verlies
- Winst: 1,5% → situatie goed maar er is nog werk aan de winkel

RR per definitieve kostenplaat

- RR naar bestemming: door welk departement/dienst/activiteit/beleidsdomein/domeinsveld werden deze kosten gemaakt?
- (naar soort: hoeveel personeelskosten, ...)

Voorstelling netto-bedrijfskapitaal:

EX

Balans

Activa

Passiva

VASTE ACTIVA	EIGEN VERMOGEN
	VREEMD VERMOGEN OP LANGE TERMIJN
<i>Netto-bedrijfskapitaal (moet + zijn)</i>	
VLOTTENDE ACTIVA	VREEMD VERMOGEN OP KORTE TERMIJN

Netto-bedrijfskapitaal (NBK)

- Vlottend actief – VV KT
- EV + VV LT – VA

Ongezonder om VA te financieren met KT, moet op duurzame manier gefinancierd worden
Als instelling (gelijk welke) met veel en zware MVA → dan heb je meer EV nodig → kun je niet financieren met KT schulden, maar op duurzame wijze financieren

Om financieel gezond te zijn, moet netto bedrijfskapitaal positief zijn

Negatief netto bedrijfskapitaal wijst erop dat men schulden op KT niet meer zal kunnen betalen (deel van VA wordt gefinancierd met middelen op KT wat ongezonde situatie impliceert)

Is hoog positief netto bedrijfskapitaal dan verkieslijk? → Eigenlijk niet:

- Overfinanciering:
  - o Je hebt veel te veel geld
  - o Vb: financiering van stad Gent in RK
  - o Te veel subsidies gekregen
- Seizoensinvloed:
  - o Bedrag is hoog in bepaalde perioden, maar laag in andere
  - o Netto bedrijfskapitaal is momentopname en kan dus onderhevig zijn aan schommelingen tijdens BJ
  - o Vb: horecakust: op einde van september zeer hoog netto bedrijfskapitaal ↔ netto bedrijfskapitaal na de winter
- Bepaalde instellingen kunnen kampen met vorderingen die zeer lang openstaan, die misschien zelfs dubieus zijn geworden en waarop eigenlijk waardeverminderingen hadden moeten worden geboekt
- Mogelijk dat (vervangings)investeringen worden uitgesteld (vb: vervangingsinvestering: onderhoud gebouwen/wegen ...)
- Instelling die financiële middelen spaart i.p.v. ze te besteden aan dienstverlening

Belangrijke kritieke punten

EX: model JR krijgen → hoe gezind is financiële situatie

- Kijken naar netto bedrijfskapitaal
- Oordeel over vellen

7.5 Ratioanalyse

7.5.1 Inleiding

4 groepen ratio's: kerngetallen vergelijkbaar in de tijd en vergelijkbaar van instelling (= benchmarking)

- Liquiditeit: geldmiddelen
- Solvabiliteit: LT vs. KT vermogen en kredietwaardigheid (19 in vb ziekenhuis)
- Rentabiliteit: effect activiteiten naar eigen vermogenssituatie (RR)
- Toegevoegde waarde

Keuze welke ratio je gebruikt hangt af van behoeften van de gebruiker (vb: bank vooral geïnteresseerd in de mate waarin entiteit haar schulden zal kunnen betalen → analyse richten op berekening van liquiditeits- en solvabiliteitsratio's)

2 soorten vergelijkende analyses zijn mogelijk:

- Tendensanalyse: bepaalde ratio's van entiteit over verschillende jaren (vergelijking in de tijd)
- Sectoranalyse: ratio's die men van bepaalde entiteit berekent worden vergeleken met ratio's van andere entiteiten uit dezelfde sector om zodoende entiteit te kunnen positioneren t.o.v. andere soortgelijke instellingen (benchmarking) (vergelijking in de sector, en ev. ook nog in de tijd)

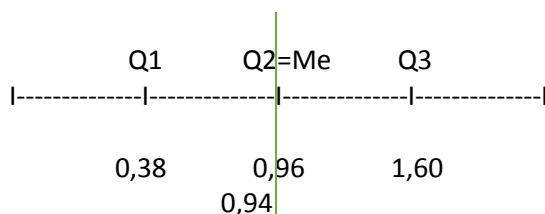
Voor **grote** en **zeer grote V&S** centraliseert balanscentrale alle JR, onderwerpt die aan coherentiecontroles en produceert sectorgemiddelden op gebied van ratioanalyse. Al deze cijfers en JR zijn openbaar toegankelijk

Voor **Vlaamse lokale besturen** houdt agentschap ABB JR en BBC-rapportering bij en maakt die via website publiek toegankelijk

Voor andere instellingen uit publieke sector en non-profitsector andere dan (zeer)grote verenigingen en stichtingen is het voorlopig nog wachten op organisatie en verwerking zoals bij balanscentrale

Sectorale statistieken: balanscentrale berekent voor sectoren kwartielen voor verschillende ratio's (waarvoor bevindt men zich in de sector: bij de betere, bij de middenmoot bij de slechtere). Hiervoor berekent men betrokken ratio's voor alle instellingen in de sector en rangschikt ze per ratio in stijgende volgorde → daarna bepaalt men 3 referentiewaarden, nl. Q1, Q2 en Q3 zodanig dat:

- 75% van alle entiteiten een ratiowaarde hebben die minstens gelijk is aan Q1 (25% laagste)
- 50% van alle entiteiten een ratiowaarde hebben die minstens gelijk is aan Q2 (mediaan)
- 25% van alle entiteiten een ratiowaarde hebben die minstens gelijk is aan Q3 (25% hoogste)

Instelling: 0,94 → interpretatie: net niet de middelste instelling

Links: minimum, rechts: maximum

Gans de sector:

- Sectorgemiddelde (Me) is geen 1 → Me = 1, dan positieve current ratio (meer vlottende middelen, dan vlottende schulden)
- Er zijn er ook die het niet slecht doen, die min. 1,6 hebben

Deciel: per tiende, percentiel: per honderdste

7.5.2 Liquiditeitsratio's

Hoe 'liquide' is entiteit en in hoeverre is entiteit in staat schulden op KT te voldoen

a. Current ratio

Netto bedrijfskapitaal in een breuk

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vlottende activa}}{\text{VV op korte termijn}}$$

Overschot/veiligheidsmarge van de vlottende A boven KT schulden

Gezonde toestand = ratio groter dan 1 (kleiner dan 1, niet genoeg om schulden op KT af te betalen)

→ hoe hoger ratio, hoe groter overschot en sterkere liquiditeitstoestand

- Groter dan 1: liquiditeiten volstaan in ruime zin om schulden op KT af te betalen
- Gelijk aan 1: liquiditeiten juist voldoende
- Lager dan 1: men heeft meer schulden op KT dan dat men op KT middelen heeft om schulden af te betalen

Vaak gebruikt in wetenschappelijk onderzoek

b. Rotatie debiteuren

Vorderingen kunnen slechts als liquide worden beschouwd indien ze binnen redelijke tijd geïnd kunnen worden → om te kunnen vaststellen hoe snel gemiddelde vordering betaald wordt, wordt rotatie van debiteuren berekend

$$\text{Rotatie debiteuren} = \frac{\text{Bedrijfsopbrengsten}}{\text{Vorderingen op ten hoogste één jaar}}$$

Debiteuren = 1 miljoen → veel voor gemiddelde restaurant, niet veel voor staalfabriek

Rotatie = 4, debiteuren betalen gemiddeld 4x per jaar → hoe hoger de rotatie, des te sneller vorderingen worden terugbetaald en dus liquide worden

Betrekken op grootte van instelling: vorderingen bekijken volgens bedrijfsopbrengsten

vb: debiteuren = 1 miljoen, opbrengsten = 1 miljoen → gemiddeld moet je 1j lang wachten eer je je centen krijgt

Rotatie: hoeveel hoger zijn bedrijfsopbrengsten i.v.m. openstaande vorderingen (vb: hier rotatie = 1)

vb: debiteuren = 500.000, opbrengsten = 1 miljoen → rotatie = 2 (hoe snel betalen debiteuren, hoe lang zal de vordering openstaan)

Supermarkten: hebben (super) hoge rotatie → iedereen betaalt bijna direct

NPM:

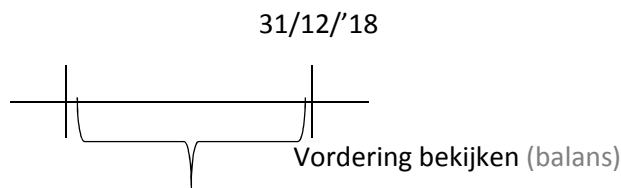
- Debiteuren aanwakkeren om sneller te betalen om rotatie omhoog te krijgen en aantal dagen debiteurenkrediet naar beenden te krijgen
- Geld nodig om opnieuw te kunnen investeren

OH kunnen niet stoppen met levering van diensten als inwoner PB niet betaalt

c. Aantal dagen debiteurenkrediet

$$\text{Aantal dagen debiteurenkrediet} = \frac{\text{Vorderingen op ten hoogste één jaar} * 365}{\text{Bedrijfsopbrengsten}}$$

Deze ratio hangt sterk samen met debiteurenrotatie en wel op volgende manier: aantal dagen debiteurenkrediet = 365/rotatie

Opbrengsten van heel 2018 (RR)

Soms moeilijk te bepalen doordat ene van de balans is en andere van de RR

Hoe kleiner het aantal dagen debiteurenkrediet, hoe korter de periode tussen ontstaan vordering en betaling ervan en dus hoe beter liquiditeit

d. Toepassing liquiditeitsratio's ziekenhuis GMC

Bereken en interpreteer liquiditeitsratio's ziekenhuis GMC. Veronderstel dat sectoranalyse betreffende current ratio volgende cijfers toont:

Sectorale current ratio	20N0	20N-1
Q1	0,38	0,36
Q2 (= Me)	0,96	0,93
Q3	1,60	1,55

Beoordeel op basis hiervan liquiditeit van ziekenhuis GMC i.v.m. sectorcijfers (tabel hb p396)

Nettobedrijfskapitaal	20N0	20N-1
= Vlottende activa - Vreemd vermogen op korte termijn (+ overlopende rekeningen erbij tellen)	183.340.355 – 194.763.175	171.429.705 – 191.678.890
	= -11.422.823	= -20.249.185

Current ratio	20N0	20N-1
= $\frac{\text{Vlottende activa}}{\text{Vreemd vermogen op korte termijn}}$	$\frac{183.340.355}{194.763.175}$	$\frac{171.429.705}{191.678.890}$
	= 0,94	= 0,89

Interpretatie:

- Nettobedrijfskapitaal moet eigenlijk positief zijn
- Niet genoeg middelen om schulden op KT te betalen
- Situatie: verbeterd maar nog niet voldoende goed genoeg

Debiteurenrotatie Aantal dagen debiteurenkrediet	20N0	20N-1
Rotatie debiteuren = $\frac{\text{Bedrijfsopbrengsten}}{\text{Vorderingen op ten hoogste één jaar}}$	374.896.866 / 165.363.283	364.177.263/ 159.228.608
	= 2,3	= 2,3

Aantal dagen debiteurenkrediet	20N0	20N-1
365/rotatie	365/2,3	365/2,3
	160d	160d

Interpretatie:

- Lang moeten wachten eer je geld krijgt
- 160d moet je wachten op geld, is bijna een half jaar (gemiddeld)
- Geen verbetering, situatie stagneert
- Zwaardere debiteurenadministratie, zwaarder voor juridische dienst, rappels sturen
- Incassobureau: zit achter je debiteuren aan zodat ze zouden betalen

7.5.3 Solvabiliteitsratio's

Meten structuur van financiering van instelling, algemeen principe: entiteit moet kunnen beschikken over voldoende niet-opeisbare financieringsmiddelen (EV) t.o.v. opeisbare middelen (afkosmtig van schuldeisers)

a. Schuldgraad

Afhankelijkheid VV, geeft aan hoeveel procent van totaal vermogen van instelling bestaat uit schulden

- Bij verticale analyse: schuldgraad rond de 80%
- Omgekeerde EV
- = solvabiliteit
- Hoe hoger schuldgraad, hoe nefaster/moeilijker/slechter
Hoe lager schuldgraad, hoe gemakkelijker
- België: zit boven de 60% (vastgelegd Europees percentage)

$$\text{Schuldgraad} = \frac{\text{Vreemd vermogen}}{\text{Totaal vermogen}} * 100$$

b. Toepassing solvabiliteitsratio's ziekenhuis GMC

Schuldgraad	20N0	20N-1
= $\frac{\text{Vreemd vermogen} \times 100}{\text{Totaal vermogen}}$	$(322.318.858 * 100) /$	$(317.759.597 * 100) /$
	Zie verticale analyse	

7.5.4 Rentabiliteitsratio's

Winstgevendheid van organisatie waarbij resultaat (winst/verlies) wordt geëvalueerd in relatie tot bepaalde variabelen (vb: verkopen)

Concept winst/verlies in OH sector is gebrekkige waardemeter voor OH beleid → winst/verlies meet financieel-economische resultaten en niet maatschappelijke resultaten die vaak belangrijkste objectief zijn

a. Rentabiliteit van verkopen

Vergelijkt resultaat uit courante werking met verkopen, houdt geen rekening met financiële resultaten

$$\text{Netto rentabiliteit van verkopen} = \frac{\text{Bedrijfsresultaat} * 100}{\text{Omzet} + \text{Overige bedrijfsopbrengsten}}$$

Waarbij bedrijfsresultaat = bedrijfsopbrengsten 70/74 – bedrijfskosten 60/64

Bedrijfsresultaat negatief, bedrijfsratio dan ook negatief → je steekt toe, puur technisch blijft zaak niet overeind

b. Rentabiliteit van eigen vermogen

Hoe sterk rendeert EV in instelling?

$$\text{Rentabiliteit eigen vermogen} = \frac{\text{Resultaat BJ} * 100}{\text{Eigen vermogen}}$$

Per €100 EV, hoeveel % brengt dat op (winst= €10.000, EV = €1 miljoen → EV brengt 10% op)
Ondernemingsvisie, ook belangrijk voor intercommunales, AGB, APB, PPS

c. Toepassing rentabiliteitsratio's ziekenhuis GMC

Netto rentabiliteit van verkopen	20N0	20N-1
= $\frac{\text{Bedrijfsresultaat} * 100}{\text{Omzet} + \text{Overige bedrijfsopbrengsten}}$		
	6,5%	3,8%

Rentabiliteit van eigen vermogen	20N0	20N-1
= $\frac{\text{Resultaat BJ} * 100}{\text{Eigen vermogen}}$		
	7,3%	-9%

Interpretatie:

- Negatief: door verlies
- Dit jaar: positief geëindigd door stevige winst, maar nog niet super goed, je bent nog niet van de zware verliezen uit het verleden af

Maatschappelijke beleidsdoelstellingen zeer belangrijk, OH levert veel diensten, burgervriendelijk ... maar elk jaar verliezen leiden is ook niet mogelijk → zullen failliet gaan doordat EV achteruitgaat en schulden stijgen

8. Extra oefeningen Minerva

8.1 Lening

Er wordt op 30 april 20N0 een lening aangegaan van €50.000, jaarlijkse interest van 5%, terug te betalen d.m.v. 10 semestriële aflossingen van €5.000 en interesten over het semester, vanaf 31/10/20N0

Intrest: kapitaal * 5% / 2

Gevraagd: stel aflossingstabel op en geef journaalposten voor 20N0 en 20N1. Je hoeft geen rekening te houden met overlopende rekeningen

Aflossingstabel:

Semester	Datum	Kapitaal	Interest (5%/jaar)	Aflossing	Nog af te lossen
	30/04/N0	50.000	-	-	50.000
1	31/10/N0	50.000	1.250	5.000	45.000
2	30/04/N1	45.000	1.125	5.000	40.000
3	31/10/N1	40.000	1.000	5.000	35.000
4	30/04/N2	35.000	875	5.000	30.000
5	31/10/N2	30.000	750	5.000	25.000
6	30/04/N3	25.000	625	5.000	20.000
7	31/10/N3	20.000	500	5.000	15.000
8	30/04/N4	15.000	375	5.000	10.000
9	31/10/N4	10.000	250	5.000	5.000
10	31/04/N5	5.000	125	5.000	-

Journal:

Stap 1: terbeschikkingstelling hoofdsom

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
30/04/N0	5	KI: R/C	50.000	
	1	Aan: Schulden >1j (leningcontract)		50.000

Stap 2: overboeking LT naar KT schuld

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
30/04/N0	1	Schulden >1j	5.000	
	4	Aan: Schulden > 1j die binnen het jaar vervallen (regularisatie lening)		5.000

Stap 3: betaling interest en aflossing op 31/10/20N0

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/10/N0	4	Schulden > 1j die binnen het jaar vervallen	5.000	
	6	Rente en kosten verbonden aan schulden	1.250	
	5	Aan: KI: R/C (betaling aflossing en intrest)		6.250

Stap 4: overboeking LT naar KT schuld

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/12/N0	1	Schulden >1j	10.000	
	4	Aan: Schulden > 1j die binnen het jaar vervallen (regularisatie lening)		10.000

Stap 5: betaling interest en aflossing op 30/04/20N1

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
30/04/N1	4	Schulden > 1j die binnen het jaar vervallen	5.000	
	6	Rente en kosten verbonden aan schulden	1.125	
	5	Aan: KI: R/C (betaling aflossing en intrest)		6.125

Stap 6: betaling interest en aflossing op 31/10/20N1

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/10/N1	4	Schulden > 1j die binnen het jaar vervallen	5.000	
	6	Rente en kosten verbonden aan schulden	1.000	
	5	Aan: KI: R/C (betaling aflossing en intrest)		6.000

Stap 7: overboeking LT naar KT schuld

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
31/12/N1	1	Schulden >1j	10.000	
	4	Aan: Schulden > 1j die binnen het jaar vervallen (regularisatie lening)		10.000

8.2 Afschrijving

Vereniging investeert in nieuwe machine: aanschaffingswaarde: €35.000. Machine wordt lineair afgeschreven op 5j, restwaarde €5.000

Gevraagd: stel afschrijvingstabel op en geef journaalposten voor lineaire afschrijving

Afschrijvingstabel:

Soort	AW	Restwaarde	20N0	20N1	20N2	20N3	20N4
Machine Lineair	35.000	5.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000

Journaal:

Stap 1: aankoop machine + betaling

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
20N0	2	Installaties, machines, uitrusting	35.000	
	4	Aan: Leveranciers (factuur aankoop)		35.000
20N0	4	Leveranciers	35.000	
	5	Aan: KI: R/C (betaling)		35.000

Stap 2: boeking afschrijving

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
20N0	6	Afschrijving op MVA	6.000	
	2	Aan: Geb. afschr. op installaties, machines en uitrusting (afschrijving)		6.000

8.3 Loonberekening

Caperchione werkt voor vereniging **Mehari** en verdient €3.265 bruto per maand. Hij krijgt bovendien woon-werkvergoeding van €100(onbelast). Op zijn brutoloon wordt RSZ afgehouden (13,07%) en Caperchione wordt €829,17 bedrijfsvoorheffing afgehouden. Werkgeversbijdrage RSZ bedraagt 32,76% op brutoloon

Gegevens:	- Brutoloon: 3.265	- Nettowedde: 2.009,09
	- RSZ: 426,74	- Woon-werkvergoeding: 100
	- Bedrijfsvoorheffing: 829,17	- Werkgeversbijdrage: 1.069,61

Gevraagd: Journaliseer deze verrichtingen voor de maand januari

Journalisering

Boeking wedde

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
.../01/20N0	6	Bezoldigingen	3.265	
	6	Andere personeelskost: woon-werk	100	
		Aan:		
	4	Bezoldigingen		2.109,09
	4	RSZ		426,74
	4	BV		829,17
		(maandelijkse weddeberekening)		

Boeking werkgeversbijdrage

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
.../01/20N0	6	WG bijdrage RSZ	1.069,61	
		Aan:		
	4	RSZ		1.069,61
		(WG bijdrage)		

Boeking betaling

Datum	Rek. nr.	Omschrijving	Debet	Credit
.../01/20N0	4	Bezoldigingen	2.109,09	
	4	RSZ	1.496,35	
	4	BV	829,17	
		Aan:		
	5	KI: R/C		4.434,61
		(betaling)		